

**Metodický pokyn k archivnímu zpracování fondů
typu „vikariátní úřad“ a „děkanský úřad“**

Č. j. MV- 97751-1/AS-2025

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1 Okruh působnosti.....	4
1.2. Důvod vydání.....	4
1.3. Vazba na Základní pravidla, případně jiné standardy a metodiky.....	5
1.4. Struktura metodiky.....	5
1.5. Implementace.....	6
2. Historický a správní vývoj, vývoj spisové služby	6
Úvod	6
3. Dosavadní metodiky pro pořádání vikariátních a děkanských úřadů	29
4. Situace před převzetím do archivu a výběr archiválií.....	31
4.1 Praxe při nakládání s dokumenty před převzetím do archivu.....	31
4.2. Akvizice archiválií a jejich uložení.....	33
4.3. Výběr z rozsáhlých agend a vnitřní skartace	34
4.4. Nahrazení originálu kopií.....	34
4.5. Ponechání duplicit a multiplicit	35
4.6. Uložení archiválií téhož původce ve více institucích	35
4.7. Vymezení archivního souboru.....	36
4.8. Časové vymezení fondu, nástupci a předchůdci, zařazování prior a posterior.....	37
4.9. Vnitřní organizační jednotky, podřízené a volně přidružené složky.....	37
4.10. Řešení případů, kdy nelze původce určit, nebo se na vzniku archiválie podílelo více původců	38
4.11. Řešení torzovitě dochovaných archivních souborů.....	38
4.12. Rozhodný okamžik pro uzavření archivního souboru	38
4.13. Rozhodný okamžik pro zahájení zpracování	38
4.14. Název archivního souboru.....	39
5. Zpracování archivního souboru	40
5.1. Postup před zahájením zpracování	40
5.2. Archivní pomůcky	41
5.3. Ochrana osobních údajů a citlivých osobních údajů, autorská práva	41
5.4. Vnitřní skartace	41
5.5. Vlastní zpracování fondu	42
6. Popis archiválií.....	44
6.1. Zásady popisu archiválií.....	44
6.2. Úrovně popisu	44
6.3. Prvky popisu	45

6.3.1 Prvek Jiné označení (ZP 4.2.2).....	45
6.3.2 Prvek Formální název jednotky popisu (ZP 4.2.4).....	45
6.3.3 Prvek Přímý zdroj akvizice (ZP 4.3.5).....	45
6.3.4 Prvek Podmínky přístupu, práva k jednotce popisu a její reprodukci (ZP 4.4.1) ...	46
6.4. Evidenční jednotky	46
6.4.1 Listiny do roku 1850 a po roce 1850.....	47
6.4.2. Úřední knihy.....	47
6.4.3 Rukopisy.....	47
6.4.4 Registraturní pomůcky	47
6.4.5 Kartony, fascikly	47
6.4.6 Tisky.....	48
7. Popis původce (původců).....	49
7.1 Zásady popisu původce	49
7.2 Typy původců	50
8. Rejstříky.....	51
9. Literatura.....	52
10. Latinsko-český slovníček pojmů a terminologických spojení užitých v metodickém návodu.....	70
11. Německo-český slovníček pojmů a terminologických spojení užitých v metodickém návodu.....	79
12. Autoři.....	81
13. Zkratky.....	82
14. Nabytí účinnosti	83
Příloha č. 1: a) Pořádací schéma pro vikariáty/děkanství – obecné, umělé schéma členěné primárně dle jednotlivých agend.....	84
Příloha č. 1: b) Pořádací schéma vikariáty/děkanství – obecné, umělé schéma členěné primárně dle záležitostí jednotlivých duchovních správ.....	127
Příloha č. 2: Pořádací schéma pro děkanské úřady Olomoucké arcidiecéze vycházející z nařízení arcibiskupa Ferdinanda Marie Chotka pro děkanské archivy z 15. 4. 1835	172
Příloha č. 3 Pořádací schéma pro část registratury, u níž bylo na území budějovické diecéze použito Dittrichovo schéma z roku 1791	188
Příloha č. 4: Příklady popisu původců:	196

1. Úvod

1.1 Okruh působnosti

Metodický pokyn stanoví minimální obecné zásady pro zpracování archivních fondů typu vikariátní úřad (v české církevní provincii) a děkanský úřad (v moravské církevní provincii), které je třeba dodržet, a je na zpracovateli, aby jej doplnil o místní a regionální specifika. V rámci této metodiky se pod termínem „děkanský úřad“ vždy rozumí vyšší církevně-správní okrsek dodnes vytvářený v moravské církevní provincii, v jehož čele stojí děkan jako pomocník biskupa se širšími pravomocemi vůči duchovním daného celku. Obdobou v české církevní provincii je pak úřad okrskového vikáře. V rámci evidence NAD se jedná o fondy označované jako „vikariátní úřad“ nebo „děkanský úřad“, vikariátní a děkanský úřad“, „děkanský úřad a vikariátní úřad“, „arciděkanský vikariátní úřad“ „biskupský vikariátní úřad“, „římskokatolický vikariátní úřad“, „farní a děkanský úřad“, „děkanský farní úřad“. Časové vymezení metodikou popisovaných úřadů je od jejich vzniku do roku 1949. Součástí daných archivních souborů jsou mnohdy i písemnosti školního dohlédacího úřadu. Rok 1949 je stanoven jako mezník z důvodu významných společenských i správních změn, který byl zároveň zvolen též pro vymezení archivních souborů typu farní úřad, které s daným typem archivních fondů úzce souvisí. Vzhledem k mnohým zásadním rozdílům ve spisovenské praxi před a po letech 1949/1950 se doporučuje vytvořit pro manipulační období po roce 1949, z něhož se již dokumenty v případě některých diecézí do archivů jako deposita dostávají, samostatnou metodiku.

1.2. Důvod vydání

Archivní fondy děkanských a vikariátních úřadů se řadí mezi významné archivní soubory státních okresních archivů, městských archivů a akreditovaného soukromého Archivu Biskupství brněnského. Od svého vzniku do roku 1949 představovaly důležitý článek vnitřní církevní správy, kterými jsou i v současné době. V ústřední evidenci NAD bylo do tematické skupiny Církevní instituce římskokatolické – vikariáty a děkanáty (250130) zařazeno celkem 362 archivních fondů, z nichž většina spadá do okruhu vymezeného touto metodikou. Archiválie z činnosti vikářů a děkanů jsou však vzhledem ke způsobu vedení registratury součástí mnoha dalších archivních fondů typu farní úřad.

V současné době jsou tyto archivní soubory uloženy ve státních archivech jako depositum, přičemž příslušné smlouvy obsahují požadavky na zpracování a zpřístupnění uložených archiválií. Neexistence jednotného registraturního či spisového plánu u daného typu úřadů,

značné krajové odlišnosti, jak mezi českou a moravskou provincií, tak mezi jednotlivými diecézemi, a pozdější neexistence jednotné všeobecně přijímané metodiky pro pořádání daného typu úřadu se odrazily v rozdílném metodickém přístupu k pořádání dotčených fondů. V roce 2019¹ vyšla metodika pro zpracování archiválií farních úřadů, a nastala tak situace vhodná pro vytvoření nové, pokud možno jednotné metodiky pro děkanské a vikariátní úřady odpovídající platným principům a zásadám.

1.3. Vazba na Základní pravidla, případně jiné standardy a metodiky

Základní pravidla pro zpracování archiválií, verze 3.1² (dále jen ZP) jsou základním výchozím dokumentem pro metodický návod na zpracování archivních fondů vikariátních a děkanských úřadů.

1.4. Struktura metodiky

Metodika je rozdělena do celků, které odpovídají jednotlivým, obvykle na sebe navazujícím procesům při zpracování archiválií a vychází ze ZP a Základního materiálu k tvorbě metodik zpracování archivních souborů:

1. kapitola je úvodem k metodickému pokynu,
2. kapitola obsahuje historický a správní vývoj a vývoj spisové služby u původců daného typu archivního souboru,
3. kapitola informuje o dosavadních metodikách pro pořádání tohoto typu archivního souboru,
4. kapitola se zabývá praxí při nakládání s dokumenty u původce a má napomoci s výběrem archiválií a vymezením archivního souboru,
5. kapitola se věnuje postupům při zpracování archiválií a obsahuje též seznam konkrétních agend vykonávaných původci archivního souboru,
6. kapitola připomíná některé zásady popisu archiválií s ohledem na specifika daných církevních úřadů,
7. kapitola definuje popis původců v rámci těchto archivních souborů,
8. kapitola odkazuje na tvorbu rejstříků podle ZP a dalšího vývoje v této oblasti,
9. kapitola obsahuje výčet základní literatury, legislativy k tématu a užitečných webových odkazů,

¹ Metodický pokyn č. 1/2019 k archivnímu zpracování fondů typu „farní úřad“. č.j. MV-13807-1/AS-2019.

² Metodický pokyn č. 4/2022 odboru archivní správy a spisové služby, kterým se vydávají Základní pravidla pro zpracování archiválií ver. 3.1. (č.j. MV-171396-1/AS-2022).

10. kapitola obsahuje latinsko-český slovníček pojmů a terminologických spojení užitých v metodickém návodu,

11. kapitola pak slovníček německo-český,

12. kapitola obsahuje seznam autorů metodického pokynu,

13. kapitola obsahuje seznam použitých zkratk v textu tohoto metodického pokynu,

14. kapitola stanovuje nabytí účinnosti metodického pokynu.

Nedílnou součástí metodického pokynu jsou celkem 4 přílohy s navrženými umělými a dílčími původními pořádacími schémata a vymezení hlavních původců archivního souboru.

1.5. Implementace

Metodika primárně směřuje na archivní soubory dosud neinventarizované. Může se implementovat při reinventarizaci vikariátních a děkanských úřadů, či v případě potřeby při přepisu starších pomůcek do moderních archivních databází.

Schémata třídění, uvedená v tomto pokynu, je možno importovat do programů určených pro tvorbu archivních pomůcek upravených podle ZP. Zpracování archivních souborů tohoto typu se tak významně usnadní a zrychlí.

2. Historický a správní vývoj, vývoj spisové služby

Úvod

1) Předkládaný text si nečiní nárok na detailní popis správního vývoje vikariátních a děkanských úřadů na území českých a moravských arcidiecézí a diecézí či na zachycení veškerých eventualit, regionálních specifik nebo geografických rozsahů (územních obvodů). Pro tyto účely odkazujeme na připravovanou studii o správním a územním vývoji vikariátních a děkanských obvodů. Tento úvod slouží pouze jako stručný vhled do problematiky pro potřeby zpracování a inventarizace relevantních archivních souborů. Rozdělení agendy na *particulare* (vlastní záležitosti církve) a *publico-ecclesiasticum* (zjednodušeně agenda přenesená) je řešeno v popisech jednotlivých agend v následujících kapitolách metodiky a v rámci pořádacích schémat.

2) Předkládaná metodika se vztahuje na fondy vikariátních (v českých diecézích) a děkanských (v moravských diecézích) úřadů, případně dalších orgánů římskokatolické duchovní správy řešících agendy a funkce zmíněných úřadů, které však užívaly jiné názvy. Jedná se tedy o úřady fakticky vykonávající úlohu mezičlátku mezi diecézními biskupy a

řadovými kněžními, jež vznikly v důsledku katolické reformace v průběhu 17. století nebo byly jejich pravomoci v tomto období nově definovány (typicky prostřednictvím instrukcí či interních diecézních norem). Metodika se nevztahuje na orgány duchovní správy nesoucí čestná označení (například arciděkanský úřad) a vykonávající agendy náležející pouze farním úřadům, není určena ani ke zpracování písemností vzešlých z činnosti vikářů klášterům inkorporovaných far, jež vykonávali funkce řadových farářů, případně farních vikářů, soudních vikářů, apoštolských vikářů, kapitulních vikářů/děkanů, generálních vikářů (v případě Generálního vikariátního úřadu Ostrov a obdobných fondů se užije dle uvážení zpracovatelů), klášterních vikářů, provinčních vikářů. Nevztahuje se rovněž na středověké děkanáty existující v Čechách v předhusitském období. V případě moravských děkanátů, jejichž představitelé disponovali stejnými pravomocemi jako vikáři v Čechách, je pozornost soustředěna na období od 17. století. Archivní fondy, k jejichž zpracování a inventarizaci metodika slouží, jsou zpravidla evidovány pod názvem arcibiskupský vikariátní, biskupský vikariátní, římskokatolický či (okrskový) vikariátní úřad; v moravských a slezských diecézích pak zpravidla nesou název děkanský či římskokatolický děkanský úřad. Je třeba upozornit, že termín biskupský vikář či biskupský vikariátní úřad neodpovídá po obsahově stránce zcela termínu okrskový vikář, respektive venkovský vikář (CIC 1983, 476, 553–555), přesto se objevuje v názvech archivních fondů i v písemnostech. V předloženém textu proto užíváme termínů vikář a děkan ve smyslu „okrskový vikář“ či „okrskový děkan“.

Pokud historickým vývojem došlo k rozdělení původního fondu děkanského úřadu na vlastní fond děkanství (duchovní správa) a fond školního dohlédacího orgánu (například Děkanský úřad Jedovnice a Děkanský úřad Jedovnice – školní dohlédací) užijí se na tyto fondy relevantní pasáže předkládané metodiky. V případě sloučení písemností vzniklých činností vikariátního úřadu a podřízeného orgánu duchovní správy (například Děkanský a vikariátní úřad Hradec Králové či Vikariátní a děkanský úřad Mělník) lze před zpracováním zvážit oddělení agend obou orgánů, respektive užít předkládanou metodiku na relevantní část souboru (umožňují-li to další okolnosti). Při zpracování fondů vikariátních úřadů je rovněž nutno uvážit skutečnost, že řada písemností vikariátní/děkanské provenience zůstává doposud zařazena do fondů jednotlivých farních úřadů. Tato situace je vyvolána specifickou povahou vikariátních/děkanských úřadů, jež byly zpravidla formálně (názvem, sídlem) svázány s významnějším správním centrem, avšak byly vykonávány duchovními v drtivé většině případů sídlícími na území předmětného okrsku (ve starším období lze doložit ojedinělé případy vikáře s rezidencí mimo svěřený obvod). Na vikáře či moravského děkana byla uvalena povinnost rezidence v přiděleném obvodu, která byla nejčastěji provázána s farním beneficiem.

Pokud však vikář/děkan nebyl farářem vázaným rezidenční povinností k beneficiu náležejícímu do obvodu vikariátu či děkanátu, vstupovala v platnost ustanovení kanonického práva (CIC 1917, Kán. 448, § 2), která mu tuto povinnost ukládala (musel alespoň sídlit v místě „ne značně vzdáleném“). Písemnosti vzešlé z činnosti vikáře/děkana, jenž byl zároveň držitelem určitého obročí, a uchovávané dosud ve fondu farního úřadu, je mnohdy nesnadné vytržít. Patrně nejschůdnější řešení představují kontrola adres či podpisů s dovětkem o zastávané funkci (například v matrikách či jejich druhopisech a obdobných písemnostech), konfrontace vykonávaných agend, záznam o vyhotovení písemnosti z titulu vikáře/děkana a podobně se současnou konfrontací dostupných záznamů o vikářích z katalogů kléru nebo jiných zdrojů. Je však třeba brát v potaz skutečnost, že řada písemností (koncepty, výkazy a podobně) nemusí například adresu vůbec obsahovat.

3) Ačkoliv snahu o posílení dohledu nad řadovým klérem v souvislosti s prosazováním zásad potridentského katolicismu v konfesně rozdělených českých zemích lze vysledovat v 16. století, a to zpočátku zejména na Moravě a až později v Čechách (*relationes ad limina*), nedošlo v tomto období k zásadnější reformě katolické duchovní správy. Morava se od středověku dělila na arcijáhenství, z nichž v období raného novověku fungovala čtyři (Olomouc, Brno, Znojmo, Opava). Tyto rozsáhlé celky byly tvořeny jednotlivými děkanstvími, která představovala skutečný správní mezičlánek mezi biskupem a řadovými duchovními. Šlo o projev kontinuity správních struktur katolické církve na Moravě v pohusitském období, a především mocenského i ekonomického postavení olomouckých biskupů (největších pozemkových vlastníků v zemi), jakkoliv se husitské války a reformace na počtu děkanátů odrazily. Pomineme-li středověké kořeny, přisuzuje významnou roli děkanům už synoda konaná roku 1568 za biskupa Viléma Prusinovského. Konstituce vzešlá z jednání tohoto orgánu počítala dokonce s pravidelným měsíčním setkáváním kněží v děkanátu usazených. Děkanát byl tedy fakticky definován jako nižší správní struktura olomoucké diecéze. Děkanové dohlíželi na kněze, uváděli je do úřadu, zajišťovali jejich pohřeb a vyřízení pozůstalosti. Konstituce představuje už jasný projev prosazování závěrů Tridentského koncilu na Moravě. Naopak synodální konstituce z roku 1591 preferovala roli arcijáhnů, což ovšem nemusí znamenat umenšení role děkanů. I během reformní činnosti kardinála Františka z Ditrichštejna byla – zdá se – preferována role arcijáhenství, neboť ta byla v relevantních písemnostech častěji zmiňována. Jejich reálný přínos pro zlepšení stavu duchovní správy na Moravě byl ovšem vzhledem k rozloze sporný. Úvaha, že jsou moravští arcijáhni i za biskupa Ditrichštejna zmiňováni kvůli snazšímu přístupu k biskupovi a příslušnosti k olomoucké kapitule, zůstává diskutabilní. Vzhledem k častým pobytům biskupa mimo Olomouc či dokonce mimo diecézi

k němu stálý či neomezený přístup neměli. Ani jejich reálný podíl na reformační činnosti nelze vzhledem k zániku některých arcijáhenství, přílišnou rozlohu těchto obvodů a zaneprázdnění arcijáhnů činností v rámci kapituly přeceňovat. Už olomoucký biskup Leopold Vilém proto nařídil v roce 1651 vypracování soupisu stavu farností, který měli připravit faráři a prostřednictvím děkanů a arcijáhnů jej předat konzistoři. Děkanovi bylo uloženo vypracovat v rámci těchto soupisů zprávu o kláštorech ve svěřeném obvodě. Zapojením děkanů do akce biskupská kurie v podstatě uznala jejich důležitost a přínos. Na rozdíl od Čech však mezi děkany a biskupa (konzistoř, kurií) vstupovala další správní entita v podobě arcijáhenství, jejíž existence nicméně vycházela spíše ze středověké tradice než z reálné potřeby. Naopak biskup Karel II. z Lichtenštejna-Kastelkornu (Lichtenstein-Castelcorn) od svého nástupu na biskupský stolec v roce 1664 jasně preferoval děkanáty, jež zjevně představovaly životaschopnější strukturu. Zásadním zdrojem informací o úloze a náplni činnosti děkanů představuje spis *Monitorium sive Instructio brevis pro Decanis ruralibus ac Parochis Dioecesis Olomucensis* z roku 1666. Děkana tento zdroj nadřazuje řadovým kněžím a označuje jej též za arcikněze. Děkan spravuje vlastní beneficium a zároveň dohlíží na podřízené duchovní, aniž by však nad nimi disponoval soudní či trestní pravomocí. Úřad mu svěřil biskup a v případě sporů mezi duchovními měl sehrát roli mediátora. V pražské arcidiecézi za arcibiskupa Breunera měli jít vikáři podřízenému kléru příkladem, napomínat nedbalost a chyby. V případě, že dvojí napomenutí nevedlo k nápravě, byli povinni viníka ohlásit konzistoři, která následně určila další postup. Pro trestaného duchovního to znamenalo většinou střet s obávaným fiskálem, případně nucený převoz do pražského vězení (který zařizoval vikář). Osobní spory mezi duchovními měl vikář urovnávat mimosoudně, přátelsky. V žádném případě tedy nevystupoval v úloze soudce, což platí i pro jeho roli v manželských sporech. Soudní pravomoc náležela výhradně příslušným orgánům kurie. Vikář do nich sice mohl být jmenován, to ale *a priori* nesouviselo s jeho okrskovým úřadem.

Vikářům a děkanům náleželo právo uvádět faráře do úřadu, dále dohlíželi na povinnost rezidence, bránili malverzacím zádušního majetku, vyžadovali potvrzení o měsíční zpovědi duchovních, utěšovali a navštěvovali nemocné kněze, nabádali podřízené faráře k sepsání závěti a vypořádání všech pozemských věcí. Po úmrtí kněze zajišťovali pohřeb a vyřizovali pozůstalost. Děkanové a vikáři zprostředkovávali podřízeným konzistoriální nařízení, rozdělovali svaté oleje a dbali na provedení soupisu majetku farnosti (potvrzeno nařízením o děkanských matrikách z roku 1671). V souladu s vydaným formulářem sestavovali zprávu o každoroční vizitaci farností, během níž kontrolovali provádění katecheze. Dle nařízení z roku 1682 měli napomínat výstrelky podřízených farářů a určitou roli hráli též při vybírání štólových

poplatků. Vikářům v Čechách a děkanům na Moravě náležely stejné pravomoci a povinnosti, mírně se lišila patrně pouze jejich závislost na ordináři. Do jaké míry však byla v Čechách volnější, nelze s jistotou říci. Dosud totiž ani nevíme, do jaké míry byly příslušné normy v praxi dodržovány, respektive záleželo (a záleží) na jejich interpretaci. Nepřerušená tradice a menší dopady husitství a reformace na postavení katolické církve na Moravě způsobily, že v rozvoji nižších správních struktur (děkanátů) a v právním vymezení postavení jejich představitelů byla Morava oproti českým diecézím napřed. Na rozdíl od vikariátních úřadů totiž nebylo třeba v moravské diecézi děkanáty nově zřizovat. Paradoxně však máme detailní přehled o existujících děkanátech v olomoucké diecézi až z roku 1664, kdy jich zde existovalo 27. Snad toto číslo odpovídá i starší situaci. Roku 1665 byly zřízeny či obnoveny děkanáty třebíčský a strážnický, roku 1670 jaroměřický, bučovický a bílovecký, roku 1671 dolnokounický, židlochovický a hustopečský, o rok později boskovický, hlučínský a slavonický, roku 1673 hostěradický. Podle údajů z roku 1677 byla sídly děkanů města Olomouc, Kroměříž, Uherské Hradiště, Strážnice, Uherský Brod, Holešov, Přerov, Lipník nad Bečvou, Valašské Meziříčí, Moravská Ostrava, Budišov nad Budišovkou, Uničov, Šumperk, Moravská Třebová, Svitavy, Mohelnice, Prostějov, Brno, Boskovice, Doubravník, Velké Meziříčí, Dolní Kounice, Židlochovice, Hustopeče, Mikulov, Bučovice, Vyškov, Znojmo, Hostěradice, Jaroměřice, Třebíč, Telč, Slavonice, Opava, Krnov, Osoblaha, Bruntál, Bílovec a Hlučín. K tomuto výčtu později přibýly Měříň a Podivín. Veškeré děkanáty se dělily do čtyř tříd podle taxy za investituru kněze. Roli děkanů pro řádný chod diecéze a poskytování duchovní péče věřícím zdůraznil ve své relaci ad limina roku 1693 i stárnoucí biskup Lichtenštejn-Kastelkorn, čímž jen potvrdil vysokou úroveň těchto složek duchovní správy na Moravě. Instrukce z roku 1666 posloužila v roce 1697 jako předloha pro obdobnou normu vydanou pražským arcibiskupem Janem Josefem Breunerem (*Instructio brevis pro Vicariis foraneis ac Parochis Archidioecesis Pragensis*), jenž působil v Olomouci jako kanovník, později scholastik a děkan tamější kapituly, světící biskup a generální vikář. Objevují se rovněž úvahy, že Breuner reflektoval existenci starších, původem „pražských“ norem. To však nic nemění na nápadné podobnosti instrukce z roku 1666 s instrukcí z roku 1697.

V Čechách nemohly být starší správní struktury (děkanáty či arcijáhenství) využity či kýženým způsobem reformovány a přizpůsobeny nové situaci jednoduše proto, že v průběhu 15. století (husitství) a v 16. věku (reformace dosud katolických oblastí) zanikly; rozchvácen byl též majetek katolické církve v Čechách. Přitom lze pominout i skutečnost, že středověcí děkanové byli „volnými“ představiteli kléru, nikoliv součástí oficiálních struktur církve.

K žádoucí změně ve způsobu správy arcidiecéze došlo za arcibiskupa Arnošta Vojtěcha z Harrachu, preferujícího nenásilnou formu rekatolizace svěřeného území. Správní změny si vynutila neutěšená politická situace v Čechách po roce 1620 a nedostatek kléru, z něhož pramenila absence relevantních informací o situaci v jednotlivých farnostech. Vypovídání nekatolických duchovních (zejména z královských měst) částečně sankcionoval až tzv. první protireformační dekret z 13. prosince 1621. Nedostatky katolické duchovní správy se projevovaly i v činnosti královské rekatolizační komise od roku 1624, dále v obtížné vymahatelnosti dekretu z 24. března 1624 (vztahujícího se především na města) a prohlášení o jediném přípustném náboženství z 9. dubna 1624 či vypovězení nekatolických duchovních z 18. května 1624 (na Moravě 12. října 1624) a nařízeních z ledna a dubna 1626. Jakkoliv tyto snahy podporovala světská moc Obnoveným zřízením zemským, situace se měnila velmi pomalu a v závislosti na úspěších císařských vojsk v probíhající válce. Inspirace pro Harrachovu reformní činnost pocházela z italských, jihoněmeckých a rakouských diecézí a také z Moravy. Zpočátku se jako vhodná platforma pro reformu duchovní správy jevílo využití existujících struktur. K dispozici však bylo v podstatě pouze krajské zřízení, neboť jako jediné alespoň částečně fungovalo a vykazovalo známky určité stability. Panství či statky nebyly z řady důvodů vhodné. Předně se výrazně lišily svou lidnatostí i rozlohou a zůstávaly pod silným vlivem vrchností, jež začasť nebyly katolickým reformním snahám nakloněny (obavy z omezení vlastních příjmů a vlivu, nemožnost volně nakládat se zádušním majetkem, vlašný vztah ke katolické víře a podobně). Na přelomu 20. a 30. let 17. století bylo tudíž přistoupeno ke zřízení správního mezičlánku mezi arcibiskupem (respektive konzistoří) a řadovými duchovními. Částečně (nikoliv důsledně!) bylo užito krajského schématu, a proto se lze někdy setkat též s termínem *krajský děkan*. Sporadicky se užíval v česky psaných textech pro označení formálního představeného duchovních v aktivní službě v určité oblasti, který ovšem nutně nepůsobil přímo ve správním centru kraje a jeho obvod se s krajem nemusel zcela překrývat. V latinských textech se souběžně setkáváme i s termínem *vicarius*. Obě pojmenování lze tudíž chápat jako synonyma; označení děkan snad reflektuje moravské vlivy. Ačkoliv za datum vzniku úřadu vikáře ve smyslu této metodiky bývá považován rok 1631 (obecněji počátek 30. let 17. století), lze ve stávajících fondech ponechat i písemnosti starší, pakliže s činností úřadu fakticky souvisejí (Vikariátní úřady Plzeň a Nepomuk). Jistě není náhodou, že roku 1630 došlo k dohodě o způsobu financování obnovy struktur katolické církve prostřednictvím podílu na tzv. solní dani.

Mezi hlavní úkoly nově vzniklého úřadu vikářů náležel dohled nad činností podřízených duchovních a prosazování zásad reformního katolicismu, respektive příkazů světských i

duchovních úřadů, koordinace činnosti duchovních, organizace jejich setkávání, sestavování pravidelných zpráv o stavu farností a hmotném zabezpečení far ve svěřené oblasti. Z tohoto důvodu byli vikáři nuceni spolupracovat rovněž se světskými vrchnostmi, což se neobešlo bez třenic a konfliktů. Výrazným způsobem jim komplikovaly činnost probíhající vojenské kampaně (lze doložit i útoky vikářů před švédskými vojsky) a přílišná rozloha svěřeného obvodu. I z tohoto důvodu se lze sporadicky setkat se zástupci vikářů pro určitou oblast v rámci vikariátního obvodu, o jejichž oficiálním pověření ze strany konzistoře či arcibiskupa prozatím nevíme nic bližšího. Jejich existence byla asi pouze vzata na vědomí a záležitost byla nadřízenými orgány považována za věc vzájemné dohody mezi zainteresovanými. Zároveň je nutno upozornit, že obecný nedostatek kléru se projevoval i v případě vikářů. Proto se lze v úřadě setkat s členy duchovních řádů povoláných do služby mimo klauzuru. Výhodou bylo jejich relativně kvalitní vzdělání a mnohdy též organizační schopnosti, což ovšem nelze plošně prohlásit o všech duchovních v aktivní službě. Právě nedostatečné vzdělání a nevalné schopnosti části duchovních představovaly další důvod nemožnosti rychlého zahuštění a nestability farní, potažmo vikariátní sítě. Je třeba reflektovat skutečnost, že vikář byl zároveň držitelem stálého benefícia (duchovním správcem), na němž byl existenčně závislý (případně refundace, zvýšení saláru či deputátu po jmenování vikářem či děkanem na to neměly vliv). Jakkoliv tedy měl být duchovní jakožto vikář či děkan (na Moravě) nezávislý na světské moci, v praxi to s ohledem na nutnost vycházet s patronem benefícia či jeho zástupci šlo uskutečnit jen obtížně. Pokud nebyly vrchnosti ochotné ke zřízení nebo obnovení farního obvodu (viz výše), bylo obtížné zahustit farní síť a osadit farnosti vhodnými duchovními. Tím logicky klesal počet vhodných kandidátů na úřad vikáře nebo děkana, zároveň ani nebylo nezbytně nutné nové vikariáty zřizovat. Obvody sice byly geograficky rozsáhlé, ale počet farností (rovněž příliš velkých) zůstával relativně malý. Za těchto okolností tudíž zůstává otázkou, do jaké míry byli vikáři vůbec schopni plnit povinnosti vyplývající ze svěřeného úřadu. Tuto úvahu potvrzuje opakované vydání dekretů o vypovězení nekatolických duchovních a šlechticů, o přestoupení ke katolické víře (25. a 28. září 1649, 1. února 1650, duben 1650, prováděcí dekrety o rekatolizaci poddaných z roku 1651, na Moravě dekret proti nekatolickým vrchnostem 1654). V září 1650 padlo rovněž rozhodnutí o pořízení detailního soupisu majetku kostelů, far a dalších duchovních institucí a v říjnu téhož roku formálně zahájila činnost komise pro zřizování far. S konsolidací situace souvisí i zřizování nových diecézí. Litoměřické biskupství vzniklo v roce 1655 na území Litoměřického kraje. Nová diecéze převzala od pražské arcidiecéze soustavu dvou obvodů rozdělených řekou Labe, které byly k roku 1659 dále rozděleny. Roku 1670 vznikla nová struktura šesti „krajských děkanátů“ (Bílina, Česká Lípa, Lipová, Litoměřice,

Mělník a Ústí nad Labem), které plnily funkce klasických vikariátů a nejspíše na konci 17. století převzaly i jejich názvy. Stejně jako v případě pražské arcidiecéze krátce po roce 1630 nicméně nezbyvá než upozornit, že krajské děkanství ani v této diecézi nekorespondovalo s územím příslušného kraje. Dalším z nových biskupství bylo královéhradecké, jež vzniklo roku 1664. Rovněž ono převzalo starší správní struktury, které následně modifikovalo a rozvíjelo. Vzhledem k poměrně složitým poměrům nového biskupství však byly v prvním čtvrtstoletí existence s největší pravděpodobností tři zděděné vikariátní celky opuštěny a vikariátní síť obnovena na novém základu až po začátku 18. století.

Uklidnění poměrů v zemi ve 2. polovině 17. století se sice projevilo postupným nárůstem počtu obsazených far a vznikem dalších vikariátních obvodů, ale opět nešlo o úplně stabilní struktury. Mnohdy kolísají už jejich názvy (v souvislosti s tím, kde momentálně sídlil vikář), což situaci znepřehledňuje. Jakkoliv došlo k zahuštění sítě vikariátních úřadů ze správní nutnosti a v omezené míře, do jejich zřizování či do přesouvání sídel vikářů už zasahovaly i zájmy světské. Duchovní (a tím spíše vikář či děkan) měli být do značné míry nezávislí a podléhat především duchovním autoritám, přítomnost vyššího duchovního byla ovšem některými šlechtici či většími městy chápána jako otázka prestiže či tradice (sic!), případně se při jmenování vikáře projevovaly zájmy státu nebo církve (snaha o lepší kontrolu duchovní správy, dostatečně erudovaný uchazeč a podobně). Například koncem 17. století se pokoušely o ovlivnění jmenování vikáře úřady v tehdy českém Kladsku, počátkem 18. století se o totéž pokoušel na Hořovicku hrabě Vrba či v Pošumaví magistrát města Sušice. Je opět nutné brát v potaz skutečnost, že vikář byl závislý na svém stálém benefíciu, na které měla vliv vrchnost (patron, kolátor). Přes veškeré proklamace o nezávislosti na světské moci si toho byli vědomi arcibiskup (viz příklad Kladska), panovník i patron. Pakliže byl duchovní jmenován vikářem či okrskovým děkanem, velmi často bylo nutno dosadit do benefícia kaplana či kooperátora. Vzhledem k povinnostem souvisejícím s vikářskou nebo děkanskou hodností hrozilo nebezpečí, že bude zanedbávat povinnosti plynoucí z titulu správce benefícia. Právě v tom mu měli ulehčit pomocní duchovní. Tím se ovšem logicky zvyšovaly finanční a hmotné nároky celého benefícia. Příjmy plynoucí z vikářské funkce (poplatky od kněží, případné refundace) je pokrýt nemohly a v podstatě k jejich pokrytí ani sloužit nesměly. Jakkoliv měl být dokonce dle tridentských zásad uchazeč o místo vikáře dostatečně erudovaný, v praxi to vzhledem k nedostatku vhodných kandidátů dodržet nešlo. Sama pražská konzistoř to ostatně nepřímou přiznala, když navrhovala na místo vikáře počátkem 18. století kandidáta samostatně působícího v duchovní službě sotva jeden rok. Ten nadto argumentoval i tím, že jeho

beneficium je pro tuto hodnost příliš nuzné (což potvrzuje i předchozí úvahu o důležitosti hmotného zabezpečení).

Úkoly vikářů/děkanů přitom zůstávaly v podstatě stejné, tj. dohled nad nižšími duchovními, sestavování zpráv o stavu svěřeného obvodu a jednotlivých farností, dohled nad hmotným zajištěním beneficí, kontrola dodržování a prosazování nařízení světských i duchovních úřadů a podobně. O vnitřní struktuře vikariátních úřadů v pokročilejším 17. a v 18. století toho příliš nevíme. Předně je třeba počítat s tím, že vikář měl z titulu držitele stálého benefícia zajištěny příjmy a zároveň disponoval i tamějším „správním“ aparátem (kaplani, kooperátoři, pomocný hospodářský personál), který bylo možné využít i při výkonu vikářského úřadu v tom smyslu, že z vikáře snímal část povinností plynoucích z titulu správce stálého benefícia a umožňoval mu soustředit se ve větší míře na výkon úřadu vikáře. Kaplan mu zároveň mohl pomáhat s kancelářskými (písařskými) pracemi i v případě vikariátní agendy (tomu občas nasvědčují rukopisy dochovaných písemností). Zda ovšem za těchto okolností lze důsledně rozlišovat kancelář benefícia od kanceláře vikariátní, respektive považovat vikariátní kancelář za samostatnou entitu, zůstává otázkou. Problém v tomto případě neulehčují ani nejrůznější instrukce a nařízení, protože jejich důsledné a plošné dodržování je vzhledem k situaci v církevní správě a lokálním zvyklostem značně iluzorní. Z dalšího personálu lze zmínit vikariátní posly. V jejich případě nicméně plošně nevíme, zda byli placeni pouze z prostředků vikariátu (z poplatků vybíraných od kléru), zda dostávali podíl na deputátu plynoucím vikáři či děkanovi z titulu správce stálého benefícia, zda byli pověřováni i jinými úkoly, které souvisely s příslušným beneficiem spíše než s vikářskou hodností jeho správce. Rovněž o jejich původu toho mnoho nevíme; praxi přijímání vojenských vysloužilců lze ve větší míře očekávat ve 2. polovině 18. století a v 1. polovině 19. století ve snaze alespoň částečně zaopatřit vysloužilce po ukončení tereziánských, revolučních či napolenských válek (a tato praxe byla společná duchovní správě, magistrátům měst i vrchnostenským úřadům).

Je rovněž pravděpodobné, že pokračovala předchozí praxe neformálních (tj. oficiálními místy nejmenovaných) zástupců vikářů pro určitou oblast, případně zástupců jmenovaných na základě žádosti a výběru příslušného duchovního. Můžeme říci, že nadále přetrvávaly potíže s přílišnou rozlohou vikariátů a s obtížnou komunikací. Došlo ovšem k částečnému zlepšení personální situace na farách. Pro dosazení do úřadu vikáře, jež i nadále příslušelo (arci)diecézním orgánům, ovšem byly vyžadovány – soudě alespoň podle do funkce dosazených osob – dostatečné vzdělání a všeobecná vážnost. Osoby disponující těmito předpoklady bychom našli především ve významnějších farnostech v městských sídlech, kde byl k dispozici i onen zmiňovaný správní a hospodářský personál. Otázka úrovně hmotného

zabezpečení stálého benefícia tedy sehrávala při dosazení vikářů stále svou roli, neboť ze samotného vikářského úřadu příjmy neplynuly (nepočítáme-li prostředky vybírané vikářem od kněží a sloužící k financování provozu úřadu, nebo naopak prostředky plynoucí k beneficiu, jež mohly být po jmenování tamějšího duchovního správce vikářem navýšeny kvůli přijetí kaplana, refundance a podobně – o tom výše). Z těchto skutečností pak logicky vyplývá, že vikáři za sebou měli určitou kariérní zkušenost. Tento přístup bylo možno obtížně prosazovat v počátcích existence úřadu v turbulentních 30. a 40. letech 17. století, ale to se díky postupné konsolidaci situace v Čechách po skončení třicetileté války změnilo. Zda byl při výběru kandidátů zvažován rovněž jejich původ a vazby na členy kurie, orgány protomoderního státu a aristokracii (například příslušnost k urozené vrstvě, příbuzenské vazby), není zcela zřejmé. Nároky kladené na kandidáty sice specifikovala Breunerova instrukce, ale tu je nutno chápat spíše jako popis ideálního stavu. Občas tuto normu totiž porušila i sama konzistoř, případně ji vzhledem k místní situaci ani nešlo bezezbytku dodržet (viz příklady zmíněné výše).

Koncem 17. století už sice vikariátní obvody nezabíraly celé kraje, ale přesto zůstávaly příliš rozsáhlé na řádný výkon všech agend, jež vikáři příslušely. Je nutno též počítat s dalším zahuštěním farní sítě, jinými slovy s nárůstem počtu vikáři podřízených entit a osob. Pokud měl vikář pořádat porady kléru, provádět vizitace a podávat zprávy o stavu farností, představovalo to značnou administrativní a organizační zátěž. Zároveň začínala zvolna narůstat agenda související s úkoly kladenými na vikáře a jim podřízené duchovní světskou mocí. Pokud protomoderní stát kladl na řadové duchovní zvýšené nároky v oblasti evidence obyvatelstva i duchovenstva (pro potřeby vojenské a daňové), případně upravoval způsoby stíhání netolerovaných jinověrců, v konečném důsledku spočívala na vikářích povinnost kontroly výkonu těchto agend podřízenými duchovními. Pražský arcibiskup Jan Josef Breuner na tento vývoj reagoval roku 1697 vydáním *Instructio brevis* pro pražskou arcidiecézi, přičemž využil své předchozí zkušenosti z úřadu olomouckého sufragána (viz výše). Došlo i ke zřízení několika nových vikariátů. Na přelomu 17. a 18. století byla pražská arcidiecéze rozdělena na vikariátní obvody s centry v Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Kaplici (Velešíně), Chýnově (Miličíně), Týně nad Vltavou, Českých Budějovicích, Plzni, Domažlicích (Horšovském Týně), Klatovech, Plané u Mariánských Lázní (Tachově), Slaném (Kvílicích, Velvarech), Chrudimi (Pardubicích), Litomyšli (Chocni), Jirkově (Klášteřci nad Ohří), Radonicích (Vilémově, Libědicích), Postoloprtech, Mladé Boleslavi (Mnichově Hradišti), Frýdlantě (Seittendorfu v Lužici), Bzí (Českém Dubu), Poděbradech (Nymburce), Brandýse nad Labem, Divišově (Vlašimi), Sušici (Volyni), Blatné (Písku), Prachaticích, Kutné Hoře (Čáslavi), Polné, Ledči nad Sázavou, Lokti nad Ohří, Sokolově, Dolním Jamném, Sedlčanech, Hořovicích, Novém

Strašecí (Rakovníku, Zbečně). Samostatný vikariátní obvod tvořilo Kladské hrabství (centry střídavě Kladská Bystřice, Kunzendorf a Landek). V poměrně krátkém časovém úseku (přibližně 1694–1710) docházelo k častému střídání sídel vikářů, respektive center vikariátů. Zdá se tedy, že vikariáty netvořily zcela stabilní správní entity a nadále zabíraly příliš rozsáhlá území.

Kolem poloviny 18. století se tudíž setkáváme s další vlnou zřizování nových vikariátních obvodů, respektive rozdělování stávajících (například Dašice/Holice, Skuteč, Pomezí/Polička a další). Jejich centrem zůstávalo významnější správní centrum předmětné oblasti (nutně nemuselo jít o královské město či sídlo správy dominia). V oblastech, které roku 1784 přešly pod správu litoměřické a královéhradecké diecéze, zůstala zachována původní struktura vikariátních obvodů. Rovněž nově zřízená českobudějovická diecéze převzala od pražské arcidiecéze síť vikariátních obvodů. Ke změnám jejich struktury došlo až roku 1790 v reakci na zahušťování farní sítě, což platí pro pražskou arcidiecézi a diecéze litoměřickou, královéhradeckou a českobudějovickou. V případě moravských děkanátů, respektive od roku 1777 olomoucké arcidiecéze a brněnské diecéze, platí totéž. Pouze zde nebylo nutno přikročit k podstatnějšímu rozšiřování počtu děkanských obvodů, neboť jejich počet odpovídal od konce 17. století potřebám duchovní správy. Nárůst požadavků kladených na vikáře v souvislosti s tereziánskými a josefínskými reformami (zejména v souvislosti se školní docházkou, prohloubením katecheze, dohledu nad životem poddaných, paradoxně též tolerancí některých nekatolických konfesí a podobně) pak vedl zejména v letech 1780–1790 ke zřizování dalších vikariátních obvodů. Šlo ovšem o důsledek tlaku na vznik nových farností, lokálií, expozitur a škol, tj. institucí vikářům formálně (ve smyslu normativně) podřízeným. Nárůst administrativní zátěže vikářů tedy v podstatě iniciovaly změny v nižších správních strukturách, které si vynutil stát. Bylo nutno přizpůsobit správní články mezi řadovými duchovními na jedné straně a biskupem/konzistoří či státem na straně druhé nové situaci. Nutno zdůraznit, že užití slova „přizpůsobit“ je více než na místě. Pokud by totiž dosavadní síť vikariátních obvodů a náplň jejich činnosti vyhovovaly nové situaci, nebylo by nutno zřizovat obvody nové, přesouvat jednotlivé farnosti (lokálie, expozitury) mezi vikariáty či děkanáty, případně direktivně upravovat jejich povinnosti a pravomoci. Stát upravenou správní strukturu pochopitelně využíval a vyžadoval prohloubení spolupráce duchovní správy s krajskými úřady, nově regulovanými magistráty měst či s patrimoniálními úřady, jejichž podobu a činnost rovněž výrazněji reglementoval. Aby systém fungoval, bylo nutno zasáhnout do téměř všech správních struktur (světských i duchovních). Řada výtek, sporů a opakované upřesňování či specifikování

povinností duchovních a světských úřadů (i vůči sobě navzájem) nicméně svědčí o tom,³ že propojování správních sítí bylo obtížně dosažitelným ideálem. Záleželo i na osobních vztazích mezi představiteli duchovní a světské moci.

Jedinečné postavení v rámci duchovní správy českých zemí měla vratislavská diecéze. Od 60. let 13. století byla dělena na arcijáhensství, jimž podléhala arcikněžství (arcipryšství), kterých bylo k roku 1500 celkem 42. Po roce 1648 docházelo k pokusům o rekatolizaci území, kde to místní poměry a podmínky Vestfálského míru umožňovaly. To platí zejména pro těšínské arcikněžství. Roku 1654 byl tento rozsáhlý obvod rozdělen na menší arcikněžství se sídly v Bílsku, Frýdku, Fryštátě, Těšíně, Vladislavi a od roku 1738 ve Strumeni. Po rozdělení Slezska v roce 1742 zde vznikl těšínský biskupský komisariát, jehož správní strukturu dotvořila roku 1777 a 1806 nová arcikněžství ve Skočově a Jablunkově. Snadnější pozici měli při rekatolizaci vratislavští biskupové v Nisku, neboť byli zároveň jeho knížaty. Po roce 1742 zůstala menší část knížectví v habsburské říši a světská práva biskupů v ní zůstala nedotčena. Vznikla zde arcikněžství Vidnava a Zlaté Hory, sloučená roku 1746 v niský biskupský komisariát. V letech 1752 a 1770 vznikla ještě arcikněžství Jánský Vrch (Javorník) a Frývaldov (dnes Jeseník). V pruském záboru zůstala větší část Niského knížectví. Světskou moc biskupů tu berlínská vláda postupně omezovala až do faktické likvidace počátkem 19. století. Kvůli sporům s pruskou vládou biskup Filip Gotthard Schaffgotsch v letech 1766–1795 dokonce sídlil na Jánském Vrchu. Těšínský a niský komisariát spravovali na místě vratislavského biskupa generální vikáři. Ačkoliv se objevily snahy zřídit v tzv. Rakouském Slezsku diecézi se sídlem v Opavě, nakonec k tomu nedošlo. Generálním komisařům ve správě svěřeného území pomáhali sekretáři a čtyřčlenná konzistoř.⁴ S vědomím nutnosti další zevrubné diskuze lze konstatovat, že postavení arcikněží v obou komisariátech částečně odpovídá postavení děkanů v olomoucké arcidiecézi.

Zůstává otázkou, zda právě „přizpůsobené“ vikariátní a děkanské obvody posloužily jako bezprostřední inspirace ke změnám ve správě světské. Struktura světské správy se vyvíjela odlišně od církevní (či duchovní) a reagovala na jiné podněty či potřeby; na rozdíl od jiných evropských zemí nepředstavovaly kupříkladu farní obvody zároveň samostatné politické (tj. světské) správní jednotky a většinou se s nižšími entitami světské správy (tedy s doménami či

³ K republikaci právních norem a jejich dalšímu upřesňování srov. například přehled právních norem v této metodice, případě metodickému návodu ke zpracování fondů farních úřadů.

⁴ Na tomto místě upozorňujeme, že autorský kolektiv předkládané metodiky respektuje specifické postavení generálních komisariátů a arcikněžství na území Niska a Těšínska. Vzhledem k absenci podkladů nicméně doporučuje aplikovat při zpracování relevantních archivních souborů buď obecné pořádací schéma (příloha č. 1), případně schéma užívané pro olomouckou arcidiecézi (příloha č. 2).

svobodnými městy) nekryly ani územně. I hranice politických či soudních okresů vzniklých po roce 1850, které snad lze chápat jako svého druhu protějšek námi sledovaných součástí římskokatolické duchovní správy, vikariátním a děkanským obvodům příliš neodpovídaly. Případnou inspirací pro zřízení okresů lze hledat i ve vícestupňovém způsobu řízení císařských a větších aristokratických domén, případně v zahraničních vzorech. Povinnosti související s dohledem nad školami byly vikářům svěřovány postupně v letech 1775 až 1805, respektive docházelo k jejich postupnému cizelování (vydání Všeobecného školního řádu pro německé normální, hlavní a triviální školy, posléze Politického zřízení školského a souvisejících světských i církevních norem). Rozdělení agend vikariátních úřadů na záležitosti církevní (particulare) a přenesené (publico-ecclesiasticum), které se v tomto období plně projevilo a refletovaly je relevantní právní normy, vyplývá z popisů agend vikariátních a děkanských úřadů a pořádacích schémat, jež prezentujeme níže. Vrchol „písemného úřadování“ či byrokratizace/profesionalizace lze (nejen) v případě okrskových vikariátních a děkanských úřadů spatřovat spíše v 1. polovině 19. století. Církev ovšem na rozdíl od středověku neměla na tento vývoj v protomoderním období zásadní vliv. Profesionalizace či byrokratizace světské správy procházela bouřlivým rozmachem již od 1. poloviny 18. století, což však v současné době zkresluje pozdější ztráty písemností a necitlivé skartace písemností centrálních správních orgánů, magistrátů i velkostatků. Písemnosti církevní provenience nebyly těmito ztrátami a cílenými skartacemi v takové míře plošně postiženy.

Shrneme-li povinnosti vikářů/děkanů na přelomu 18. a 19. století, vznikne poměrně rozsáhlý seznam dohlédacích a kontrolních povinností. Vikář/děkan především informoval podřízené o nařízeních duchovních i světských orgánů všech stupňů, kontroloval jejich dodržování a svolával pravidelné porady kléru (vikariátní konference). Prováděl vlastní vizitace a zároveň se podílel na organizaci biskupských vizitací. Sestavoval zprávy o stavu vikariátu, přijímal hlášení o stavu farností od jednotlivých duchovních a předával tyto údaje biskupu/konzistoři. Sám vykonával na základě příslušné licence benedikce, dohlížel na provádění církevních funkcí a katecheze, sestavoval sumární výkazy z velikonočních (zповědních) seznamů a soupisů duší, připravoval podklady pro katalogy kléru, dohlížel na řádné vedení matrik dle pokynů světských i duchovních orgánů, působil jako komisař kuriálních soudů v manželských záležitostech, dohlížel na činnost bratrstev a náboženských společenství (do jejich formální likvidace a po opětovném povolení), společně s podřízenými duchovními jednal s patrony kostelů, far či škol. Ačkoliv patroni (zejména bohaté aristokratické rody, správa komorních/státních panství) neměli mít na ustanovení vikáře vliv, sporadicky s nimi kurie jmenování neformálně projednávala či alespoň dávala jeho dosazení na vědomí

(například roku 1855 byl hrabě Bubna zpraven o jmenování vikáře v Kostelci nad Orlicí). Tento postup byl praktický z několika důvodů. Předně proto, že vikářem mohl být jmenován duchovní spravující beneficium, nad nímž vykonával patronátní práva majitel domény. Zároveň dosud existoval institut školního patronátu a bylo vhodné, aby byl o změně na postu obvodního školního dozorce informován jeho držitel. Patroni zodpovídali za stavebně technický stav budov (kostelů, far), jejichž vizitaci vikář prováděl, poskytovali duchovním různé deputáty a zároveň spoluzodpovídali za řádné vedení účtů farních a filiálních kostelů. Patroni dále prostřednictvím vikáře žádali o mešní licence pro soukromé kaple, vikář k nim byl zván při různých příležitostech (svatby, křty, benedikce). Specifická situace nastávala, pokud byla původně soukromá kaple změněna na veřejnou či dokonce na formální sídlo lokální duchovní správy (zámecké kaplanství).

Vikáři rovněž spolupůsobili při organizaci sbírek, vybírali kancelářské poplatky (srov. knihy tax a podobné písemnosti), částečně odpovídali rovněž za daňové záležitosti duchovních (sestavování rozpisů daňového kontingentu), podepisovali účty farních a filiálních kostelů, kontrolovali duplikáty matrik (po vydání příslušných norem v tomto smyslu), výkazy svátostí a katechezí, podíleli se distribuci svatých olejů. Jakožto osoby bezprostředně nadřízené místním duchovním disponovali vikáři detailním přehledem o personální situaci. Sestavovali seznamy duchovních, spolupůsobili při jejich instalaci, kontrolovali řádný výkon služby. Byli prostředníky při vyřizování žádostí o kongruu (či další příspěvky a hmotnou pomoc), měli dohlížet na zdravotní stav duchovních, pořizování testamentů, zapečetění majetku zesnulého duchovního a světskými soudními orgány pak byli zváni k vyřízení pozůstalosti. Za poněkud nevděčnou lze označit participaci na disciplinární pravomoci nad faráři a lokalisty, zejména v případech sporů s farníky, duševních chorob duchovních či kriminálních deliktů. Vikář sám v těchto záležitostech zpravidla nerozhodoval sám, ale v součinnosti s konzistoří, světskou mocí a někdy i farníky. Zapléтал se tím do lokálních animozit, které neměly smysluplné řešení. Do personálií lze zařadit také dohled nad kněžským dorostem, popřípadě nad výběrem kandidátů kněžství. Zatímco před rokem 1781 býval vikář/děkan pověřen vyšetřováním jinověrců, v době toleranční formálně dohlížel i na nekatolické pastory, podával o nich zprávy, upozorňoval na porušování předpisů a řešil spory mezi zástupci katolické i nekatolické duchovní správy. Do této agendy lze rovněž zařadit dohled nad izraelity, sektáři a bludaři. Spíše okrajově se vikáři podíleli na péči o chudé a sirotky či na dohledu nad prosazováním hygienických zásad, neboť v drtivé většině případů zůstávaly tyto záležitosti na bedrech řadových duchovních. Výše uvedené povinnosti byly světskou i duchovní mocí vikářům

postupně ukládány a specifikovány zpravidla od 2. poloviny 18. do 1. poloviny 19. století a šlo v podstatě o evoluční proces.

Největší nárůst povinností vikářů však souvisel s vydáním školního patentu roku 1774 a s navazujícími právními normami i prováděcími předpisy. Vikář/děkan se stal nejen obvodním školním dozorcem přímo zodpovědným za stav škol a výuky, nýbrž dohlížel také na podřízené místní dozorce, jimiž byli často opět faráři. V případě škol jinověrců či v případě filiálních škol (vzdělávacích ústavů u filiálních kostelů) ovšem duchovní dozorcem, respektive dohlížitelem být nemusel a lze dokonce doložit, že v interakci s vikariátním úřadem byl dosazen magistrátem (tedy vrchností) do funkce místní soused. Obvodní dozorce primárně zprostředkoval duchovním a učitelům nařízení světských i duchovních orgánů v záležitostech škol a výuky, jednal s obcemi a patrony škol (do zrušení školního patronátu; nejčastěji se jednalo o problémy s technickým stavem budov a se zajišťováním otopu). Výrazný vliv měli vikáři v rolích školních dozorců (v interakci s místním duchovním a obcemi či patrony) na samotné utváření sítě farních škol, vznik exponovaných tříd a podobně. To platí rovněž pro školy tolerovaných konfesí a izraelitů; v těchto případech představovali značný problém tzv. potulní učitelé. Značné problémy vyvolávaly nedělní opakovací hodiny, respektive nedělní škola. Zejména ve větších městech byly řemeslnickým dorostem navštěvovány sporadicky, na čemž nic nezměnila ani výzva mistrům učně a tovaryše do školy doprovázet, a v zimních měsících opakované problémy se zajišťováním otopu. Vikář/děkan mnohdy sám vypomáhal s výukou náboženství, pokud za něj tyto povinnosti neobstarával kaplan nebo jiný duchovní (kapucíni či členové dalších řádů), přirozeně na náboženské vzdělávání také dohlížel a měl být přítomen na zkouškách z náboženství ve školách. Další okruh povinností vikáře-školdozorce se vztahoval k docházce dětí do škol. V tomto případě potíže řešil s místními autoritami, případně po roce 1850 s okresními hejtmanstvími. Spíše dohlédacími pravomocemi disponoval nad sestavováním matrik dětí školou povinných či v záležitostech nadací pro chudé žáky a podobně. V tomto případě primárně spočívaly úkoly s těmito agendami související na bedrech učitelů, místních dozorců a duchovních. Vikář v roli obvodního školního dozorce dohlížel na učitele, pomocné učitele (podučitele), industriální učitele/učitelky, soukromé učitele/učitelky (včetně učitelů jazyků a hudby), katechety a další personál. Disponoval rovněž disciplinárními pravomocemi, řešil lokální spory mezi učiteli a obyvateli obcí (mimo jiné i o školní plat), jejich prohřešky, informoval nadřízené orgány. Mezi jeho povinnosti patřilo rovněž přesvědčování učitelů k účasti v penzijních fondech, řešení penzijních sporů (to ostatně platí i pro řadové duchovní) a vyplácení podpory sirotkům a vdovám po učitelích. V případě duchovních i učitelů spolupůsobil vikář-školní dozorce při

organizaci sbírek pro postižené krádežemi či katastrofami. Lokálně se lišil přístup vikářů-školních dozorců k vikariátním a obvodním školním knihovnám. V některých případech přistupovali k péči o knihovny zodpovědně, jinde zůstávaly na okraji zájmu. Především informovali řadové duchovní i učitele o nabídce knih od jednotlivých vydavatelů či školního knihoskladu a prostřednictvím vikářů byly zadávány objednávky. Dohled nad školami a z něho vyplývající pravomoci a povinnosti vykonávali vikáři do závěru 60. let 19. století, kdy byl v souvislosti s liberalizačními zákony církvi odebrán. Neobešlo se to sice bez protestů a různých petičních akcí, avšak tyto snahy o zachování vlivu církve na školství na stavu věcí nic nezměnily. Někdy byl vikáři ponechán čestný titul školního dozorce (inspektora škol), avšak bez opory v zákonných předpisech a bez nároku na pravomoci. Pokud si duchovní hodlali podržet část vlivu, museli se prosazovat v zemských, okresních a místních školních radách. Na základě ministerských nařízení zůstal zachován katolickému duchovenstvu pouze dohled nad vlastní výukou náboženství.

Přidělení nových pravomocí a povinností následkem změn ve školství nalezlo (alespoň v některých případech) odraz rovněž ve vnitřní organizaci vikariátních úřadů. V průběhu 17. a 18. století se v pramenech sporadicky setkáváme se zástupci vikáře (krajského děkana) pro určitou oblast, což bylo vyvoláno komunikačními problémy a přílišnou rozlohou obvodů. Závěrem 18. století a především v 1. polovině 19. století se setkáváme se zástupci vikářů, respektive vikariátními sekretáři, ale v poněkud jiném světle. Za úkol měli především pomáhat vikáři s administrativními činnostmi, koordinovat předávání konzistoriálních a vikariátních kurend (které však z konzistoriálních často vycházely) a dalších příkazů či pokynů duchovní a světské moci. Jindy nemocného či služby neschopného vikáře zcela nahrazovali a řešili veškeré jeho úkoly. Rozdělení pravomocí mezi vikářem a jeho zástupcem záleželo především na vzájemné dohodě a na schválení konzistoře. Sekretář často pomáhal právě s agendou školního dozorce. Na rozdíl od starších období už byl úřad sekretáře plně institucionalizován a vykonáván s vědomím a na základě souhlasu konzistoře. Nadto je třeba upozornit, že sekretář nutně nesídlil přímo v místě působení vikáře. Tato situace může být důsledkem rozdělení úkolů a pravomocí i z důvodů geografických (vikář působící v západní části obvodu, zástupce či sekretář ve východní) či jazykových (smíšené oblasti), nikoliv administrativních. Ostatně problematika vhodného umístění vikářova sídla byla reflektována i v dřívějších obdobích (například na Kaplicku počátkem 18. století). Dle potřeby mohlo být vikariátních sekretářů jmenováno pro jeden obvod i více. Funkční období sekretáře bylo závislé na vůli biskupa, a proto mohl svůj úřad vykonávat i přes změnu na pozici vikáře (pokud se vikářem nestal sám). V moravských diecézích se setkáváme s místoděkanem, jenž však býval jmenován pouze

v případě, že děkan již nebyl schopen pro stáří či nemoc nadále vykonávat své povinnosti. Vikariátní sekretáři i místoděkanové na Moravě se ujímali funkce po složení služební přísahy. Samozřejmě i nadále platilo, že vikář měl k dispozici podřízený aparát z titulu držitele konkrétního benefícia (kaplani, hospodářský personál a podobně), potažmo podřízené místních patrimoniálních správ. Jedná se v tomto případě zejména o to, že vikář i nadále zastával pozici duchovního správce a byl povinen vykonávat rovněž veškeré úkoly z toho pramenící, v čemž mu mohl tento personál pomoci a uvolnit ruce pro výkon funkce vikáře (viz výše). S patrimoniálními úřady byl nucen spolupracovat například kvůli vymáhání příprěží k vizitacím či k výuce náboženství. Ostatně se zástupci patrimoniálních správ musel vikář spolupracovat až do roku 1850 i v řadě dalších oblastí, protože bez spolupráce se světskou mocí nebyl schopen vymáhat dodržování téměř žádného nařízení, které se přímo netýkalo pouze vnitrocírkevních záležitostí (a i v tomto případě lze o věci diskutovat). Ve druhém případě nicméně záleželo spíše na osobních vztazích a vikář nemohl spoléhat než na laskavou blahovůli. Po roce 1850 nahradila tento druh spolupráce kooperace s politickými a obecními úřady. Setkáváme se nicméně s poměrně častými spory o poskytování příprěží k vizitacím a s podobnými nesrovnalostmi. Další aspekt vnitřní organizace vikariátního úřadu představuje jmenování administrátorů. K němu docházelo od 18. století pro zdravotní či psychickou nezpůsobilost vikáře či z důvodu jeho dlouhodobého pobytu mimo obvod (přirozeně se souhlasem konzistoře). Proces jmenování se nelišil od dosazování administrátorů far, včetně účetní kontroly po skončení administrace. Pokud byl určitý duchovní jmenován administrátorem vikariátního úřadu, rozhodně to neznamenovalo, že bude nakonec jmenován stálým vikářem. Funkci administrátora nelze směřovat s funkcí vikariátního sekretáře, jakkoliv zastávání obou úřadů jednou osobou nebylo výjimečné. V úřadu administrátora mohl duchovní setrvat i poměrně dlouhou dobu; na výkon povinností však tato situace vliv neměla. Od 17. století končilo působení vikáře/děkana v úřadu v podstatně stejně. Mohl být (arci)biskupem odvolán, respektive zproštěn funkce ze zdravotních či disciplinárních důvodů, nebo sám rezignovat (nejčastěji opět ze zdravotních důvodů). Dalším důvodem bylo úmrtí osoby úřad zastávající. Vikariátní obvod teoreticky mohl být i zrušen nebo sloučen s jiným, čímž *de iure* zanikla i původní funkce vikáře. Konečně mohl fakticky zaniknout rozdělením na nové okrsky, přičemž vikář stanul v čele obvodu nově zřízeného. Od závěru 18. století ale původní obvod většinou nezankal, nýbrž byl pouze zmenšen o území přidělená k jinému vikariátu; v jeho čele pak nedošlo ani k personální změně. Někdy se zřejmě se změnami taktně vyčkávalo na úmrtí či dobrovolný odchod stávajícího představitele. Mohlo dojít i k situaci, že vikariátní obvod byl

zrušen, ale titul byl poslednímu nositeli ponechán jako čestný (zejména v době plošného rušení vikariátních obvodů po roce 1949, respektive 1960).

Po roce 1870 se z vikářů stali „pouze“ prostředníci mezi místními duchovními a konzistoří/biskupem, kteří primárně disponovali dohlédacími a disciplinárními pravomocemi souvisejícími s výkonem duchovní služby, jež jsou uvedeny výše. Závěrem 19. století se ve snaze o omezení vlivu liberálních a socialistických stran vikáři ve větší míře angažovali v politické a společenské aktivizaci katolíků. Mezi jejich úkoly náležel dohled nad vnějšími projevy této společenské (zřizování bratrstev ustavičného klanění se Nejsvětější svátosti oltární, Nejsvětějšího srdce Ježíšova, zřizování mariánských či růžencových bratrstev a podobně) i politické aktivizace (konfesní politické strany), respektive kontrola místních duchovních, zda tyto aktivizační tendence dostatečně podporují. Jinými slovy běželo o podporu, spolupůsobení a dohled na průběh tzv. druhé konfesionalizace. S tím souvisí (či tomu v důsledku populačního růstu předcházela; podle jiných názorů nebyl primárním důvodem růst počtu obyvatel, ale migrace do průmyslových center a až následná populační exploze) také další vlna zřizování nových farností, respektive plošné povyšování expozitur a lokálií na farnosti v průběhu 2. poloviny 19. století. Jakkoliv se síť vikariátních obvodů koncem 18. století víceméně stabilizovala, docházelo v průběhu 19. století poměrně často k přesunům jednotlivých farností mezi vikariátními/děkanskými obvody podle momentální situace a potřeby. To ovšem neznamená, že funkce vikáře/děkana byla už trvale svázána s určitým významnějším obročím. Naopak se poměrně často stávalo, že vikářem byl jmenován už i zasloužilý a důvěryhodný duchovní z venkovské farnosti, do níž se vikariátní úřad přesunul, aniž by došlo ke změně názvu obvodu (například Vikariátní úřad Chrudim se sídlem ve Svinčanech a podobně). Nové vikariátní/děkanské obvody byly zřizovány méně často. Pokud k této situaci docházelo, jednalo se často o hustě zalidněné průmyslové oblasti, v nichž bylo nutné prosazovat morální a politické zájmy katolické církve proti laicizačním tendencím. Určitá specifika si udržovala oblast spadající pod vratislavskou diecézi. Zdejší správní aparát se rozšiřoval, precizovaly se jeho kompetence a farní síť se zahušťovala. Například roku 1914 měl těšínský vikář k dispozici sedmičlennou konzistoř, čtyři rady, dvanáct čestných radů, sedm examinátorů, kancléře se sekretariátem, vikariátní komisaře a soud. K roku 1914 zde existovalo dvanáct arcikněžství se 111 farnostmi, roku 1899 vzniklo teologické učiliště ve Vidnavě. Roku 1920 nahradily generální komisariáty tzv. Kníže(arci)biskupské komisariáty pro československé západní Slezsko a východní Slezsko. Ačkoliv se měly stát součástí olomoucké arcidiecéze, do roku 1938 k tomu nedošlo. Duchovní správu polského záboru Těšínska v roce 1938 převzalo katovické biskupství, v roce 1940 pak společně s Jesenickem vratislavské arcibiskupství. Arcikněžství

Frydek a Slezská Ostrava se dostala do dočasné správy olomoucké arcidiecéze. Po 2. světové válce krátce spravoval území zvláštní pověřenec, v letech 1947–1977 apoštolská administratura v Českém Těšíně (bez oficiálního souhlasu z Říma).

Oproti sporadickému tvrzení literatury se však vikariátní obvody dosud nekryly s politickými či soudními okresy. K tomu došlo ve větší míře a za zcela jiných okolností až po roce 1949, respektive 1960. Po roce 1949 se z jednotlivých duchovních stali státní zaměstnanci, vykonávající svůj úřad na základě státního souhlasu. Byli sice podrobeni tuhému dohledu, ten však nebyl vykonáván zástupci kurie. Význam úřadu vikáře/děkana z důvodů tuhé politické kontroly ze strany státní moci a prudkého poklesu obsazených farností degradoval a značnou část jeho dohlédacích pravomocí *de facto* (nikoliv *de iure* – už vůbec ne v rovině kanonického práva) převzal okresní církevní tajemník.

3) Činnost vikariátního či děkanského úřadu se neobešla bez uchování přijatých a vydaných písemností, tedy bez archivu. O existenci vikariátních archivů (registratur, v současné terminologii spíše spisoven) nalézáme řadu zmínek, i když ve většině případů jde o záznamy *in margine* v souvislosti s určitými kauzami, personálními změnami na postu vikáře/děkana či proměnami hranic jednotlivých vikariátních či děkanských obvodů. Značný problém v tomto případě představuje personální provázanost úřadu vikáře s určitým beneficiem. Jakkoliv šlo o dva odlišné úřady, vikářem byl často v podstatě z tradice či na základě dostatečného hmotného zabezpečení beneficia jmenován jeho držitel. Velmi často se stávalo, že přes veškerá doporučení byly písemnosti vydané či přijaté vikariátním úřadem uloženy společně s archiváliemi konkrétního farního úřadu. Rozlišení mezi písemnostmi beneficiáře (faráře) a vikáře, respektive farního a vikariátního úřadu, bylo ostatně mnohdy problematické⁵. Pokud byly písemnosti obou původců už jednou smíchány, bylo v minulosti (a je i dnes – viz výše) obtížné dokumenty rozlišit. Zpracovateli mnohdy nepomohou ani adresy uváděné na písemnostech, neboť relevantní materiály tuto informaci vůbec nepřinášejí (koncepty, výkazy, případně následkem poškození). K této situaci přispívalo rovněž stěhování vikariátní registratury z fary na faru, pokud nově jmenovaný vikář/děkan sídlil jinde, případně nedořešené předání části registratury nově zřízenému vikariátnímu obvodu. Časté převozy písemností vedly též k jejich ztrátám. Poněkud odlišný případ představuje záměrné ponechání starší registratury v místě sídla někdejšího vikáře (z prostorových důvodů, kvůli

⁵ Srov. podobnost některých agend farních a vikariátních úřadů, o čemž svědčí výčet těchto agend v rámci této metodiky i v rámci metodiky farních úřadů.

problematickému převozu a podobně), zatímco jeho nástupce ukládal písemnosti v místě svého působení. Četné ztráty písemností způsobily rovněž živelné pohromy, krádeže, poničení mykotickým napadením, hlodavci či hmyzem následkem špatného uložení. Konečně velmi častá je též druhotná kontaminace vikariátních písemností materiály určitého benefícia (farního úřadu) po zániku vikariátního úřadu (1949 a 1960), které byly společně kamsi odloženy jako nepotřebné.

Z hlediska vedení spisové služby je zajímavé, že v roce 1697 bylo v pražské arcidiecézi nařízeno vikářům vedení úředních knih, jejichž počet se v průběhu 18. století zvyšoval. Roku 1721 bylo stanoveno, že odstupující vikář je povinen předat svému nástupci úřední knihy, což však bylo v případě úmrtí vikáře v úřadu nutno vymáhat po jeho nástupci v konkrétním beneficiu. V roce 1750 – tedy v době plošného vzniku nových vikariátních úřadů – se setkáváme v pražské arcidiecézi s nařízeními o ukládání písemností, jež byla primárně určena právě vikářům. Roku 1765 se objevuje nařízení o záznamu přijatých i vydaných písemností v podobě regestu do registraturních pomůcek. Zdá se však, že specifické ukládací schéma či spisový plán nevznikly a vydány nebyly. Záleželo tedy na vikáři, jakým způsobem bude písemnosti ukládat. Jako logické řešení se nabízí ukládání dle jakéhosi jednoduchého věcného schématu s vnitřním ročníkovým členěním, případně pouze dle ročníků. V českobudějovické diecézi bylo na základě průzkumu mezi duchovními roku 1791 zavedeno Dittrichovo schéma. Další pokusy o zavedení schémat lze vysledovat v brněnské diecézi (1820) a později v olomoucké arcidiecézi a královéhradecké diecézi (1835). Podobné pokusy, ovlivněné zřejmě způsobem ukládání písemností u politických (okresních) úřadů, se lokálně (například v královéhradecké diecézi) opakovaly i v pokročilejším 19. století. V případě většiny diecézí se však žádné ze schémat dlouhodoběji neprosadilo. Zůstává ostatně otázkou, zda se bez důsledného vymáhání a kontroly i vzhledem ke stěhování registratur vikariátních úřadů mezi duchovními vůbec trvale prosadit mohlo. Pokud existovaly lokálně užívané systémy ukládání písemností farních úřadů, mohly být přirozeně užity i na písemnosti vikariátní provenience.

4) Z hlediska výkonu veškerých agend na rozsáhlém území vikariátních a děkanských obvodů získávala na důležitosti otázka předávání informací a doručování písemností. K této činnosti byli už od 17. století nejčastěji využíváni poslové, pravděpodobně členové nižšího hospodářského personálu obrocí, jehož držitel momentálně zastával úřad vikáře. Dále se na doručování písemností podíleli farníci, snad rovněž úřední poslové vrchností či významnějších měst. Zůstává otázkou, zda každý vikariátní úřad či příslušné obročí (beneficium, farnost) disponovalo ve všech obdobích své existence vlastním úředním poslem. Situace se mohla lokálně lišit. Není příliš podstatné, zda bylo k doručování úředních písemností využíváno poslů

pěších či jízdnic. Nejčastějším prostředkem k předávání informací byla zejména ve starších obdobích korespondence či psané cirkuláře s jmenným seznamem, do nějž duchovní podpisem potvrdil převzetí zprávy či obeznámení se s jejím obsahem. Později nabývají na důležitosti tištěné oběžníky, cirkuláře, konzistoriální kurendy. Tyto písemnosti zpočátku obsahovaly sdělení určené duchovním i učitelům, jimž pak byl obsah tlumočen. Časem však došlo k rozdělení kurend na řadu věnovanou záležitostem duchovní správy a řadu týkající se školních záležitostí. K detailnímu přehledu o kurendách vydávaných v jednotlivých diecézích srov. metodiku farních úřadů.

Kurendy a cirkuláře ovšem nebyly primárně určeny vrchnostenským úřadům a magistrátům poddanských či královských měst, s nimiž z úřední potřeby vikáři rovněž vstupovali do interakce. Ke komunikaci s představiteli světské moci tudíž sloužila především korespondence. Šlo-li o doručení tištěné písemnosti úřední povahy, postupovalo se stejně jako v případě korespondence. Opačným směrem – tj. od světských orgánů k představitelům duchovní správy – bylo užíváno zřejmě úředních posílů. Postupem času se přirozeně prosadilo užívání služeb veřejné pošty. Ve fondech vikariátů jsou sporadicky dochovány záznamy o poštovních poplatcích, ceníky poštovních služeb a podobě. Pokud však bylo vyslání posla do nedaleké farnosti levnější než odeslání písemnosti poštou, případně byl ochoten doručit sdělení některý z farníků, přirozeně se toho využívalo. To platí rovněž pro dokumenty určené učitelům či katechetům. Od 1. poloviny 19. století nalézáme seznamy taxativně vymezených písemností, které byly považovány za úřední (a tudíž porta prosty) a které nikoliv. Lze je vnímat i jako nepřímé potvrzení, že občas byly za úřední písemnosti vydávány i dopisy soukromé povahy.

5) Literatura

Klement BOROVIČ, *Úřední sloh církevní. Příručná kniha praktického úřadování pro katolické duchovenstvo*, Praha 1879; Antonín BRYCHTA, *O jmění církevním a jeho správě*, Hradec Králové 1910; Alessandro CATALANO, *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008; Eliška ČÁŇOVÁ, *Vývoj správy pražské arcidiecéze v době násilné rekatolizace Čech (1620–1671)*, SAP 35, 1985, č. 2, s. 486–560; Ferdinand ČERNOVSKÝ, *Snoubenci na katolickém farním úřadě. Se zřetelem k novým nařízením a výnosům*, Praha 1911; Wilhelm DIESSL, *Der Pfarrhelfer. Handbuch für Laienhilfe in der Seelsorge*, Warnsdorf 1936; Josef HAUSMANN, *O příjmech ředitelů kůru a kostelníků*, ČKD 1872, č. 3, s. 230–233; Joseph HELFERT, *Anleitung zum geistlichen Geschäftsstyle nach dem gemeinen und dem oesterreichischen Kirchenrechte*, Prag 1837; TÝŽ, *Von dem Kirchenvermögen I und II*, Prag 1834; Antonín JAHŮDKA – Karel ROTTER, *Předpisy o katolické církevní konkurenci na Moravě*, Brno 1939; Stanislava JÍLKOVÁ,

Pražská arcibiskupská konzistoř a její běžná agenda v roce 1784, SAP 51, č. 2, 2001, s. 359–394; František KRÁSL, *Arnošt hrabě Harrach, kardinál svaté církve římské a kníže arcibiskup pražský*, Praha 1886; Jana KUBÍČKOVÁ, *Biskupové, kostelní jednoty a zakládání nových farností a chrámů na konci 19. a na počátku 20. století*, in: *Vývoj církevní správy na Moravě*, Brno 2003, s. 355–362; Johann Baptist KUTSCHKER, *Gesetzliche Bestimmungen über die Errichtung, Verwaltung und Verwendung der Religionsfonde der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder*, Wien 1871; František LAURIN, *Moc zákonodárná a soudní v příčině manželství dle katolického práva církevního*, Praha 1883; Radek LIPOVSKI – Lubor HRUŠKA – Lenka JAROŠOVÁ (eds.), *Lidé a krajina českého Slezska. Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu*, Ostrava 2021; Franz LOBERSCHINER, *Das Kirchen-Vermögen oder Die gesetzliche Art der Erwerbung und Verwaltung des Gotteshaus- und Pfründenvermögens*, Budweis 1862; Józef MANDZIUK, *Historia Kościoła katolickiego na Śląsku. Czasy reformacji protestanckiej reformy kalolickiej i kontrreformacji (1520–1742)*, Tom. 2, Warszawa 1995; Lenka MARTÍNKOVÁ, *Die Diözese Budweis 1785–1813. Ein Beitrag zu Organisation, Verwaltung, Schriftgut und Geistlichkeit der Diözese in josephinischer Zeit*, Pelhřimov 2011; TÁŽ, *Primi inter pares. Biskupští okrskoví vikáři a jejich úřady na jihu Čech v letech reformy a revoluce (1785–1850)*, České Budějovice – Pelhřimov 2018; Methoděj MARVAN, *Církevní jmění*, Brno 1915; Jan MICHAL, *Kostelní účty čili Snůška nařízení diecesních (arcidieceze olomoucké) a státních o způsobu, jímž se různé druhy církevního jmění, jmění totiž kostela vlastního, jmění nadací mešních i jiných, jmění farního a chudinského ústavu a vůbec jmění fondů správě farních úřadů svěřených zúročitelně a výnosně ukládají a koncem správního roku v kostelních účtech uvádějí*, Praha 1907; Jiří MIKULEC, *Církev a společnost raného novověku v Čechách a na Moravě*, Praha 2013; TÝŽ, *Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích*, Praha 2013; TÝŽ, *Pobělohorská rekatolizace v českých zemích*, Praha 1992; Karel NEUBER, *Vzorec účtu zádušního s potřebným výkladem a připojení nejdůležitějších předpisů a norem v Čechách platných. Přeložil a doplnil Karel Bloman*, Chrudim 1902; Josef NUHLÍČEK, *Matriční listinné doklady a jejich hodnota*, AČ 19, 1969, s. 91–97; Tomáš PARMA, *František kardinál Dietrichstein a jeho vztahy k římské kurii. Prostředky a metody politické komunikace ve službách moravské církve*, Brno 2011; TÝŽ, *Sociálně právní aspekty života katolické církve na Moravě 16. a 17. století*. Disertační práce na CMTF Univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc 2019; Jan PAULY, *Právní rádce pro duchovní správu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Systematický soubor církevních a státních zákonů, nařízení, rozhodnutí, norem a příslušných formulářů s praktickým návodem pro duchovní správu*, Praha 1902; Michal

PELEŠKA, *Vývoj matričního zápisu s konkrétními příklady na matrikách farního obvodu Budětice*, Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2008 [vyd. 2009], s. 71–77; David PINDUR, *Přehled nejstarší církevně správní organizace Těšínska. Od středověku do vzniku generálního vikariátu v roce 1770*, in: Zdeněk JIRÁSEK (ed.), *Polská papežská nunciatura v Opavě (Slezsko v církevních dějinách 18. století)*, Opava 2009, s. 57–92; Antonín PODLAHA, *Dějiny arcidiecése pražské od konce století XVII. do počátku století XIX. Díl I. Doba arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera (1694–1710)*, Praha 1917; Pavel PUMPR, *Beneficia, záduší a patronát v barokních Čechách. Na příkladu třeboňského panství na přelomu 17. a 18. století*, Brno 2010; Rudolf SANDER, *České zemské gubernium a církevní záležitosti v době josefínské*, SAP 45, 1995, č. 1, s. 73–130; Franz Xaver SEPPELT, *Geschichte des Bistums Breslau*, Breslau 1929; Joseph Karl SCHIPP, *Stand des Breslauer k. k. Diözesantheils mit endes des Jahrs 1820*, Teschen 1821; Věra SLAVÍKOVÁ, *Archivní dokumenty uložené na farních úřadech. Historie, pořádání a inventarizace*, Olomouc 2014; TÁŽ, *Určení jsme k nevypráhnutí. Farní archivy jako svědectví o roli duchovního správce a jejich proměnách v dlouhém 19. století*, Dolní Břežany 2023; Hana STOKLASOVÁ, *Konzistoriální kurendy a Ordinariátní listy – oběžníky královéhradecké diecéze v 19. století a možnosti jejich badatelského využití*, in: 350 let královéhradecké diecéze, Červený Kostelec 2015, s. 69–81; Pavla STUHLÁ, *P. Jan František Kfeller ze Sachsengrünů a kontrola archivů far prachatického vikariátu roku 1760*, Zlatá stezka 14, 2007, s. 103–117; TÁŽ, *Prachatický vikariát 1676–1750. Vybrané otázky církevní správy*, Praha 2004; Jan ŠAFRÁNEK, *Školy české. Obraz jejich vývoje a osudů I*, Praha 1913; Jaroslav ŠEBEK, *Mezi křížem a národem. Politické prostředí sudetoněmeckého katolicismu v meziválečném Československu*, Brno 2006; Josef ŠIGUT, *Církevně správní reformy na pruských hranicích po uzavření míru těšínského 1779*, Slezský sborník 47, 1949, s. 13–32; František TOMÁNEK, *Sbírka nejdůležitějších předpisů kultových platných v Republice československé*, Praha 1928; Rajmund Jirí TRETERA, *Církevní právo*, Praha 1993; Kateřina VÁLOVÁ, *Curia episcopalis Olomucensis v raném novověku*, Olomouc 2002; Ludwig WAHRMUND, *Das Kirchenpatronatrecht und seine Entwicklung in Österreich I und II*, Wien 1894 und 1896; Ladislav ZAVADIL, *Kongrua roku 1926: zákon, provádění a výklad*, Olomouc 1928; Ladislav ZAVADIL, *Kostelní konkurence: nálezy nevyššího správního soudu. Věstník Jednot duchovenstva brněnské a olomoucké diecéze*, č. 7–8, Brno 1933; Rudolf ZUBER, *Jesenicko v období feudalismu až do roku 1848*, Ostrava 1966; TÝŽ, *Osudy moravské církve v 18. století I*, Praha 1987; TÝŽ, *Osudy moravské církve v 18. století II*, Olomouc 2003.

3. Dosavadní metodiky pro pořádání vikariátních a děkanských úřadů

Archivní fondy církevních úřadů jsou v našich archivech početně zastoupeny a v rámci okresních archivů patří tradičně k archivním souborům obsahujícím nejstarší archiválie vztahující se k danému teritoriu.

Při zpracování se v minulosti vycházelo v první řadě z platných obecných metodických instrukcí, pokynů a návodů – Základních pravidel pro zpracování archivního materiálu (1958), Metodických návodů a instrukcí pro zpracování archivního materiálu (1960) či Archivní příručky (1965).

Konkrétní ucelený metodický pokyn či návod nebyl vydán, tématem pořádání vikariátních/děkanských úřadů se ale přirozeně zabývali autoři přinášející metodické návody pro práci s materiálem farních úřadů. Nejpoužívanější metodické příspěvky Jiřího Sochra zejména pro archivy s fondy z české církevní provincie a Vladimíra Spáčila pro ty z moravské. Staly se na dlouhá desetiletí základním východiskem pořádacích prací farních úřadů a zprostředkovaně i vikariátních/děkanských úřadů. Nezávisle na sobě došli oba autoři k názoru, že by písemnosti těchto úřadů měly být uloženy a pořádány mimo farní registry, ve kterých se přirozeným způsobem dochovaly, neboť výkon funkce vikáře/děkana byl vždy spojen s konkrétním duchovním, který zároveň spravoval své beneficium a písemnosti obou úřadů se tak často spojily v rámci jedné registry a z ní se společně dostaly do archivu jako součást jednoho archivního fondu. Oba také zároveň připouštěli možnost, aby se v krajním případě vikariátní dokumenty nechaly ze závažných důvodů v rámci farního úřadu, avšak vždy v samostatném oddělení.⁶

U těchto typů církevních úřadů nevznikl nikdy všeobecně přijímaný jednotný registrurní pořádek či spisový plán, pokusy o vytvoření a prosazení jednotného systému se děly výhradně v rámci a mocí jednotlivých diecézí. Proto i výše zmíněné návody sice zohledňovaly vybraná starší nařízení, například děkanskou registraturu otištěnou v olomoucké kurendě 15. 3. 1835, ale nenabízely vlastní pořádací návodné schéma. Především v případě vikariátních úřadů byla umělá pořádací schémata rozpracována jednotlivými archiváři při konkrétních pořádacích pracích většinou spojených i s pořádáním dotčených farních úřadů.

⁶ Ivan KRŠKA, *Pořádání písemností římskokatolických farních úřadů*. Severomoravské archivy, 1960, č. 4., s. 1–7; Bořivoj BENETKA, *Farní archivy – nevyužitý pramen*. Jihočeský sborník historický 26, 1957, s. 29; Vladimír SPÁČIL, *Pořádání děkanských archivů*. Severomoravský archivní zpravodaj 1962, s. 17–19; Jiří SOCHR, *Pořádání a inventarizace římskokatolických farních archivů*. AČ 12, 1962, s. 19–25. Vladimír SPÁČIL, *K otázce pořádání a inventarizace římskokatolických farních archivů z oblasti olomoucké arcidiecéze*. AČ 13, 1963, s. 76–81.

Pozornost se k církevním archivům obecně obrátila především po společenských změnách následujících po roce 1989. Z pera Vojtěcha Cekoty byl péčí sekretariátu České biskupské konference vydán vzorový Spisový a skartační řád pro děkanské (vikariátní) a farní úřady, který by měl být návodnou pomůckou pro spisovny dnešních církevních úřadů. I v souvislosti s řešením úpravy uložení církevních archiválií ve státních archivech se problematice pořádání a zpřístupňování farních archivů věnovala řada badatelů. Především Jaroslava Brichová rozvíjela tradici Spáčilova návodu při pořádání farních, ale i moravských děkanských úřadů, Lenka Martínková se pak podrobně věnovala budějovické diecézi a mimo jiné i úřadům vikariátním a uplatnění tzv. Dittrichovy spisové manipulace.⁷

V září 2017 se péče o farní a děkanské archivy stala předmětem samostatného panelu na sjezdu českých historiků (P19 – *Desideria et desiderata péče o farní písemnosti*).⁸

Vývoj archivní diskuse nad pořádáním archivních fondů vikariátních, děkanských, ale i farních úřadů se stal cenným východiskem pro analýzu agend, funkcí a činností daných úřadů, tvorbu i složení pořadacích schémat, které přinášíme v dalších kapitolách.

⁷Jaroslava BRICHOVÁ, *Příspěvek k poznání problematiky pořádání a inventarizace římskokatolických farních a děkanských úřadů v oblasti olomoucké arcidiecéze po roce 1989*, in: *Archivy na prahu tisíciletí*, Brno 2000, s. 27–35.; Jaroslava BRICHOVÁ, *Problémy a úskalí pořádání církevních fondů katolické církve se zvláštním zřetelem na farní a děkanské archivy na Moravě a ve Slezsku*, *Zpravodaj pobočky ČIS 48*, 2004, s. 118–131.; Magdalena ČOUPKOVÁ, *Pořádání fondů farních úřadů ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště*, *Východní Morava 1*, 2011, s. 133–145.; Olga HATAŠOVÁ, *Soubor archiválií farního úřadu v Přelouči (1730–1950)*, *Východočeský sborník historický 11*, 2002, s. 105–122. Ivana KUBÍČKOVÁ, *K zpřístupnění fondů farních archivů v SOkA Olomouc*. *Olomoucký archivní sborník 2012*, s. 22–30; Lenka MARTÍNKOVÁ, *Archivy far a vikariátů na Pelhřimovsku (Několik poznámek k jejich písemnostem na Pelhřimovsku od pobělohorské doby do počátku 20. století)*, *AČ 55*, 2005, s. 89–116.; Lenka MARTÍNKOVÁ, *Církevní archivnictví na území českobudějovické diecéze po roce 1785 se stručnou retrospektivou předchozího stavu*, *AČ 62*, 2012, s. 117–166; Lenka MARTÍNKOVÁ, *Die Diözese Budweis 1785–1813. Ein Beitrag zu Organisation, Verwaltung, Schriftgut und Geistlichkeit der Diözese in josephinischer Zeit*, Pelhřimov 2011; Radek MARTINEK a kol., *Záchrana a inventarizace drobných církevních fondů*, Olomouc 2008.; Věra SLAVÍKOVÁ, *Archivní dokumenty uložené na farních úřadech. Historie, pořádání a inventarizace*, Olomouc 2014.

⁸Martin BARUS – Věra SLAVÍKOVÁ, *Desideria et desiderata péče o farní písemnosti. Informace týkající se péče o farní archivy, knihovny a notový materiál v českých a moravských diecézích římskokatolické církve, v českobratrské církvi evangelické, jednotě bratrské, starokatolické církvi, československé církvi husitské a řeckokatolické církvi*. Olomouc 2017. Plánuje se vydání klíčových příspěvků panelu v Archivním časopise.

4. Situace před převzetím do archivu a výběr archiválií

4.1 Praxe při nakládání s dokumenty před převzetím do archivu

Jak vypadala registraturní praxe v nejstarších dobách předběholorských děkanátů a prvních „pokusných“ vikariátů 17. století, nevíme. Skutečnost, že výkon vikářského/děkanského úřadu byl vázán na duchovního, který zároveň vykonával funkci řádného duchovního správce svěřené farnosti, se logicky projevila i v registraturní praxi. V některých ohledech pozitivně, neboť vikáři/děkani mohli využívat své zkušenosti s vedením farní registratury a mnohdy se snažili vést vikariátní/děkanské registratury podobným způsobem jako ty farní, v některých pak spíše negativně, což se kromě možného zanedbávání jedné ze svěřených agend projevovalo nejčastěji ve společném ukládání farních a vikariátních/děkanských písemností. Uložení registratur bývalo různé, vesměs se však jednalo o místa neohrožovaná nepříznivými podmínkami, jako např. ohněm, vodou, živelnými pohromami, stejně jako lidským činitelem. Důraz byl rovněž kladen na možnost jejich snadného přesunu v případě nebezpečí. Pokusy o uspořádání registratury vikariátních/děkanských úřadů bývají obvykle však značně individualizované. Výjimku v tomto ohledu představuje např. Dittrichovo schéma v českobudějovické diecézi, ne zcela úspěšně zavedené pořádací schéma brněnského biskupa Stufflera z roku 1820 a nařízení olomouckého arcibiskupa Ferdinanda Marii Chotka z 15. 4. 1835.

Pro registraturní praxi zejména v 19. století bývalo obvyklé, že aktový materiál byl vázán přeložený podélně do fasciкул opatřených kartonovými deskami pro jejich ochranu. Úřední knihy byly z prostorových důvodů ukládány odděleně od spisového materiálu. Zpravidla byly vedeny registraturní pomůcky ve formě rejstříků (indexů, repertářů). Ukládací schémata bývala připevněna na dveře archivních skříní.⁹ Vikáři/děkani vedli spisovou službu formou zvláštního podacího protokolu, přičemž pro agendu školdozorce si vytvářeli podací protokol vlastní.

Zásadním problémem pro dochování kompletní vikariátní/děkanské registratury jsou průběžně změny sídla vikariátu a zároveň i jeho hranic. Ačkoliv bylo obvykle stanoveno, aby si nový vikář/děkan převzal od svého předchůdce kompletní registraturu, praxe zejména u dříve vzniklých (a tedy pro aktuální administrativní úkony nepříliš potřebných) písemností dosti pokulhávala. Faktickou katastrofou pro vikariátní registratury znamenala série rozsáhlých změn ve vikariátní/děkanské struktuře, která se ve většině českých a moravských diecézí odehrála v závěru 18. století. Vznik nových vikariátů/děkanství a změny jejich hranic staré registratury

⁹ Dochovaným příkladem registraturního systému z královéhradecké diecéze z roku 1835 jsou desky z poličského kostela uložené v SokA Svitavy se sídlem v Litomyšli, ve fondu Vikariátní úřad Polička, NAD 1095.

fakticky antikvovaly a odsoudily k nepotřebnosti a nezájmu. Ztráty písemností jsou pak v těchto konturách pochopitelné. Obdobně problematický byl také nárůst vikariátní/děkanské agendy od sklonku 18. století, zejména s připojením agendy školdozorce, čímž se zvětšovaly také vikariátní/děkanské registratury, jejichž předávání, stěhování a uchovávání se tak stávalo stále obtížnější.

Výrazné politické a společenské změny ve 2. polovině 20. století znamenaly počátek procesů, které vedly k rapidnímu zhoršení úrovně vedení administrativní agendy jednotlivých farních úřadů, a tím více pak úřadů vikariátních/děkanských, což se ještě ve větší míře projevilo v péči o registraturu a archiv. Zásadní změna v obsazení farností v pohraničí po roce 1945, nástup komunistické strany k moci, zavedení tzv. církevních zákonů (č. 217 a 218/1949 Sb.), odebrání státního souhlasu k duchovenské činnosti čteným kněžím, likvidace mužského řeholního života, to vše byly faktory, které v období po 2. světové válce zásadním způsobem ovlivnily činnost římskokatolického duchovenstva, a tím pádem i činnost vikariátů/děkanátů a jejich představených. Zejména v Čechách pak docházelo často k tomu, že kněz musel vedle své vlastní farnosti spravovat také jednu či několik okolních farností tzv. *excurrendo*, přičemž v dlouhodobějším horizontu docházelo ke smíšení úředních agend jednotlivých farních úřadů, a i v případě vikariátních/děkanských úřadů došlo ke značné redukci činnosti a do jisté míry i vyprázdňení dosavadní funkce. V některých případech mizí i vedení spisové služby jako takové. Kontinuitu správy vikariátní/děkanské registratury zásadním způsobem narušily i dvě změny hranic vikariátů/děkanátů na počátku 50. a 60. let 20. století, během nichž se jejich rozsah přizpůsoboval působnosti okresních národních výborů.

V souvislosti se vznikem státního archivnictví a povědomím o cennosti a významu historických archivních materiálů farních a vikariátních/děkanských úřadů prováděli pracovníci okresních archivů již ve druhé polovině 50. let 20. století ve farních budovách první průzkumy a pořizovali dílčí soupisy starých písemností (vzniklých obvykle před rokem 1945). V letech 1956–1960 uzavřely jednotlivé konzistoře dohody o začlenění církevních archiválií do operativní správy státních archivů, na jejichž základě byly v následujícím období předávány písemnosti z farních budov do okresních archivů. Horní hranicí byl v těchto případech rok 1945, resp. 1949. Nelze se však domnívat, že k předání došlo v úplnosti. Přejímány tehdy nebyly tzv. živé písemnosti. Mnozí duchovní dále pracovníky státních archivů jakožto zaměstnance ministerstva vnitra, k nimž projevovali jistou obezřetnost a nedůvěru, neinformovali zdaleka o

všech písemnostech, které se na faře nacházely.¹⁰ V mnoha případech takto došlo k rozdělení fondu na převzatou a nepřevzatou část, které se v některých případech díky pozdější předávce podařilo alespoň částečně napravit, v nemalém počtu případů se však již jednalo o konečný stav, neboť písemnosti ponechané ve farních budovách byly z různých důvodů ztraceny či zlikvidovány. Nadto byly ještě roztržštěně na různých farách uložené archivy jednoho vikariátu, někdy přejaty podle příslušné územní působnosti do více okresních archivů – sjednocení těchto rozdělených fondů se tak jeví velmi problematické, a to i vzhledem ke vždy ne zcela přesnému pojmenování těchto fondů.

Po roce 1989 dochází k dohodě mezi Českou biskupskou konferencí a Archivní správou Ministerstva vnitra a v jejím důsledku k postupnému nahrazování předchozích dohod o operativní správě depozitními smlouvami, byť k uzavření některých došlo až v období po roce 2000.¹¹ Tyto depozitní smlouvy zakládají vlastnictví jednotlivých archivních souborů vikariátů/děkanátů příslušnými římskokatolickými biskupstvími, která byla stanovena (vzhledem k tomu, že současné vikariáty/děkanáty nejsou právními osobami) jako právní nástupci historických vikariátů/děkanátů.

Právě v období uzavírání těchto smluv docházelo v některých diecézích k novému průzkumu farních budov, ať už byl iniciován ze strany státních archivů, jednotlivých duchovních správců či příslušných biskupství, jehož důsledkem bylo (a je) postupné předávání dalších písemností do péče státních archivů a scelování historicky rozdělených fondů.

4.2. Akvizice archiválií a jejich uložení

V období do účinnosti zákona č. 499/2004 Sb. bylo obvyklé předávat písemnosti do státních archivů na základě předávacího protokolu. Tento postup ještě mnohdy trvá, byť nemá právní ukotvení. S ohledem na to, že většina současných vikariátů/děkanátů nemá přijatý spisový řád a že předávané písemnosti jsou mnohdy staršího data, se akvizice archiválií děje nejčastěji na základě žádosti o provedení výběru archiválií mimo skartační řízení podle §11 zákona č. 499/2004 Sb. v aktuálním znění zákona č. 298/2016 Sb. Tuto žádost podává zpravidla

¹⁰ Dílčím problémem (být zdaleka ne tak velkým jako v případě farních archivů) se mohly stát také tzv. *excurrento* administrované fary, které mohly být pronajímány či prodávány a v nichž se také ještě mohly nacházet části vikariátních/děkanátských archivních fondů.

¹¹ Výjimku v tomto představuje brněnská diecéze, která od roku 2009 provozuje vlastní diecézní akreditovaný archiv, do něž převzala na základě smluv uzavřených s MZA, ZOA, SOA Zámorsk a SOA Třeboň archivní fondy děkanátských úřadů.

příslušné biskupství (konkrétně pracovník archivu biskupství), případně i jednotlivé farnosti (záleží především na vnitřních předpisech a úmluvách mezi farnostmi, vikariátními/děkanskými úřady a biskupstvími v jednotlivých diecézích), neboť předávání dokumentů vikariátních/děkanských úřadů probíhá často společně s předáváním dokumentů farních úřadů. Ve výjimečných případech se archiválie vikariátních/děkanských úřadů dostávají do státních archivů jako nálezy, přičemž se obvykle postupuje podle ustanovení jednotlivých deponitních smluv, a to s ohledem na Metodický návod č. 1/2014 odboru archivní správy a spisové služby MV.¹²

4.3. Výběr z rozsáhlých agend a vnitřní skartace

Rozsáhlé agendy se ve fondech vikariátních/děkanských úřadů vyskytují, vzhledem k četnému procentu deperdit, pouze zřídka. Obecně se doporučuje tyto dokumenty ve fondu ponechávat jako celek. Vnitřní skartace je v tomto ohledu možná vždy na základě souhlasu vlastníka fondu.

V případě, že se ve fondu nachází tištěné materiály, lze je v něm ponechat i během zpracování pouze v těch případech, kdy se jedná o agendu bezprostředně vyřizovanou vikariátním/děkanským úřadem, např. různé pozvánky, pastýřské listy, plakáty apod. Knižní publikace lze z fondu vyřadit na základě dohody s vlastníkem, jemuž by tyto měly být předány, pokud není stanoveno vzájemnou dohodou jinak.

4.4. Nahrazení originálu kopií

Nahrazení originálu kopií je v archiváliích z provenience vikariátních/děkanských úřadů poměrně komplikovanou záležitostí především vzhledem k tomu, že absence takového dokumentu není ve fondu na první pohled patrná a že i případné dohledání daného originálu není snadné. Vycházet je nutné především ze skutečnosti, že vikariátní/děkanské úřady fungovaly do značné míry jako komunikační instituce mezi farnostmi a dalšími úřady (konzistoří, krajskými/okresními a vrchnostenskými/patronátními úřady atd.), přičemž dané písemnosti úřadem mnohdy „pouze“ procházely. V tomto ohledu by bylo vhodné formulovat také pomůcku a upozornit, že mnohé dokumenty se mohou nacházet také ve fondech uvedených úřadů. V odůvodněných případech je samozřejmě možné nahradit kopií ztracený originál.

¹² Postup v brněnské diecézi je analogický, jen místem uložení je diecézní archiv a výběr archiválií provádí příslušný státní archiv.

4.5. Ponechání duplicit a multiplicit

a) Tištěné normálie a další písemnosti (konzistoriální kurendy, ordinariátní listy, patentes atd.) zasílané pro informaci vikariátnímu/děkanskému úřadu a k předání farním úřadům v oblasti působnosti se ve fondu ponechají, pokud v nich byly vikářem/děkanem činěny poznámky k vydaným nařízením nebo se v jednotlivinách týkají přímo daného vikariátu/děkanátu. Nadbytečné svazky či fascikly by se měly po dohodě předat vlastníkovi, přičemž každý okresní archiv by měl mít k dispozici alespoň jednu, pokud možno kompletní řadu těchto normálií. Knižní publikace lze z fondu vyřadit na základě dohody s vlastníkem, jemuž by tyto měly být vráceny, pokud není stanoveno vzájemnou dohodou jinak.

b) Z fondu se vyřadí rovněž opisy a kopie dalších dokumentů ve fondu dochovaných, pokud neobsahují specifické informace dokládající např. důležité údaje o doručení atd.

c) Dokumenty, které jsou v dalším vyhotovení uloženy v jiném fondu (např. excerpta ze zádušních účtů, statistické přehledy, nadační písemnosti atd.), se ponechají ve fondu vikariátního/děkanského úřadu.

d) Koncepty ke zprávám odesílaným jiným úřadům se ve fondu ponechávají, i když lze předpokládat dochování konečného vyhotovení ve fondech těchto úřadů.

4.6. Uložení archiválií téhož původce ve více institucích

a) Dojde-li k tomu, že se dokumenty jednoho vikariátního/děkanského úřadu nachází ve dvou státních okresních archivech, je třeba, aby se zpracovatel, který tuto skutečnost zjistí, dohodl na scelení fondů s jejich vlastníkem a také s archivem, kde se nachází druhá část fondu. Konkrétní podmínky tohoto scelení vyplynou z jednání těchto tří zúčastněných stran, přičemž budou zejména zohledněny možnosti zpracování daného fondu (za ideální řešení se považuje deponování fondu v archivu, v jehož působnosti se nachází sídlo, podle něžž byl vikariát/děkanství pojmenován). Zároveň je možné, že archiválie téhož původce jsou s ohledem na výše popsaný komplikovaný správní vývoj v jednom státním okresním archivu uloženy ve dvou (příp. i více) odlišně pojmenovaných fondech. Také v tomto případě je třeba při zpracování přistoupit ke scelení fondů.

b) Obdobná situace může existovat u muzeí a obdobných paměťových institucí, přičemž v těchto případech by mělo být ve spolupráci s vlastníkem usilováno o případné soustředění

jednoho fondu v jednom archivu. Pokud k dohodě nedojde, provede zpracovatel prohlídku archiválií, pořídí jejich popis a zjištěné skutečnosti zaznamená v archivní pomůcce.

c) Na dokumenty, které byly z vikariátních/děkanských úřadů zcizeny před rokem 1948 a staly se přirozenou cestou archiváliemi jiných archivních fondů (např. fondy velkostatků, fondy archivů měst či obcí atd.), a u nichž tedy nelze dosáhnout scelení se zpracovávaným archivním fondem, by měl zpracovatel odkázat v pomůcce a v dotčeném archivním fondu, obsahujícím takové archiválie, vyznačit jako původce i příslušný vikariátní/ děkanský úřad.

4.7. Vymezení archivního souboru

Archivní soubor vikariátní/děkanský úřad v sobě obsahuje všechny písemnosti z provenience daného vikariátního/děkanského úřadu v době jeho existence a jeho přímých předchůdců (pokud se dochovaly, jedná se zejména o písemnosti předbělohorských děkanátů, „pokusných“ jednotek církevní správy). Do fondů jsou dále zařazeny písemnosti úřadu okresního školdozorce. Na Moravě zde někdy mohou být torza písemností děkana ve funkci arcikněze. Obvykle jde jen o malé torzo písemností, často korespondence, u níž je těžko odlišitelné, zda děkan a zároveň arcikněz vystupuje ve funkci děkana nebo arcikněze.

Součástí fondů vikariátních/ děkanských úřadů nejsou písemnosti farních kostelních rad (Pfarrkirchenrat) a písemnosti tzv. konkurenčních výborů. Nakládání s nimi je upraveno v metodickém návodu MV č. 1/2019 pro pořádání fondů typu „farní úřad“.

Pro osobní pozůstalosti duchovních (vikářů/děkanů), náboženská bratrstva či spolky s působností na území vikariátu/děkanátu, je třeba vytvoření zvláštního archivního fondu a tuto skutečnost zaznamenat v archivní pomůcce.

Součástí fondu nejsou historické vikariátní/děkanské knihovny či jejich dílčí součásti (srov. výše). Dílčí nejasnosti o zařazení mohou vzniknout u některých literárních rukopisů (např. vyličení dějin farnosti/vikariátu/děkanátu, literární dílo některého z duchovních apod.), u nichž je vždy nutné obrátit se s konzultací na vlastníka fondu, neboť je možné dané rukopisy zařadit také do fondu farní či vikariátní/děkanské knihovny.

Pokud došlo k rozdělení archiválií z jednoho vikariátního/děkanského úřadu do dvou archivních souborů (zpravidla stejného názvu odlišených římskou číslicí) z důvodu různého vlastnictví obsažených archiválií, mělo by pokud možno dojít ke scelení archivního fondu

s vyznačením odlišení vlastnictví v rámci evidence NAD v souladu s platným metodickým návodem.¹³

4.8. Časové vymezení fondu, nástupci a předchůdci, zařazování prior a posterior

a) Dolní hranice časového rozsahu fondu Vikariátní/děkanský úřad je vznik vikariátu/ děkanátu.

b) Horní hranice fondů vikariátních/děkanských úřadů je stanovena zánikem vikariátu/děkanátu sloučením, nebo rozčleněním na menší územní celky. Mnohdy se ovšem jedná o původce dosud existující nebo zaniklé relativně nedávno. Může se tedy často jednat o fondy neuzavřené a v tomto případě bývá za horní hranici obvykle považován rok 1945 či 1950. Vzhledem k přirozenému přejímání mladších písemností však nelze horní hranici striktně stanovit a je dána datací nejmladšího dokumentu ve fondu.

c) Jako priora ve fondu ponecháváme archiválie, které nevznikly v gesci vikariátního úřadu, ale jeho předchůdců (předbělohorské děkanáty, „pokusné“ jednotky církevní správy). V případě problematických změn správních struktur (zejména v období před rokem 1800), kde může být obtížné přesným způsobem identifikovat správného předchůdce daného vikariátního/děkanského úřadu, musí zpracovatel posoudit charakter a množství dochovaných písemností, přičemž je možné pro předchůdce vytvořit i vlastní fond. V obou pomůckách však musí být tato skutečnost uvedena a zdůvodněna.

d) Posteriora se vyskytují poměrně zřídka, lze mezi ně řadit písemnosti, které pocházejí z činnosti nově vzniklých vikariátů/děkanátů, zpravidla vyčleněných z území stávajícího vikariátu/děkanátu.

4.9. Vnitřní organizační jednotky, podřízené a volně přidružené složky

Vikariátní/děkanské úřady nedisponovaly obvykle žádnými vnitřními organizačními jednotkami, případnou existenci sekretáře vikariátu nebo místoděkana nelze chápat jakožto samostatný úřad, resp. vnitřní organizační jednotku.

¹³ Metodický návod č. 1/2015 odboru archivní správy a spisové služby MV týkající se vymezení a označení vlastnictví archivních souborů v majetku římskokatolické církve, církevních řádů a kongregací v evidenci Národního archivního dědictví, čj. MV-167945-1/AS-2014.

4.10. Řešení případů, kdy nelze původce určit, nebo se na vzniku archiválie podílelo více původců

a) Pokud nelze určit původce a vazbu na něj, zařadí se archiválie do příslušné sbírky, případně k původci jiné hierarchické úrovně vykonávajícímu podobnou věcnou agendu apod.

b) Pokud se na vzniku archiválie podílelo více původců, rozhoduje se v souladu se Základními pravidly. Vikariátní/děkanství úřad, případně farní úřad s blízkou vazbou k vikariátu/děkanství, odkud by písemnosti mohly pocházet, má obvykle přednost před ostatními původci. Příkladem takové archiválie může být nadační listina, kterou mohli spoluvytvářet s okrskovými vikáři také fundátor, patron a biskup.

4.11. Řešení torzovitě dochovaných archivních souborů

Při zpracování torzovitě dochovaných fondů lze přistoupit k jejich uspořádání na základě obecného schématu.

4.12. Rozhodný okamžik pro uzavření archivního souboru

Rozhodným okamžikem pro uzavření archivního souboru je zpravidla zánik vikariátního/děkanství úřadu, který se formálně provádí jeho sloučením se sousedními vikariáty/děkanstvími, nebo v případě potřeby rozdělením většího vikariátu/děkanátu na dva celky menší. Tyto nově vzniklé územní jednotky církevní správy se tak stávají jejich právním nástupcem.

4.13. Rozhodný okamžik pro zahájení zpracování

Jak bylo uvedeno výše, jedná se vesměs o archivní soubory původců dosud existujících, nebo zaniklých relativně nedávno. Z toho důvodu nelze předpokládat, že se podaří shromáždit všechny dokumenty původce a archivní soubor uzavřít. V praxi je však akceptován a touto metodikou předpokládán jako časový mezník rok 1949 (1950). Jakmile budou předány dokumenty původce do roku 1949 a vyřešeny případné problémy se scelením fondu, je možné zahájit zpracování.

4.14. Název archivního souboru

Název archivního souboru je vytvářen podle hlavy XII Metodického návodu č. 1/2012 odboru archivní správy a spisové služby MV a tvoří jej historický název původce typu vikariátní/děkanský úřad, s přihlédnutím k čestnému názvu tohoto úřadu, s nominativem příslušného místního jména. Např. Vikariátní úřad XY, Děkanský úřad XY atp.

5. Zpracování archivního souboru

5.1. Postup před zahájením zpracování

Zjištění údajů z aktuální evidence NAD, lokačních seznamů a spisu o fondu, mj. dokumentace o předání, depozitní smlouvy, smlouvy s biskupstvími. Vzhledem ke stavu evidence písemností v době předání nebude v řadě případů k dispozici samostatná dokumentace o předání písemností vikariátu/děkanátu, ale tyto písemnosti budou zahrnuty v protokolech o předání písemností z farností, v jejichž registraturách byly písemnosti vikariátů/děkanátů v době převzetí uloženy. Pokud v minulosti neprobíhalo při změně osob vikářů/děkanů důsledné předávání písemné agendy, mohly být písemnosti jednoho vikariátu/děkanátu převzaty i z několika farností jejich obvodu.

- a) Seznámení se s vývojem vikariátu/děkanátu a jeho správy a shromáždění údajů z dostupné literatury (církvní místopisy, katalogy kléru, regionální historická literatura). Pokud jsou dostupné údaje torzovité, lze potřebné informace doplnit studiem dokumentů uložených v archivu příslušného biskupství.
- b) Soustředění dokumentů fondu. Vzhledem k situaci naznačené ad a) je třeba nahlédnout do archivních fondů farností náležejících do obvodu vikariátu/děkanátu a zjistit, zda se zde nenacházejí části vikariátní/děkanské agendy. Tímto způsobem je vhodné prozkoumat i již zpracované fondy farních úřadů, neboť v minulosti se písemnosti, které vznikly z působení farářů v úřadu vikáře/děkana, ne vždy důsledně vyčleňovaly. V případě, že se písemnosti vikářů/děkanů ve zpracovaných fondech farních úřadů skutečně nacházejí, je třeba tuto skutečnost přinejmenším zmínit v úvodu k inventáři vikariátního/děkanského úřadu a v případě dotčeného farního úřadu uvést vikariátní/děkanský úřad jako dalšího původce.
- c) Provedení předběžného průzkumu fondu a oddělení těch dokumentů, které do fondu nepatří (viz článek 4).
- d) Posouzení, zda soubor dokumentů představuje podstatnou část fondu, případně seznámení vlastníka fondu se záměrem jeho archivního zpracování a navržení doplnění archivované části fondu o dokumenty nacházející se dosud v jeho správě.

- e) Zjištění, zda jsou ve fondu dochovány původní registraturní pomůcky, zda byl při správě vikariátu/děkanátu používán spisový plán či jiná forma ukládání dokumentů, nebo zda byly v minulosti konány pokusy o pořádání fondu.
- f) Kontrola fyzického stavu fondu, zjištění případné potřeby dodatečné očisty, dezinfekce či konzervátorských zásahů.

5.2. Archivní pomůcky

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná zpravidla o neuzavřené archivní fondy, u nichž tato metodika předpokládá jako časový mezník rok 1949, bude standardním typem pomůcky dílčí inventář.

5.3. Ochrana osobních údajů a citlivých osobních údajů, autorská práva

- a) V novějších částech fondů vikariátů/děkanátů se mohou nacházet osobní a citlivé osobní údaje žijících osob, s nimiž je nutné zacházet v souladu s ustanoveními zákonů o ochraně osobních údajů (zákon č. 101/2000 Sb., zákon č. 499/2004 Sb., nařízení EU č. 2016/679).
- b) K některým archiváliím se mohou vztahovat autorská práva podle zákona č. 121/2000 Sb. Tato skutečnost se vyznačí v archivní pomůcce.

5.4. Vnitřní skartace

- a) Kromě makulatury a multiplicitně dochovaných dokumentů lze z fondů vyřadit především hromadně šířené tištěné a množené dokumenty včetně zákonů, instrukcí a normálií. Tyto dokumenty se ve fondu ponechají pouze v případě, že obsahují dodatečné originální poznámky či přípisky, nebo pokud se jejich obsah týká přímo příslušného vikariátu/děkanátu.
- b) Ve fondu se naopak ponechají koncepty dokumentů odesílaných vikářem/děkanem jiným příjemcům, i když lze předpokládat, že originály těchto dokumentů lze ve fondech příjemců nalézt.
- c) Návrh na vyřazení dokumentů předloží zpracovatel vlastníkovi archiválií, který rozhodne, jakým způsobem bude s těmito dokumenty naloženo.

d) Po projednání s vlastníkem se o vnitřní skartaci pořizuje protokol, který se zakládá do spisu o fondu a jehož vyhotovení se poznamenává v úvodu archivní pomůcky.

5.5. Vlastní zpracování fondu

a) Při pořádání a inventarizaci fondu a sestavení archivní pomůcky se postupuje podle platné verze Základních pravidel pro zpracování archiválií a podle metodického návodu pro tento typ archivních souborů.

b) Při pořádání fondu se vychází z jednoznačných významových a logických vazeb mezi archiváliemi bez ohledu na jejich vzhled, formu nebo uložení. Pokud je nutné některé archiválie ze specifických důvodů fyzicky uložit odděleně od fondu, zaznamená se tato skutečnost prostřednictvím prvku popisu Ukládací číslo.

c) Pokud lze v dochované registratuře vikariátního/děkanského úřadu nalézt prvky původního registraturního systému, jedná se obvykle o

- aplikaci soudobé spisové manipulace zaváděné v rámci některých diecézí (Dittrichova norma pro budějovickou diecézi, Stufferova norma pro brněnskou diecézi, Kohnova norma pro olomouckou arcidiecézi),

- ukládání dokumentů do ročních fascikul v časových řadách,

- ukládání dokumentů podle vlastního systému zavedeného příslušným vikářem/děkanem,

- kombinovaný systém, v jehož rámci byly v jednotlivých obdobích postupně používány různé výše uvedené systémy.

d) Registratury nebo části registratur ukládané u původce podle jednotných diecézních norem se pořádají podle těchto norem za předpokladu, že jejich ustanovení byla aplikována na většinu dokumentů. Nemanipulované dokumenty se pak začlení do této struktury.

e) Jiné původní registraturní systémy se při pořádání fondu respektují pouze v případě, pokud měly ucelenou podobu, používaly se po dlouhé časové období, jejich používání je stále patrné i ze znaků, jimiž byly dokumenty opatřovány, a pokud struktura tohoto systému vyhovuje současným potřebám z hlediska přehlednosti. Za stejných podmínek lze zachovat původní registraturní systém i v případě, pokud byly k registratuře vedeny rejstříky (indexy), které umožňují spolehlivé vyhledání požadovaných archiválií.

f) V případě, že podle některého z uvedených systémů je manipulována pouze část původní registratury a zbývající dokumenty byly ukládány jiným způsobem, uspořádají se zbývající archiválie podle stejného původního systému a obě části registratury se spojí.

g) Pokud původní systém ukládání registratury výše uvedené podmínky nesplňuje, uspořádají se archiválie podle umělého pořádacího schématu, který je přílohou tohoto pokynu.

h) Pokud byly dokumenty ukládány chronologicky do fascikulů podle věcných skupin, je možné toto členění na úrovni popisu složka zachovat v případech, kdy byly k jednotlivým fascikulům pořizovány soupisy obsahu. Původní věcně netříděné chronologické řady dokumentů, k nimž nejsou k dispozici žádné soudobé pomůcky, se nerespektují a tyto písemnosti se uspořádají podle umělého pořádacího schématu.

i) Dokumenty nejednotného charakteru, především knihy smíšeného obsahu, se řadí do pořádacího schématu podle primárního účelu, pro který byly vytvořeny, v dalším pořadí pak podle převažující složky obsahu či formy. Zároveň se jejich vnitřní struktura popíše, i s ohledem na technické možnosti a zvyklosti daného archivu, buď v prvku popisu Obsah, regest, nebo popisem všech obsažených součástí na nižší úrovni (část jednotlivosti) podřízené jednotce popisu dané archiválie. Postupovat lze také cestou ideálního archivního popisu těchto obsažených součástí jako samostatných jednotek popisu na místě, které by jim v schématu archivního souboru patřilo, pokud by se jednotlivé části takového nejednotného dokumentu vyskytovaly ve fyzicky oddělených entitách. V tomto případě se pak pomocí vhodných prvků popisu (stejný obsah prvku Ukládací číslo, zaznamenání v prvku popisu Obsah, regest, zaznamenání v prvku popisu Způsob a forma dochování apod.) ideální archivní popis jednotlivých částí propojí s jednotkou popisu té části, která vyjadřuje nejdůležitější či převládající obsah nebo byla jako nejdůležitější určena od původce.

j) Pokud se ve výše uvedených případech při zpracování fondu ponechá zčásti nebo zcela původní řazení dokumentů, používají se při archivním popisu aktuálně platné názvy entit (zejména u geografických jednotek), případně se podle potřeby do archivní pomůcky začlení převodní tabulka historických a současných názvů.

k) Zpracování části archivního souboru formou katalogu (např. archiválií starších roku 1750) nebo prohloubení archivního popisu v části pomůcky typu inventář na úroveň vyžadovanou ZP pro katalogizaci není vyloučeno.

6. Popis archiválií

6.1. Zásady popisu archiválií

Obecné zásady popisu archivního souboru jsou stanoveny v ZP, kap. 3.1 a 3.2:

- popis směřuje od obecného ke specifickému, tedy od archivního souboru přes série a složky až k jednotlivým archiváliím;
- informace a hloubka popisu odpovídá úrovni popisu a druhu zamýšlené archivní pomůcky, přičemž je možno podle potřeby zvolit pro část fondu popis podrobnější;
- pro každou jednotku popisu se určuje přesné místo v celé hierarchii popisu;
- informace uvedené u vyšších jednotek popisu nemusí být znovu explicitně opakovány u jednotek nižších.

6.2. Úrovně popisu

Úrovně popisu jsou vymezeny v ZP, kap. 3.3:

a) Archivní soubor

Nejvyšší úroveň popisu, která se používá pro vymezený archivní soubor pouze jednou.

b) Série

Série je jednotkou popisu, kterou musí obsahovat každý archivní soubor. Členění sérií vychází ze zvoleného pořádacího schématu. Pokud je fond uspořádán dle manipulačních období, jsou tato období nejvyššími sériemi.

c) Složka

Složka je jednotka popisu vždy podřízená úrovni série a popisuje archiválie evidované prostřednictvím evidenčních jednotek karton, fascikl nebo prostřednictvím souboru jednotlivostí – např. soubor fotografií.

Pokud jsou věcně související archiválie uloženy ve více evidenčních jednotkách, nebo pokud je potřeba vyjádřit provázanosti mezi částmi jedné složky, vytvářejí se podsložky.

d) Jednotlivost

Jednotlivost je vždy podřízena úrovni série nebo úrovni složka a popisuje buď archiválie definované pomocí evidenčních jednotek (např. úřední knihy, rukopisy, podací protokoly,

indexy, razítka, mapy, technické výkresy apod.), nebo archiválie či jejich části na nejnižší úrovni v rámci složek a podsložek (např. fotografie, tisky, které jsou součástí spisu).

U inventářů, které budou základní archivní pomůckou u archivních fondů vikariátních/děkanských úřadů, jsou závaznou hloubkou popisu úrovně složka a jednotlivost. Jednotlivosti, uvedené v ZP kap. 3.4.2, nesmí být sloučeny do složek: listiny (do roku 1850 i po roce 1850), úřední knihy, podací protokoly/deníky, indexy, elenchy a repertáře, kartotéky, pečetidla, mapová díla, atlasy, fotoalba, tisky do roku 1800.

6.3. Prvky popisu

Univerzální prvky popisu archiválií jsou definovány v ZP, kap. 4, rozšířený popis je obsahem kap. 5. V následujícím textu jsou uváděny příklady využití některých prvků ve fondech vikariátních a děkanských úřadů.

6.3.1 Prvek Jiné označení (ZP 4.2.2)

Prvek se využije

- pro identifikační znaky vytvořené původcem (signatury),
- pro identifikační označení vytvořené při předchozí archivním zpracování (neplatná inventární čísla, uměle vytvořené signatury),
- pořadová čísla.

6.3.2 Prvek Formální název jednotky popisu (ZP 4.2.4)

Prvek se používá pro původní názvy dokumentů (například názvy registraturních pomůcek – Exhibitenprotokoll, Gestionsprotokoll, Geschäftsprotokoll) a názvy autorských děl.

6.3.3 Prvek Přímý zdroj akvizice (ZP 4.3.5)

V prvku se uvádí se všechny údaje o okolnostech výběru a předání archiválií do archivu s odkazy na příslušné dokumenty (protokoly o výběru, smlouva o úschově). Neuvádí se údaje o vlastnictví, které jsou obsahem prvku Podmínky přístupu, práva k jednotce popisu a její reprodukci.

6.3.4 Prvek Podmínky přístupu, práva k jednotce popisu a její reprodukci (ZP 4.4.1)

V prvku se uvádí

- údaje o vlastnických právech (případně autorských právech),
- informace o omezení přístupnosti archiválií.

Na úrovni archivního souboru se uvádí informace o vlastníkově většiny archiválií (obvykle příslušné arcibiskupství či biskupství) a všeobecné podmínky přístupnosti dle smlouvy o úschově.

Příklad:

Vlastník archivního souboru: Biskupství královéhradecké. Archivní soubor je v archivu uložen na základě smlouvy o úschově č. 1/2009 mezi SOA Zámorsk a Biskupstvím královéhradeckým, č. j. SOA-969/ZA-2009, uzavřené dne 4. 9. 2009.

Fond je dle smlouvy o úschově přístupný bez omezení s výjimkou matričních záležitostí.

Na úrovni jednotlivých sérií, složek či jednotlivostí se uvádí údaje o odlišném držiteli vlastnických práv (zejména v případě archiválií ve vlastnictví státu, srov. Metodický návod č. 1/2015 odboru archivní správy a spisové služby MV týkající se vymezení a označení vlastnictví archivních souborů v majetku římskokatolické církve, církevních řádů a kongregací v evidenci Národního archivního dědictví, č. j. MV-167945-1/AS-2014.) a úprava přístupnosti některých druhů archiválií dle podmínek smlouvy o úschově, z důvodů ochrany osobních údajů nebo s ohledem na existenci studijní kopie.

Příklady:

Vlastník archiválie: Česká republika na základě darovací smlouvy ze dne 5. 5. 2018.

Dle smlouvy o úschově č. 1/2009 přístupné pouze se svolením Biskupství královéhradeckého.

Obsahuje osobní údaje.

Nepředkládá se z důvodu existence studijní kopie.

6.4. Evidenční jednotky

Při určování a popisu evidenčních jednotek se vychází z přílohy 1 vyhlášky č. 645/2004 Sb. a ZP (kap. 2.9).

V následujícím textu jsou uváděny příklady některých evidenčních jednotek, které se vyskytují ve fondech vikariátních a děkanských úřadů.

6.4.1 Listiny do roku 1850 a po roce 1850

Ve fondech vikariátních a děkanských úřadů se listiny vyskytují zcela výjimečně (např. Děkanský úřad Frýdek: 1654, říjen 15., Ratiboř, Těšínský biskupský komisař Andreas Scodonius ustanovuje z pověření vratislavského biskupa Karla Ferdinanda Vasy frýdecký archipresbyteriát a stanoví jeho obvod). Někdy se navíc jedná o listiny, které by spíše náležely do fondu farního úřadu (papežská odpustková listina ve fondu Děkanský úřad Boskovice). Jako listiny evidujeme i ověřené opisy listin.

Za listiny nejsou považovány osobní dokumenty, diplomy, jmenovací dekrety, stanovy spolků, cenné papíry, zhostné listy, tovaryšské listy apod.

Listinu, která je nedílnou součástí jiné archiválie (např. spisu nebo pamětní knihy), neevidujeme jako samostatnou evidenční jednotku, nicméně je možné ji popsat jako jednotlivost.

6.4.2. Úřední knihy

Ve fondech vikariátních a děkanských úřadů nalezneme především knihy opisů normálií, kopiáře, knihy konceptů, účetní knihy, rejstříky poplatků, inventáře majetku, knihy nadací, knihy vizitací, matriky duchovních, méně často pak pamětní knihy.

6.4.3 Rukopisy

Mezi rukopisy řadíme zejména hudebniny, pokud lze rozlišit jednotlivá díla (kancionály, liturgické knihy s notací, partitury k hudební mši). Ostatní hudebniny evidujeme prostřednictvím evidenční jednotky karton nebo fascikl.

6.4.4 Registraturní pomůcky

Ve fondech vikariátních a děkanských úřadů se setkáme především s podacími protokoly, indexy, poštovními knihami či repertáři vikariátní/děkanské registratury. Za registraturní pomůcku považujeme též rejstřík/index/repertář normálií, pokud slouží jako evidence došlých nařízení. Pokud ovšem rejstřík odkazuje např. na záznamy v knize opisů normálií, bude evidován jako úřední kniha.

6.4.5 Kartony, fascikly

Karton a fascikl slouží k evidenci spisů, korespondence, účtů, technické dokumentace (nikoli však samostatných plánů a technických výkresů, které jsou vykazovány jako samostatná evidenční jednotka), výstřižků, tisků (oběžníků, úředních vyhlášek, novin, časopisů, propagačních letáků) po roce 1800, hudebnin, u nichž nelze rozlišit jednotlivá díla.

6.4.6 Tisky

Tisky do roku 1800 slouží k evidenci tištěných knih (pokud jsou zařazeny ve fondu vikariátního/děkanského úřadu), brožur, periodik, tištěných normálií (dochovaných jednotlivě i svázaných do konvolutů) apod.

Tisky po roce 1800 slouží pouze k evidenci neperiodických publikací, které obsahují literární, vědecké nebo umělecké dílo (např. liturgické knihy). Ostatní tisky (periodika, letáky, tištěné normálie svázané i nsvázané) evidujeme prostřednictvím evidenční jednotky karton nebo fascikl.

Mapy, atlasy, grafické listy, pohlednice, plakáty, cenné papíry a štočky jsou evidovány pomocí samostatné evidenční jednotky. Tištěné hudebniny jsou evidovány jako rukopisy nebo prostřednictvím evidenčních jednotek karton/fascikl.

7. Popis původce (původců)

7.1 Zásady popisu původce

Popis původce a jeho úroveň se řídí zásadami zveřejněnými v aktuální verzi Základních pravidel pro zpracování archiválií, kapitola 6. Mezi původce řadíme dle potřeby korporaci (nebo více korporací) i fyzickou osobu (či více fyzických osob).

Za osobu považujeme duchovního, jehož písemnosti jsou v archivním souboru ponechány po dohodě s vlastníkem, případně v důsledku předchozího historického vývoje (ve snaze zachovat vnitřní vazby v rámci souboru). U fyzické osoby ve fondech vikariátních či děkanských úřadů nicméně vždy zvažujeme účelnost jejího zařazení mezi původce. Jednotlivé přípisy či odpovědi na sdělení hromadného charakteru k takovému postupu nezavádají příčinu, naopak archiválie vzniklé během vyšetřování různých kauz či větší množství písemností personálního charakteru mohou takový důvod představovat.

Za korporaci považujeme jednotlivý vikariátní úřad (v moravských diecézích děkanský) a v závislosti na okolnostech rovněž úřad okrskového školdozorce, jehož agendy v rámci přenesené působnosti vykonával příslušný vikář či děkan. Pokud v minulosti došlo k rozdělení souborů vikariátního (děkanského) úřadu a úřadu okrskového školdozorce na dva samostatné fondy, uvedeme u nich oba původce (čímž mimo jiné naznačíme historickou vazbu mezi nimi). Za korporaci dále považujeme farní úřady, probošství, lokálie, kurácie, plebánie a další instituce římskokatolické duchovní správy (blíže k nim v příslušné metodice ke zpracování fondů typu farní úřad), jejichž písemnosti se ve fondu vikariátního (v moravských diecézích děkanského) úřadu dochovaly. V případě většího výskytu materiálů této proveniencí je lze uvádět mezi původci fondu vikariátního (děkanského) úřadu.

Setkat se lze rovněž s písemnostmi politických, společenských a kulturních organizací, bratrstev, patronátních úřadů, obcí, škol, jejichž přesun nebo delimitace nejsou při přihlédnutí k zachování vnitřních vazeb vhodné a účelné, nemají vlastní samostatný fond, popřípadě by jejich vyčlenění způsobilo újmu na vlastnických právech.

Popis původce je nezávislý na popisu archivního souboru.

V archivních informačních systémech, sloužících k vytvoření elektronické či analogové archivní pomůcky, se prvky popisu původce nalézají na příslušném místě dle zvolené struktury souboru. V analogové pomůcce jsou původci řazeni za sebou. Pořadí popisu původců lze volit v závislosti na množství dochovaných archiválií vzniklých jejich působením, případně užít chronologické hledisko (datum vzniku, působnost aj.).

Při popisu původců je třeba reflektovat především přílohu č. 14 ZP 3.1 a platné metodické pokyny Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR.

7.2 Typy původců

Ve fondech typu vikariátní (v moravských diecézích děkanský) úřad se popisují následující původci, jsou-li archiválie vzniklé jejich činností v souboru zastoupeny:

- a) Vikariátní (děkanský) úřad XY.
- b) Úřad obvodního (okrskového) školního dozorce XY.
- c) Farní úřad XY (též lokálie, expozitura, děkanství, arciděkanství, proboštství ad.).
- d) Velkostatek XY (případně Patronátní úřad, je-li takto evidován).
- e) Politické či společenské organizace (odborné lidové strany, charity, sdružení mládeže).
- f) Náboženská bratrstva.
- g) Spolky pro výstavbu a údržbu kaplí, popřípadě oltářů, soch, křížových cest.
- h) Kostelní konkurenční výbory a rady.
- i) Školy a školní rady.
- j) Fyzické osoby.
- k) Další korporace, jejichž definice odpovídá zásadám popisu původců dle ZP.

Vytvoření samostatného záznamu o původci se řídí subjektivní zásadou účelnosti. Zpravidla lze reflektovat množství archiválií původce ve fondu, existenci samostatného archivního souboru takového původce, právní pověřeného zástupce vlastníka, respektive podmínky stanovené smlouvou o úschově.

Písemnosti vzniklé činností biskupských či arcibiskupských konzistoří, případně orgánů státní správy, považujeme za dokumenty původci doručené a postulující zásady jeho činnosti, jež ale vznikly bez přímé vazby na něj a byly určeny většímu množství příjemců. Z tohoto důvodu není nutné uvádět vydavatele (konzistoř, státní úřad) mezi původci.

Příklady popisů základních původců tvoří nedílnou součást předloženého metodického pokynu. U ostatních původců se řídíme zásadami stanovenými metodickými pokyny ke zpracování jednotlivých typů archivních souborů.

8. Rejstříky

Tvorba archivních autoritních záznamů a přístupových bodů se řídí zásadami uvedenými v ZP (kap. 6–13 a příslušné přílohy). Při tvorbě archivních autoritních záznamů je využíván informační systém Centrální archivní modul (<https://cam.nacr.cz/info/>). Dále se přihlíží k metodickému vývoji spojenému IS CAM, především pak k metodickým dotazům a jejich řešení, které jsou umístěny na příslušných wiki stránkách a slouží k doplnění a dovysvětlení metodiky související s popisem archivních autoritních záznamů (<https://cam.nacr.cz/redmine/projects/cam-metodika/wiki>). Zda se při zpracování archivního souboru přistoupí ke tvorbě rejstříků, je ponecháno na úvaze zpracovatelů, doporučeny jsou především rejstříky osobní, korporativní a věcné.

9. Literatura

Při sestavování přehledu literatury bylo přihlédnuto k časovému rámci, z něhož se dochovalo v relevantních archivních souborech nejvíce písemností, tj. období od 17. století do roku 1949. Odkazy na specializovanou literaturu k období středověku lze dohledat v níže uvedených titulech.

a) staré tisky

Synodus archi-dioecesana Pragensis: Habita ab Illustrissimo & Reverendissimo Domino, Domino Sbigneo Berka, Dei et Apostol. Sedis Gratia Archi-Episcopo Pragensi etc., Pragae 1605.

Rituale Pragense Ad Usum Romanum Accommodatum Jussu & Autoritate eminentiss et reverendiss Domini Domini Ernesti Adalberti Card. Ab Harrach, archiepiscopus Pragensis, Pragae 1642.

b) obecná literatura

František AUERHANN, *Co jest zasnoubení k manželství?*, Praha 1858.

Tomáš BALETKA, *Proměny farní sítě na Moravě mezi pozdním středověkem a raným novověkem*, in: *Církevní topografie a farní síť pražské církevní provincie v pozdním středověku*, Praha 2007 s. 139–143.

Stanislav BALÍK, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Brno 2013.

Tomáš Václav BÍLEK, *Reformace katolická neboli Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské*, Praha 1892.

Klement BOROVIČ, *Manželský soud v Praze*, Časopis katolického duchovenstva (dále jen ČKD), 1868, č. 3, s. 222–223.

Klement BOROVIČ, *Ohlášky manželství*, ČKD 1868, č. 5, s. 387–388.

Klement BOROVIČ, *O křtu nalezců*, ČKD 1868, č. 3, s. 221–222.

Klement BOROVIČ, *Úřední sloh církevní. Příručná kniha praktického úřadování pro katolické duchovenstvo*, 1. vyd., Praha 1879 (nebo 1880). V textu jen Klement BOROVIČ, *Úřední sloh církevní...*, Praha 1879 (nebo 1880).

Klement BOROVIČ, *Úřední sloh církevní. Příručná kniha praktického úřadování pro katolické duchovenstvo*, 2. rozmnožené vyd., Praha 1887. V textu jen Klement BOROVIČ, *Úřední sloh církevní...*, Praha 1887.

Klement BOROŮVÝ, *Úřední sloh církevní. Příruční kniha praktického úřadování pro katolické duchovenstvo*, 3. rozmnožené vyd., Praha 1893, (nebo 1894). V textu jen Klement BOROŮVÝ, *Úřední sloh církevní...*, Praha 1893 (nebo 1894).

Jaroslava BRICHOVÁ, *Problémy a úskalí pořádání církevních fondů katolické církve se zvláštním zřetelem na farní a děkanské archivy na Moravě a ve Slezsku*, Zpravodaj pobočky ČIS 48, 2004, s. 118–131.

Jaroslava BRICHOVÁ, *Příspěvek k poznání problematiky pořádání a inventarizace římskokatolických farních a děkanských úřadů v oblasti olomoucké arcidiecéze po roce 1989*, in: *Archivy na prahu tisíciletí*, Brno 2000, s. 27–35.

Antonín BRYCHTA, *O jmění církevním a jeho správě*, Hradec Králové 1910.

Eduard Jan Nepomuk BRYNYCH, *O křesťanském cvičení*, ČKD 1874, č. 3, s. 220–225.

Eduard Jan Nepomuk BRYNYCH, *Zkouška z náboženství a poučení snoubenců*, ČKD 1886, č. 1 a 2, s. 10–14 a 92–104.

Vojtěch CEKOTA, *Farní organizace na Moravě v 18. století*, in: *Vývoj církevní správy na Moravě*, Brno 2003, s. 133–139.

Vojtěch CEKOTA, *Péče o farní a děkanské archivy*, Velehrad 1998, s. 32–40.

Eliška ČÁŇOVÁ, *Seznamy obyvatel vzniklé při rekatolizační činnosti jako prameny pro demografickou statistiku*, *Historická demografie* 8, 1983, s. 61–74.

Ferdinand ČERNOVSKÝ, *Snoubenci na katolickém farním úřadě. Se zřetelem k novým nařízením a výnosům*, Praha 1911.

Český slovník bohovědný I, Praha 1912.

Český slovník bohovědný II, Praha 1916.

Zuzana ČEVELOVÁ, *Gender, víra a manželství v „dlouhém“ 19. století. Možnosti interpretace katolických normativních pramenů*, Pardubice 2012.

Magdalena ČOUPKOVÁ, *Pořádání fondů farních úřadů ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště*, *Východní Morava* 1, 2011, s. 133–145.

Wilhelm DIESSL, *Der Pfarrhelfer. Handbuch für Laienhilfe in der Seelsorge*, Warnsdorf 1936.

Emanuel DOLEŽAL, *O zkouškách snoubenců*, ČKD 1846, č. 1–4, s. 65–91, 265–277, 487–515, 631–653.

Karel DOSKOČIL, *Vývoj farních matrik v českých zemích ve světle právních předpisů*, *Časopis rodopisné společnosti v Praze* 12, 1940, č. 2, s. 41–50.

Josef DOUBRAVA, *Otázka patronátní v Čechách*, ČKD 1900–1903, č. 1–10, *passim*.

Zdeněk DOUBRAVSKÝ, *Vývoj organizace církevní správy na severozápadní Moravě od Bílé hory do josefínských reforem*, in: *Vývoj církevní správy na Moravě*, Brno 2003, s. 155–163.

- Max DVOŘÁK, *Katechismus památkové péče*, 2. vydání, Praha 2004.
- František EHRMANN, *Moravský konkurenční zákon*, Brno 1905.
- Karel ENGLIŠ, *Chudinství v království českém na počátku 20. století*, Praha 1908.
- Josef FOLTÝNOVSKÝ, *Duchovní správa*, Olomouc 1936.
- Karel GERLICH, *Rozvod, rozluka, alimenty*, Praha 1934.
- Friedrich GOTTAS, *Die Geschichte des Protestantismus in der Habsburgermonarchie*, in: *Die Habsburgermonarchie 1848–1918, Band IV (Die Konfessionen)*, Wien 1985.
- Josef GRULICH, „*Slavnostní okamžiky*“ – svatební a křestní obřad v období raného novověku. *Závěry tridentského koncilu a pražské synody ve světle jihočeských matričních zápisů z 2. poloviny 17. století*, *Historická demografie* 24, 2000, s. 49–82.
- Martina HALÍŘOVÁ, *Zemský nalezinec v Praze a sirotčí péče počátkem 19. století*, in: *Rodina a domácnost v 16.–20. století*, Praha 2010, s. 89–96.
- Martina HALÍŘOVÁ, *Vývoj péče o sirotky v Čechách a okresní sirotčinec v Pardubicích do roku 1914*, *Východočeský sborník historický* 20, 2011, s. 69–92.
- Martina HALÍŘOVÁ, *Koncept chudoby v dlouhém 19. století a podoby péče o chudé v Čechách*, in: *Chudinství a chudoba jako sociálně historický fenomén*, Praha 2013, s. 83–99.
- Martina HALÍŘOVÁ, *Role duchovních v chudinské a nalezenecké péči*, *Historie – Otázky – Problémy* 1, 2009, č. 2, s. 133–137.
- Olga HATAŠOVÁ, *Soubor archiválií farního úřadu v Přelouči (1730–1950)*, *Východočeský sborník historický* 11, 2002, s. 105–122.
- Josef HAUSMANN, *O příjmech ředitelů kůru a kostelníků*, *ČKD* 1872, č. 3, s. 230–233.
- Josef HAUSMANN, *Křesťanské cvičení*, *ČKD* 1871, č. 1, s. 53–59.
- Joseph HELFERT, *Von den Rechten und Pflichten der Bischöfe und Pfarrer, dann deren beiderseitigen Gehülften und Stellvertreter II*, Prag 1832
- Joseph HELFERT, *Von dem Kirchenvermögen I und II*, Prag 1834.
- Joseph HELFERT, *Anleitung zum geistlichen Geschäftsstyle nach dem gemeinen und dem oesterreichischen Kirchenrechte*, Prag 1837. V textu jen Joseph HELFERT, *Anleitung zum geistlichen Geschäftsstyle...*, Prag 1837.
- Milan HLAVÁČKA, *Bekämpfung der Armut in den böhmischen Ländern im 19. Jahrhundert. Eine Institutionelle und legislative Übersicht*, *Moderní dějiny* 20, 2012, č. 2, s. 17–40.
- Jana HLAVOVÁ, *Správa farního a zádušního majetku farnosti Vlachovo Březí v 17.–18. století*, *Zlatá stezka* 19, 2013, s. 63–100.

- Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Farní síť ve středověkých Čechách a možnosti jejího studia*, in: *Církevní topografie a farní síť pražské církevní provincie v pozdním středověku*, Praha 2007, s. 23–32.
- Jaroslava HOFFMANNOVÁ, *K vývoji sociální péče o děti a mládež v Čechách*, SAP 32, 1982, s. 419–445.
- Eliška HOMOLKOVÁ, *Pamětní knihy fary v Němčicích (1759–1939)*, Zlatá stezka 18, 2011, s. 141–174.
- Josef HRONEK, *Katechetika: duch a forma katolického vyučování náboženského*, Praha 1946.
- Antonín JAHŮDKA – Karel ROTTER, *Předpisy o katolické církevní konkurenci na Moravě*, Brno 1939.
- Libor JAN, *Die Anfänge der Pfarrorganisation in Böhmen und Mähren*, in: *Pfarreien im Mittelalter. Deutschland, Polen, Tschechien und Ungarn im Vergleich*, Göttingen 2008, s. 183–199.
- Libor JAN, *K otázce hradských kostelů, velkofar a arcikněží v přemyslovském panství (10. až 12. stol.)*, in: *Kościół w monarchiach Przemyslidów i Piastów*, Poznań 2009, s. 193–203.
- Petr Karl JAKSCH, *Gesetzlexikon im Geistlichen–, Religions– und Toleranzsache*, Band I–X, Prag 1828–1830.
- Jaroslava JAROLÍMKOVÁ, *Farní kroniky na okrese Česká Lípa*, Bezděz 14, 2005, s. 241–263.
- Petr JOKEŠ, *Farní organizace na středověké západní Moravě*, Brno 2011.
- Isidor KAIM, *Das Kirchenpatronatrecht nach seiner Entstehung, Entwicklung und heutige Stellung im Staate, mit steter Rücksicht auf die ordentliche Collatur I und II*, Leipzig 1845 und 1866.
- Jan KAPRAS, *Poručenství nad sirotky v právu českém*, Praha 1904.
- Johann Dominik KASPAR, *Der Rechnungsführer nach Anleitung der Gesetze, oder Sammlung der bestehenden allerhöchsten Gesetze und Verordnungen, welche die Verrechnung des Steuer–, Kirchen–, Waisen–, Depositen– und Armeninstituts–Vermögens*, Band I–IV, Brünn 1824–1825.
- Jiří KAŠNÝ, *Manželství v západní tradici*, České Budějovice 2006.
- Jiří KLABOUCH, *Manželství a rodina v minulosti*, Praha 1962.
- Vladimír KORONTHÁLY, *Almanach duchovních Arcidiecéze pražské ve 20. století a lexikon farností Arcidiecéze pražské 1948–2010 I (A–L)*, Praha 2013.
- Vladimír KORONTHÁLY, *Almanach duchovních Arcidiecéze pražské ve 20. století a lexikon farností Arcidiecéze pražské 1948–2010 II (M–Ž)*, Praha 2013.

- Vladimír KORONTHÁLY, *Almanach duchovních Arcidiecéze pražské ve 20. století a lexikon farností Arcidiecéze pražské 1948–2010 III (Lexikon)*, Praha 2013.
- Jana KROTOLOVÁ, *Farní kroniky jako historický pramen (Slánsko)*, *Slánský obzor* 14, 2006, s. 17–26.
- Ivan KRŠKA, *Pořádání písemností římskokatolických farních úřadů*, *Severomoravské archivy* 4, 1960, s. 1–7.
- František Xaver KRYŠTŮFEK, *Císař František Josef I. Dějiny církve katolické v Rakousku od roku 1852 do roku 1859*, ČKD 1881, č. 9, s. 544–559.
- František Xaver KRYŠTŮFEK, *Svaté přijímání*, ČKD 1904, č. 2–6, s. 108–114, 173–176, 246–250, 298–302, 346–350, 459–464.
- Jana KUBÍČKOVÁ, *Biskupové, kostelní jednoty a zakládání nových farností a chrámů na konci 19. a na počátku 20. století*, in: *Vývoj církevní správy na Moravě*, Brno 2003, s. 355–362.
- Josef KUPKA, *Ohlášky manželské a promíjení jich*, ČKD 1862, č. 3, s. 169–179.
- Johann Baptist KUTSCHKER, *Gesetzliche Bestimmungen über die Errichtung, Verwaltung und Verwendung der Religionsfonde der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder*, Wien 1871.
- Jaroslav LAMEŠ, *Matriční doklady a jejich dokumentární hodnota*, *Archivní časopis (dále AČ)* 29, 1979, s. 20–51.
- Peter LANDAU, *Ius patronatus. Studien zur Entwicklung des Patronats im Dekretalenrecht und der Kanonistik des 12. und 13. Jahrhunderts*, Köln und Wien 1975.
- Margareth LANZINDER, *Verwaltete Verwandtschaft. Eheverbote, kirchliche und staatliche Dispenspraxis im 18. und 19. Jahrhundert*, Wien 2015.
- František LAURIN, *Moc zákonodárná a soudní v příčině manželství dle katolického práva církevního*, Praha 1883.
- Antonín LENZ, *O svátosti biřmování*, ČKD 1867, č. 8, s. 569–587.
- Radek LIPOVSKI – Lubor HRUŠKA – Lenka JAROŠOVÁ (eds.), *Lidé a krajina českého Slezska. Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu*, Ostrava 2021.
- Franz LOBERSCHINER, *Das Kirchen-Vermögen oder Die gesetzliche Art der Erwerbung und Verwaltung des Gotteshaus- und Pfründenvermögens*, Budweis 1862.
- Howard LOUTHAN, *Obracení Čech na víru aneb Rekatolizace po dobrém a po zlém*, Praha 2011.
- Miloslav MARTÍNEK, *Přehled vývoje rakouského zákonodárství v oblasti chudinství, zdravotnictví a sociální správy*, *Sborník k dějinám 19. a 20. století* 4, 1977, s. 63–85.

Józef MANDZIUK, *Historia Kościoła katolickiego na Śląsku. Czasy reformacji protestanckiej reformy kalolickiej i kontrreformacji 1520–1742*, Tom 2, Warszawa 1995.

Radek MARTINEK a kol., *Záchrana a inventarizace drobných církevních fondů*, Olomouc 2008.

Lenka MARTÍNKOVÁ, *Archivy far a vikariátů na Pelhřimovsku (Několik poznámek k jejich písemnostem na Pelhřimovsku od pobělohorské doby do počátku 20. století)*, AČ 55, 2005, s. 89–116.

Lenka MARTÍNKOVÁ, *Primi inter pares. Biskupští okrskoví vikáři a jejich úřady na jihu Čech v letech reformy a revoluce (1785–1850)*, České Budějovice – Pelhřimov 2018.

Lenka MARTÍNKOVÁ, *Církevní archivnictví na území českobudějovické diecéze po roce 1785 se stručnou retrospektivou předchozího stavu*, AČ 62, 2012, s. 117–166.

Lenka MARTÍNKOVÁ, *Die Diözese Budweis 1785–1813. Ein Beitrag zu Organisation, Verwaltung, Schriftgut und Geistlichkeit der Diözese in josephinischer Zeit*, Pelhřimov 2011.

Jan MARTINŮ, *Manželské právo církve katolické se zřetelem na manželské právo občanské vůbec, zvláště na manželské právo občanské Republiky československé I a II*, Olomouc 1928 a 1930.

Methoděj MARVAN, *Církevní jmění*, Brno 1915.

Eduard MAUR, *Církevní soupisy obyvatel v katolické a protestanské Evropě*, *Historická demografie* 4, 1970, s. 4–18.

Jan MICHAL, *Kostelní účty čili Snůška nařízení diecesních (arcidiecese olomoucké) a státních o způsobu, jímž se různé druhy církevního jmění, jmění totiž kostela vlastního, jmění nadací mešních i jiných, jmění farního a chudinského ústavu a vůbec jmění fondů správě farních úřadů svěřených zúročitelně a výnosně ukládají a koncem správního roku v kostelních účtech uvádějí*, Praha 1907.

Jiří MIKULEC, *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*, Praha 2000.

Vojtěch MOKRÝ, *O církevních zákonech stran manželství. Jak by se jich plnění usnadnilo a rozličným nesnázem předešlo*, ČKD 1850, č. 3, s. 114–130.

Nepostradatelný rádce občanů bez vyznání. Co musí každý vědět o sňatku, manželství, narození, úmrtí a pohřbu, Praha 1926.

Jiřina NESVADBÍKOVÁ, *K vývoji památkové péče na území Československa. Přehled právních dokumentů a nástin vývoje 1749–1958*, Praha 1983.

Zdeněk NEŠPOR, *Víra bez církve*, Ústí nad Labem 2004.

Karel NEUBER, *Vzorec účtu zádušního s potřebným výkladem a připojení nejdůležitějších předpisů a norem v Čechách platných. Přeložil a doplnil Karel Bloman*, Chrudim 1902.

Miroslav NOVOTNÝ, Rudolf SVOBODA, Lenka MARTÍNKOVÁ, Tomáš VEBER, Marie RYANTOVÁ, *Die Diözese Budweis in den Jahren 1785–1850. Das Aschenputtel unter den Diözesen*, Berlin 2018.

Josef NUHLÍČEK, *Matriční listinné doklady a jejich hodnota*, AČ 19, 1969, s. 91–97.

Zuzana PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost manželství 19. století v Čechách pohledem soudních akt a příruček pro katolické kněze*, Pardubice 2015.

Hana PÁTKOVÁ, *Knihy ohlášek při bohoslužbách a knihy „ordo divinorum“ jako pramen pro výzkum památek středních Brd*, Podbrdsko 16, 2009, s. 138–146.

Jan Křtitel PAULY, *Hřbitovní a pohřební právo*, Praha 1941.

Jan Křtitel PAULY, *Právní rádce pro duchovní správu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Systematický soubor církevních a státních zákonů, nařízení, rozhodnutí, norem a příslušných formulářů s praktickým návodem pro duchovní správu*, Praha 1902. V textu jen Jan K. Pauly, *Právní rádce pro duchovní správu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku...*, Praha 1902.

Josef PAZDERKA, *Rozvod od stolu a lože*, ČKD 1887, č. 3–5, s. 165–172, 213–222, 270–284.

Tomáš PĚKNÝ, *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě*, 1. vydání, Praha 1993.

Michal PELEŠKA, *Vývoj matričního zápisu s konkrétními příklady na matrikách farního obvodu Budějovice*, Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2008 [vyd. 2009], s. 71–77.

Mořic PÍCHA, *Může-li duchovní správce dáti potvrzení o vdovství ženě, požívající státní podpory pro válečné poškozenec, o níž ví, že žije v konkubinátě?*, ČKD 1924, č. 6, s. 439–440.

David PINDUR, *Přehled nejstarší církevně správní organizace Těšínska. Od středověku do vzniku generálního vikariátu v roce 1770*, in: Zdeněk JIRÁSEK (ed.), *Polská papežská nunciatura v Opavě (Slezsko v církevních dějinách 18. století)*, Opava 2009, s. 57–92.

Václav POHAN, *Jak by se mohla farní listovna uspořádati*, ČKD 1843, s. 332.

Pravidla o vedení matrik pro arcidiecézi olomouckou, Olomouc 1903.

Miloslav POJSL, *Počátky církevní správy na Moravě, biskupství a arcibiskupství v Olomouci*, Uherské Hradiště 2015.

Zuzana PROKOPOVÁ, *„Auxilium christianorum, ora pro nobis!“ Barokní knihy zázraků jako dosud málo využitý pramen*, Kuděj 6, 2004, č. 1, s. 3–16.

Stanislav PŘIBYL, *Historické proměny a teologicko-spirituální základy právní úpravy svátosti biřmování*, Revue církevního práva 18, 2012, č. 3, s. 45–56.

Pavel PUMPR, *Beneficia, záduší a patronát v barokních Čechách. Na příkladu třeboňského panství na přelomu 17. a 18. století*, Brno 2010.

Pavel PUMPR, *Nižší klérus na Moravě v 18. století nezi stavem a profesí. Kariéry a sociálně-majetkové poměry kněží olomoucké diecéze v letech 1741–1783*. Brno 2020.

Alexandr PUTÍK – Olga SIXTOVÁ, *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě. Od počátků po emancipaci*, Praha 2005.

Jan ROYT, *Obraz a kult v Čechách v 17. a 18. století*, Praha 1999.

Řád pro vybírání církevních příspěvků církve římsko-katolické v obvodu sudetoněmecké části arcidiecéze olomoucké, Bránice 1939.

Michal ŘEZNIČEK, *Záduší a jeho správa v Ledčském vikariátu v 17. a první čtvrtině 18. století*, Časopis Národního muzea – řada historická 173, 2004, č. 1–2, s. 51–82.

Jan SAHEB, *Sirotčí agenda na mensálních statcích olomouckého biskupství v 16. a 17. století na příkladu hukvaldského panství*, Časopis Matice moravské 126, 2007, č. 2, s. 267–283.

Rudolf SANDER, *České zemské gubernium a církevní záležitosti v době josefínské*, SAP 45, 1995, s. 86.

Veronika SEMERÁDOVÁ, *Vizitační písemnosti Čech 17. století. Farní kostely a farní klérus pražské arcidiecéze v letech 1623–1694*, SAP 47, 1997, s. 125–204.

Franz Xaver SEPPELT, *Geschichte des Bistums Breslau*, Breslau 1929.

Joseph Karl SCHIPP, *Stand des Breslauer k. k. Diözesantheils mit endes des Jahrs 1820*, Teschen 1821.

Antonín SKOČDOPOLE, *Výtahy z matrik farských*, ČKD 1888, č. 6, s. 321–331.

Věra SLAVÍKOVÁ, *Archivní dokumenty uložené na farních úřadech. Historie, pořádání a inventarizace*, Olomouc 2014.

Věra SLAVÍKOVÁ, *Určení jsme k nevypřáhnutí...: Farní archivy jako svědectví o roli duchovního správce a jejích proměnách v dlouhém 19. století*, Dolní Břežany 2023.

Jiří SOCHR, *Pořádání a inventarizace římskokatolických farních archivů*, AČ 12, 1962, s. 19–25.

Alois SOLDÁT, *O jedinosti a nerozlučnosti manželství*, Praha 1906.

Vladimír SPÁČIL, *K otázce pořádání a inventarizace římskokatolických farních archivů z oblasti olomoucké arcidiecéze*, AČ 13, 1963, s. 76–81.

Ivo SPERÁT, *Obřanská farní kronika*, Brno 2013.

Souhrn nařízení o manželských dispensích „pro foro externo“ pro pražskou arcidiecesi vydaných, příloha Ordinariátního listu Pražského č. 4, Praha 1903.

Statistika v duchovní správě, ČKD 1945, č. 1, s. 34–37.

Hana STOKLASOVÁ, *Konzistoriální kurendy a Ordinariátní listy – oběžníky královéhradecké diecéze v 19. století a možnosti jejich badatelského využití*, in: 350 let královéhradecké diecéze, Červený Kostelec 2015, s. 69–81.

- Pavla STUHLÁ, *P. Jan František Kfeller ze Sachsengrünů a kontrola archivů far prachatického vikariátu roku 1760*, Zlatá stezka 14, 2007, s. 103–117.
- Pavla STUHLÁ, *Oběžníky prachaticko-netolicko-vodňanského vikariátu z let 1681 až 1752 jako historický pramen*, Folia historica Bohemica 22, 2006, s. 179–210.
- Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát 1676–1750. Vybrané otázky církevní správy*. FF UK Praha, Ústav českých dějin, 2004.
- Václav STÝBLO, *Úvod šestinedělek*, ČKD 1897, č. 1897, s. 30–39.
- Jan ŠAFRÁNEK, *Školy české. Obraz jejich vývoje a osudů I*, Praha 1913, s. 255–259.
- Jaroslav ŠEBEK, *Mezi křížem a národem. Politické prostředí sudetoněmeckého katolicismu v meziválečném Československu*, Brno 2006.
- Josef ŠIGUT, *Církevně správní reformy na pruských hranicích po uzavření míru těšínského 1779*, Slezský sborník 47, 1949, s. 13–32.
- Josef Vítězslav ŠIMÁK (ed.), *Zpovědní seznamy arcidiecéze pražské z let 1671–1725*, Praha 1909–1938.
- Alois Dominik ŠPACHTA, *Rozvedení manželů od stolu a lože*, ČKD 1842, č. 1–2, s. 55–68, 255–272.
- František TOMÁNEK, *Sbírka nejdůležitější předpisů kultových platných v Republice československé*, Praha 1928.
- Jiří TOPINKA, *Příspěvek k pořádání školských fondů*, AČ 58, 2008, s. 82–84, 105–107.
- Rajmund Jiří TRETERA, *Církevní právo*, Praha 1993.
- Rajmund Jiří TRETERA, *Novodobé předpisy kanonického práva a jejich překlady*, Revue církevního práva 1, 2005, č. 2, s. 81–90.
- Marie TOŠNEROVÁ, *Libeňské farní kroniky*, Minulost Berounska 10, 2007, s. 105–124.
- Josef TUMPACH, *Ius ecclesiasticum*, Pragae 1902.
- Josef TUMPACH, *Sňatky na smrtelné posteli těch, kdož v konkubinátě nebo v manželství občanském již nežijí, jimž však vadí nějaká překážka zrušující. K výkladu dekretu posvátného Sboru inkvisičního z 20. února 1888*, ČKD 1900, č. 1, s. 62–64.
- Miloslava TURKOVÁ, *Nalezenci v Čechách na konci 19. století*, in: Děti, studenti, pedagogové, Praha 1993, s. 40–55.
- Michaela VLČKOVÁ, *Úvod šestinedělky. Význam obřadu v lidové tradici v liturgii církve*, Studia ethnologica pragensia 1, 2016, s. 27–40.
- Michaela VLČKOVÁ, *Význam obřadu žehnání matky po porodu v Čechách a na Moravě v 16.–20. století*, disertační práce na CMTF Univerzity Palackého, Olomouc 2011.

Marie VOJTÍŠKOVÁ, *Farní archivy a historicko-demografické bádání*, Historická demografie 4, 1970, s. 39–40.

Ludwig WAHRMUND, *Das Kirchenpatronatrecht und seine Entwicklung in Österreich I und II*, Wien 1894 und 1896.

Gregor WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften (Abtheilung I – Olmützer Ärzdiöcese, II – Brünnner Diöcese)*, Brünn 1855–1866.

Ladislav ZAVADIL, *Kongrua roku 1926: zákon, provádění a výklad*, Olomouc 1928.

Ladislav ZAVADIL, *Kostelní konkurence: nálezy nejvyššího správního soudu*. Věstník Jednot duchovenstva brněnské a olomoucké diecése, č. 7–8, Brno 1933.

Blanka ZILYNSKÁ, *Záduší*, in: *Facta probant homines*. Sborník příspěvků k jubileu prof. dr. Zdeňky Hledíkové, Praha 1998, s. 535–548.

Bohumil ZLÁMAL, *Příručka českých církevních dějin I–VII*, Olomouc 2005–2010.

Rudolf ZUBER, *Jesenicko v období feudalismu až do roku 1848*, Ostrava 1966.

Rudolf ZUBER, *Osudy moravské církve v 18. století I*, Praha 1987.

Rudolf ZUBER, *Osudy moravské církve v 18. století II*, Olomouc 2003.

Normy (do roku 1949)

Při sestavování přehledu právních norem bylo přihlédnuto k časovému rámci, z něhož se dochovalo v relevantních archivních souborech nejvíce písemností, tj. období od 17. století do roku 1949. Odkazy na normy z období středověku a na normy z 16. století lze dohledat v literatuře citované v příslušném oddíle metodiky.

Císař Ferdinand I. vydává 23. ledna 1552 v Království českém Řád o spravování a odkazování statků duchovních podjednou i podobojí způsobou.

Císař Rudolf II. dne 22. července 1602 nařizuje obyvatelům Království českého uzavření pikhartských, valdenských a bratrských sborů a dodržování majestátu krále Vladislava z 10. srpna 1508, který zároveň znovu vyhlašuje.

Císařský patent z 13. května 1627 nařizuje obyvatelům Království českého, aby se srovnali s katolickou vírou; pro ty, kteří tak neučiní, ponechává v platnosti předchozí nařízení o odprodeji statků a vystěhování ze země a zakazuje pod tresty přechovávání osob zběhlých pro víru.

Císařský patent z 31. července 1627 nařizuje obyvatelům království, zejména vyšším stavům, aby se do šesti měsíců od uveřejnění patentu srovnali s katolickou vírou, nebo aby se ze země

vystěhovali a všechny své statky sami nebo prostřednictvím katolických zmocněnců v dalších šesti měsících prodali (dne 6. prosince 1627 lhůta prodloužena o dalších šest měsíců).

Císařský patent z 12. listopadu 1629 nařizuje obyvatelům Království českého, aby byli nápomocni pražskému arcibiskupovi Arnoštu z Harrachu a jeho zástupcům při generální vizitaci pražské arcidiecéze a aby se podíleli na ustavení farářů na neobsazené fary.

Císařský patent z 13. února 1637 zakazuje pobyt a přechovávání emigrantů v Království českém.

Císařský patent ze 4. května 1651, jímž se nařizuje obyvatelům království, kteří ještě nepřistoupili ke katolické víře, aby tak neprodleně učinili a nařizuje vrchnostem dbát na dodržování tohoto i předchozích nařízení vydaných v tom smyslu.

Císařský patent z 10. prosince 1717 o stíhání a trestání nekatolíků a predikantů.

Císařský patent z 30. května 1750 o štólových poplatcích v království (téhož dne zvláštní patent pro Pražská města, pro Moravu vydáno 30. dubna 1750).

Císařský patent z 8. srpna 1750, jímž se vydávají ustanovení o zajištění a půjčování kostelního jmění.

Císařský patent ze 17. května 1769 nařizuje obyvatelům Markrabství moravského přiznání veškerých duchovních i světských nadací ve lhůtě tří měsíců ode dne uveřejnění patentu a stanoví způsoby přiznání.

Císařský patent z 11. června 1770, jímž se upravují správa a péče o farní obydlí s příslušnými staveními.

Císařský patent z 6. prosince 1774, jímž se vyhlašuje Všeobecný školský řád.

Císařský patent ze 14. srpna 1781, dle něž se mají obyvatelé království obracet s žádostí o dispens při sňatku na arcibiskupa nebo biskupa-ordináře.

Císařský patent z 20. října 1781 o toleranci vyznavačů augspurské konfese, helvetů a nesjednocených Řeků (tzv. Toleranční patent).

Císařský patent z 24. srpna 1782, jímž se určuje, kdy je možno odvolat se při rozvodu od stolu a od lože do Říma.

Císařský patent z 30. srpna 1782 ruší povinnost uzavírání zásnubních smluv.

Císařský patent z 5. října 1782 obnovuje dřívější nařízení a zakazuje prodej, výměnu nebo věnování duchovního (beneficiárního) či kostelního majetku bez schválení vlády.

Císařský patent z 16. ledna 1783 o uzavírání světských manželských smluv, o stanovení původu dětí a o manželském právu vůbec.

Císařský patent z 20. února 1784 o způsobech vedení matrik pokřtěných, oddaných a zemřelých.

Císařský patent z 16. září 1785 o zasňubování a uzavírání manželských smluv poddanými dědičných zemí dlíci v cizině.

Císařský patent ze 17. července 1788 vydává patent o uzavírání sňatku rozvedených osob.

Císařský patent z 18. října 1792 postuluje podmínky, za nichž lze rozpůjčovat kostelní, zádušní, studijní, náboženský (benefiční) a jiný kapitál.

Císařský patent Františka I. z 23. ledna 1820 o způsobech výběru daní (k čemuž též dvorské dekrety č. 705 a 1226 ze dnů 4. a 31. března 1828 a č. 2942 z 27. října 1829).

Císařský patent z 20. dubna 1854 upravující postavení osob žijících v konkubinátě.

Císařský patent č. 208/1854 o způsobech provádění adopce.

Císařský patent z 8. října 1856 o provádění ustanovení Konkordátu mezi Rakouským císařstvím a Apoštolským stolcem ve věcech manželských ze dne 18. srpna 1855.

Císařský reskript z 29. srpna 1721 o stíhání nekatolíků, predikantů a trestání distribuce zakázaných knih (další normy v téže věci ze dnů 15. března 1721, 23. června 1721, 23. ledna 1722, 25. února 1723, 7. února 1724, 3. února 1725, 10. března 1730, 3. července 1734 a 21. března 1735).

Císařský reskript z 18. září 1725 upravuje patronátní práva kostelů a způsob správy kostelního majetku v Markrabství moravském.

Dekret Sboru inkvizičního z 20. února 1888 o pravomocích biskupa k dispensaci.

Direktivní pravidla z 16. dubna 1781 pro zřizování nalezinců, porodnic a sirotčinců.

Dvorský dekret z 12. srpna 1775 o vymýcení kacířství v Čechách.

Dvorský dekret z 22. května a 9. srpna 1783 o rušení náboženských bratrstev a likvidaci jejich jmění.

Dvorský dekret z 19. července 1784 o jednotném postupu při vedení matrik.

Dvorský dekret z 26. listopadu 1784 o péči o chudé a sirotky náležející pod správu farního úřadu (19. srpna 1785 prováděcí nařízení v téže věci).

Dvorský dekret z 15. září 1786 o vedení matrik humanitními ústavy, nemocnicemi, porodnicemi a nalezenci.

Dvorský dekret z 24. září 1785 o příjmech duchovenstva a výpomoci z náboženského fondu.

Dvorský dekret z 9. listopadu 1787 o příspěvcích kněží do církevních (diecézních) fondů.

Dvorský dekret z 6. října 1788 o zápisu svědků křtu na místě křtu.

Dvorský dekret z 30. dubna 1789 o podobě formulářů křestních, oddacích a úmrtních listů.

Dvorský dekret z 23. července 1789 o způsobech správy zádušního majetku a vedení účtů (v téže věci též dekrety z 24. ledna 1790 a 3. srpna 1791 a nařízení Českého gubernia č. 22464 z 5. srpna 1795, další novelizace 17. prosince 1819 a 5. dubna 1831).

Dvorský dekret č. 34 z 9. srpna 1810 o zápisu kmotrů do křestních matrik.

Dvorský dekret č. 946 z 1. června 1811, jímž se vyhláší Všeobecný občanský zákoník.

Dvorský dekret č. 10716 z 25. července 1811 o doplnění poškozených a obnovení ztracených matrik.

Dvorský dekret č. 59 z 22. května 1812 o zápisu dne narození vedle křtu do zvláštní rubriky matriky.

Dvorský dekret č. 49 z 21. října 1813 o vedení matrik narozených.

Dvorský dekret z 13. ledna 1814, jímž se vydává dodatek k zásadám o vedení matrik narozených.

Dvorský dekret z 22. prosince 1814 upravující podmínky uzavírání manželství s cizozemci.

Dvorský dekret z 1. ledna 1816 o zápisu jména křtícího kněze.

Dvorský dekret z 28. ledna 1816 upravující způsoby legitimizace nemanželských dětí.

Dvorský dekret č. 1595 z 23. srpna 1819 o soudních řízeních ve věcech manželských.

Dvorský dekret č. 1659 z 21. dubna 1820 o způsobech provádění adopce.

Dvorský dekret ze 4. ledna 1825 upravující záležitosti osob žijících v konkubinátě.

Dvorský dekret č. 63 z 2. července 1825 o zápisu jména porodní asistentky do matrik.

Dvorský dekret ze 17. dubna 1834 o spolupůsobení kněží v sociálních záležitostech a o příspěvcích na výchovu nezaopatřených dětí.

Dvorský dekret č. 83 z 18. července 1834 o vystavování křestních listů pro děti legitimované následným sňatkem.

Dvorský dekret č. 97 z 27. června 1835 o zápisu kmotrů a svědků do křestních a oddacích matrik a otců nemanželských dětí do křestních matrik a o duplikátech křestních a oddacích matrik.

Dvorský dekret č. 38 z 19. února 1836 o rozšíření dosavadních předpisů o úschově křestních a oddacích matrik také na úmrtní matriky.

Dvorský dekret č. 13192 z 9. července 1836 o spolupůsobení kněží ve zdravotních záležitostech.

Dvorský dekret č. 531 ze 4. května 1841 upravující podmínky rozluky manželství.

Dvorský dekret č. 799 z 5. dubna 1844 o dodatečných zápisech do matrik.

Dvorský reskript z 9. října 1724 o způsobech vedení kostelních a zádušních účtů (v téže věci reskript z 31. července 1762 a dvorský dekret z 24. září 1774).

Instrukce Arcibiskupské konzistoře v Praze z 2. ledna 1741 pro misionáře v arcidiecézi.

Instrukce arcibiskupa Theodora Kohna z 23. ledna 1898 o vedení farních kronik v Olomoucké arcidiecézi.

Instructio pro venerabili clero Archidioecesis olomucensis ratione piarum foundationum de anno 1893.

CIC 1917, Kán. 445–450 o vikářích.

CIC 1917, Kán. 471–478 o dočasné výpomoci ve správě farnosti.

CIC 1917, Kán. 1019–1080 o podmínkách uzavření manželství, dispensacích z titulu příbuzenství aj.

CIC 1917, Kán. 1094 o licenci výpomocných duchovních k uzavírání sňatku.

CIC 1917, Kán. 1161–1187 o církevních svátcích a slavnostech.

CIC 1917, Kán. 2327 o odpustcích.

CIC 1983, Kán. 539–552 o dočasné výpomoci ve správě farnosti.

CIC 1983, Kán. 992–997 o odpustcích.

CIC 1983, Kán. 1055–1165 o manželství.

CIC 1983, Kán. 1214–1222 o církevních svátcích a slavnostech.

Nařízení arcibiskupa olomouckého Ferdinanda Marii hraběte Chotka a olomoucké konzistoře z 15. dubna 1835 o uspořádání registratury děkanských archivů.

Nařízení arcibiskupa olomouckého Theodora Kohna z 1. září 1896 č. 4580 o uspořádání farních archivů (Dispositio de archivis parochialibus ordinandis).

Nařízení Arcibiskupské konzistoře v Olomouci z 27. července 1874 o pořizování opisů matrik pro církevní potřeby.

Nařízení Arcibiskupské konzistoře v Praze z 31. března 1735 o vedení pamětní knih pro účely evidence majetku, práv a nároků dané farnosti.

Nařízení Arcibiskupské konzistoře v Praze ze dne 2. října 1894 o žádosti o dispenz ve věcech manželských.

Nařízení Českého gubernia z 1. února 1765 o provádění kanonických vizitací.

Nařízení Českého gubernia z 18. listopadu 1795 o provádění pečlivé kontroly farních kronik.

Nařízení Českého gubernia z 21. září 1799 a 21. května 1800 o vedení druhopisů matrik.

Nařízení Českého gubernia z 2. srpna 1803 o sestavování inventářů benefícia (v téže věci též dvorský dekret č. 26947 z 24. prosince 1816 a nařízení Českého gubernia z 6. května 1820 a 28. července 1833).

Nařízení Českého gubernia č. 20673/1829 ve věci deputátů kněžích a způsobech vedení rejstříků výsevu, výmlatu a sklizně.

Nařízení Českého gubernia č. 2627/1830 o ukládání, shromažďování a vazbě tištěných nařízení.

Nařízení Českého gubernia č. 11935/1835 o sestavování inventářů far a záduší, správě zádušního majetku a dále přehled povinně vedené agendy farních úřadů.

Nařízení Českého gubernia z 30. května 1835 ve věci zřizování a udržování náboženských soch, statuí atd.

Nařízení Českého gubernia č. 5952/1835 o vedení pamětních knih.

Nařízení Českého gubernia č. 2/1840 o způsobech zápisu jména porodních asistentek do křestní matriky.

Nařízení českého místodržitelství č. 2644/1866 o správě zádušních peněz, kapitolů a rent.

Nařízení ministra věcí duchovních a vyučování a ministra financí č. 7/1904 ř. z. ze dne 14. ledna 1904, jímž se mění předpisy §§ 2 a 15 ministerského nařízení ze dne 16. listopadu 1898 z. ř. č. 208, jak poukazují se platy, které podle zákona ze dne 19. září 1898 z. ř. č. 176 přísluší katolickým správcům duchovním.

Nařízení místodržících Království českého z 11. září 1628, jímž se přikazuje obyvatelům dodržovat půsty a církevní svátky vůbec, žít podle přikázání; hejtmani a ostatní úředníci se pověřují dohledem nad plněním příkazu.

Nařízení místodržících Království českého ze 4. února 1639, aby nekatolíci do 24. března 1639 přistoupili ke katolické víře, nebo aby se vystěhovali ze země.

Nařízení místodržících Království českého z 22. října 1654 o svěcení svátků a nedělí pod přísnými tresty.

Nařízení papeže Řehoře XVI. *Cum Romanus Pontifex* z 22. května 1841 upravující podmínky smíšeného manželství.

Nařízení papeže Pia IX. *Etsi Sanctissimus* z 15. listopadu 1858 upravující podmínky uzavření smíšeného manželství.

Nařízení státního ministerstva č. 2211/1862 mj. o způsobech správy zádušního majetku a vedení účtů.

Nařízení vlády Republiky československé č. 186/1929 Sb. z. a n. o udělování dispense od překážky pokrevenství.

Ustanovení diecézní synody v Olomouci z roku 1591 o povinném vedení matrik.

Výnos Arcibiskupské konzistoře v Praze č. 31989/1906 k legitimizaci nemanželských dětí.

Výnos c. k. ministerstva věcí duchovních a vyučování č. 1954/1852 upravující sňatky osob cizí národnosti (též výnos ministra kultu a vyučování č. 17602/1859, výnos státního ministerstva č. 2392/1865, výnosy ministerstva vnitřních věcí č. 1702/1874, 17461/1882 a 24123/1900).

Výnos c. k. ministerstva věcí duchovních a vyučování č. 25590/1887 o pojištění církevních budov.

Výnos c. k. ministerstva vnitra č. 3649/1869 zmocňující faráře k provádění legitimizace.

Výnos c. k. ministerstva vnitra č. 4110/1872 o spolupůsobení kněží v sociálních záležitostech.

Výnos c. k. ministerstva vnitra č. 13197/1883 o legitimizaci nemanželských dětí (v téže věci výnos z 25. ledna 1897 č. 31989).

Výnos c. k. ministerstva vnitra č. 14298/1887 o spolupůsobení kněží ve zdravotních záležitostech.

Výnos c. k. české zemské školní rady č. 11764/1872 o náboženských cvičeních na obecných školách u katolických žáků.

Výnos českého místodržitelství č. 228/1864 o právních poměrech soukromých kaplí, soch, křížů atd.

Výnos českého místodržitelství č. 19303/1873 o pořizování inventářů církevního majetku.

Výnos českého místodržitelství č. 2535/1880 o způsobech sestavování inventářů kostelního majetku.

Výnos českého místodržitelství č. 82983/1882 o způsobech správy zádušního majetku a vedení účtů.

Výnos českého místodržitelství č. 46503/1886 mj. o příspěvcích kněží do církevních (diecézních) fondů.

Výnos českého místodržitelství č. 35940/1892 k legitimizaci nemanželských dětí.

Zákon č. 253/1852 ř. z. o spolčování.

Zákon 51/1861 ř. z. patent císařský, jímžto se pořádají záležitosti církve evangelické vyznání augšpurského i helvetského.

Zákon č. 105/1863 ř. z. o právu domovském (včetně péče o chudé).

Zákon č. 2/1864 Sb. z. z. Vévodství slezského o zapravování nákladův na stavbu a opravu katolických budov kostelních a prebendních, pak na zjednání paramentův, náradí a potřeb.

Zákon č. 11/1864 z. z. Markrabství moravského o zapravování nákladův na stavbu a opravu katolických budov kostelních a prebendních, pak na zjednání paramentův, náradí a potřeb.

Zákon č. 134/1867 ř. z. o právu spolčovacím.

Zákon č. 45/1868 ř. z., jímžto se obnovují nařízení druhé kapitoly obecného zákoníka občanského o manželském právě katolickém, předává se moc soudní u věcech manželských katolíků se týkajících k soudům světským a ustanovuje se, kdy se může sňatek manželských předsevzítí před úřady světskými.

Zákon č. 46/1868 ř. z., jímžto se vydávají základní pravidla o postavení školy k církvi.

Zákon č. 47/1868 ř. z., jímžto se pořádají poměry mezináboženské občanů státních v příčinách v něm jmenovaných.

Zákon č. 59/1868 z. z. v příčině opatrování chudých.

Zákon č. 2/1869 ř. z., jenž se týče izraelitských matrik narozených, oddaných a zemřelých.

Zákon č. 4/1869 ř. z., jenž se týče smiřování manželů před soudním jich rozvedením.

Zákon č. 5/1869 ř. z. o tom, jak se má předsejítí, když chtějí v manželství vejítí vyznavači rozdílných konfesí křesťanských.

Zákon č. 26/1869 z. z., jenž se týče dohlídky ku školám.

Zákon č. 59/1869 ř. z., jímžto se ustanovují pravidla vyučování ve školách obecných.

Zákon č. 62/1869 ř. z., jímžto se povoluje ministerium záležitostí duchovních a vyučování úvěr dodatkový na rok 1869.

Zákon č. 51/1870 ř. z. o manželství osob takých, které nenáležejí k žádné církvi neb společnosti náboženské zákonem uznané, a o vedení rejstříků narozených, oddaných a zemřelých v příčině osob těchto.

Zákon č. 68/1870 ř. z., jenž se týče organizace veřejné služby zdravotní.

Zákon č. 105/1870 ř. z., jímžto se zavádí Řád školní a vyučovací pro obyčejné školy obecné.

Zákon č. 86/1872 ř. z. o tom, kdo jest povinen opatrovati vyučování náboženství ve veřejných školách obecných a středních, též na vzdělavatelstvích učitelských a vésti náklad na toto vyučování.

Zákon č. 111/1872 ř. z., jímžto některé úřední výkony v záležitostech manželských politickým úřadům zemských se odnímají a k politickým úřadům okresním se přikazují.

Zákon č. 47/1885 ř. z., kterýmž vydávají se prozatímní ustanovení o dotaci duchovenstva v katolické správě duchovní.

Zákon č. 41/1889 ř. z., jímž se uvádí nový zákon branný.

Zákon č. 16/1894 ř. z., jímž mění se § 1 zákona ze dne 13. dubna 1890 z. ř. 65 (zlepšení kongruy římsko-katolických a řecko-katolických exponovaných duchovních pomocných).

Zákon č. 222/1896 ř. z., jímž mění se některá ustanovení zákona ze dne 3. prosince 1863 z. ř. č. 105, kterým byly uspořádány poměry domovské.

Zákon č. 176/1898 ř. z., jímž se vydávají ustanovení o dotaci katolického duchovenstva ve správě duchovní.

Zákon č. 62/1901 ř. z. o tom, jak upotřebeno býti má části správních přebytků hromadných pokladen sirotčích.

Zákon č. 78/1902 z. z., kterým stanoví se bližší předpisy, jak upotřebiti se má částí správních přebytků společných pokladen sirotčích přidělených království Českému říšským zákonem ze dne 3. června 1901 č. 62 ř. z.

Zákon č. 56/1907 ř. z., kterým se ustanovuje zvýšení nejmenšího příjmu a výslužného katolických správců duchovních podle jejich služebního času.

Zákon č. 320/1919 Sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství.

Zákon č. 161/1921 Sb., kterým se mění některá ustanovení zákonů o soudní příslušnosti a soudním řízení v občanských věcech a o projednání pozůstalostí.

Zákon č. 256/1921 Sb. o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských.

Zákon č. 226/1922 Sb. z. a n., jímž se mění a doplňují zákony o školách obecných a občanských.

Zákon č. 219/1925 Sb. z. a n., kterým se promíjí překážka platnosti sňatků, při nichž vyhlášky neb oddávky vykonali duchovní církve československé nebo řeckovýchodní.

Zákon č. 122/1926 Sb. z. a n. o úpravě platů duchovenstva církví a náboženských společností státem uznaných, případně recipovaných (prováděcí předpis č. 99/1930 Sb. z. a n.)

Zákon č. 56/1928 Sb. z. a n. o osvojení.

Zákon č. 48/1947 Sb. o organizaci péče o mládež.

Zákon č. 46/1948 Sb. o nové pozemkové reformě.

Zákon č. 217/1949 Sb., kterým se zřizuje Státní úřad pro věci církevní.

Zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem.

Zákon č. 268/1949 Sb. o matrikách (prováděcí vyhláška Ministerstva vnitra RČS č. 1225/1949 Sb.).

10. Latinsko-český slovníček pojmů a terminologických spojení užitých v metodickém návodu

acta, orum, n.	akta, spisy
abusus, us, m.	zneužívání
aditus, us, m.	nástup (do úřadu)
adoratio, onis, f.	adorace, klanění, úcta
agenda, ae, f.	agenda (náplň úřední činnosti), též druh liturgické knihy
anima, ae, f.	duše, přeneseně věřící člověk
apostolatus, us, m.	apoštolát
arcensis, e	zámecký
(archi)episcopalis, e	(arci)biskupský
(archi)episcopus, i, m.	(arci)biskup
archiv(i)um, (i)i, n.	archiv
attestatum, i, n.	doklad, osvědčení, vysvědčení
autumnalis, e	podzimní
baptizatus, a, um	pokřtěný
baptizatus, i, m.	křtěnec
benedictio, onis, f.	požehnání
beneficiarius, antis, m.	beneficiant (<i>držitel církevního obročí – beneficia</i>)
beneficium, ii, n.	beneficium, obročí
breviarium, ii, n.	breviář, hodinky (liturgie hodin, denní modlitba církve)
caemeterium (coemeterium), ii, n.	hřbitov
candidatus, i, m.	kandidát, uchazeč
canonicus, a, um	kanonický
capella, ae, f.	kaple
capellanus, i, m.	kaplan
capillitium, ii, n.	paruka
capitalia, ium, n.	jmění (zvláště finanční)
castitas, atis, f.	čistota
catalogus, i, m.	katalog
causa, ae, f.	předmět, příčina, případ (i soudní), záležitost
celebratio, onis, f.	slavení, sloužení (mši)
celebro, are, avi, atum	celebrovat, slavit, sloužit

circularium, ii, n.	cirkulář, oběžník
clerus, i, m.	duchovenstvo, klérus
collatio, onis, f.	příspěvek (finanční)
collecta, ae, f.	sbírka (finanční)
collectio, onis, f.	sbírka (finanční), výběr (poplatků)
computus, us, m.	počet, účet
concurus, us, m.	konkurs, výběrové řízení
confessio, onis, f.	zpověď
confessor, is, m.	zpovědník
confirmatio, onis, f.	biřmování, potvrzení (v úradě)
confraternitas, atis, f.	bratrstvo (zbožné) – viz též sodalitas
consecratio, onis, f.	(po)svěcení, proměňování
consignatio, onis, f.	poznámenání, přehled, seznam, soupis
consistorialis, e	konzistoriální, konzistorní
consistorium, ii, n.	konzistoř
cooperator, oris, m.	kooperátor
coopero, are, avi, atum	vypomáhat (v duchovní správě)
correctio, onis, f.	náprava, oprava
correspondentia, ae, f.	korespondence
crux, crucis, f.	kříž
crypta, ae, f.	hrobka, krypta
cubile, is, n.	ložnice, lůžko
cultus, us, m.	kult, úcta, uctívání
curatus, i, m.	farář – viz též parochus
curia, ae, f.	kurie (arcibiskupská, biskupská, papežská), též dvůr (včetně hospodářského)
damnificatus, a, um	postižený (například pohromou)
decanus, i, m.	děkan
decretum, i, n.	dekret, rozhodnutí
deficiens, entis, m.	kněz daný na odpočinek pro neschopnost vykonávat své povolání
defunctus, a, um	zemřelý
descriptio, onis, f.	popis

dies, ei, m.	den
dimissio, onis, f.	propuštění
dioecesanus, a, um	diecézní
directio, onis, f.	směrnice
disciplinarius, a, um	disciplinární, kázeňský
dispensatio, onis, f.	dispens
ecclesia, ae, f.	církev, kostel, přeneseně i kapitula
ecclesiasticus, a, um	církevní, kostelní
effectus, us, m.	účel, účinek
elemosyna (eleemosyna), ae, f.	almužna, milodar
emanatum, i, n.	emanatum (<i>koncept písemnosti vydané arcibiskupskou kanceláří</i>)
errans, antis (m.)	bludný, chybující, kacír
esus, us, m.	jídlo, konzumace
Eucharistia, ae, f.	Svatost oltářní
expositura, ae, f.	expozitura
extractus, us, m.	extrakt, výtah
extradioecesanus, a, um	mimodiecézní
fassio, onis, f.	fase, přiznání
festum, i, n.	slavnost, svátek
fides, ei, f.	víra
filialis, e	filiální
foraneus, a, um	okrskový
fundatio, onis, f.	nadace, fundace
gabella, ae, f.	dávka, poplatek
generalis, e	generální, hlavní, všeobecný
gubernialis, e	guberniální
haereticus (hereticus), i, m.	heretik, jinověrec, kacír
haereticus, a, um	kacířský
honestas, atis, f.	počestnost
hostia, ae, f.	hostie
charta, ae, f.	listina
ieiunium, ii, n.	půst – viz též quadragesima

impedimentum, i, n.	překážka
indulgentiae, arum, f.	odpustky
insinuatio, onis, f.	úřední registrace (záznam) nějaké skutečnosti
inhabilis, e	nezpůsobilý (kněz)
informatio, onis, f.	informace
installatio, onis, f.	instalace (<i>uvedení do úřadu</i>)
institutum, i, n.	ústav, zařízení
instrumentum, i, n.	instrument, listina (například zřizovací)
intercalaris, e	interkalární (<i>vztahující se k období uprázdněného benefícia</i>)
inventarium, ii, n.	inventář
Iudaeus, i, m.	Žid
ius, iuris, n.	právo
iurisdictio, onis, f.	pravomoc
jejunium	viz ieiunium
Judaeus	viz Iudaeus
jurisdictio	viz iurisdictio
liber, bri, m.	kniha
licentia, ae, f.	povolení, svolení (například ke sloužení mši nebo nošení doplňků kněžského oděvu)
localia, ae, f.	lokálie, též obydlí lokalisty
localis, e	lokální
localista, ae, m.	lokalista, lokální kaplan
manipulatio, onis, f.	manipulace, uspořádání
matricula, ae, f.	matrika
matrimonium, ii, n.	manželství
matrix, icis, f.	matrika
medium, ii, n.	prostředek
membrum, i, n.	člen
missa, ae, f.	bohoslužba, mše
missiva, ae, f.	missiv (<i>uzavřený list</i>)
monasterium, ii, n.	klášter
munus, eris, n.	povinnost, úřad

neomysta, ae, m.	novosvěcenec
nominatio, onis, f.	jmenování
norma, ae, f.	norma, předpis
notarius, ii, m.	notář
notitia, ae, f.	poznámka
obitus, us, m.	úmrť
observantia, ae, f.	dodržování, poslušnost, zachovávání
observo, are, avi, atum	dodržovat, zachovávat
officiosus, a, um	úřední
officium, ii, m.	povinnost, úkon, úřad
opus, eris, n.	dílo
ordinarius, ii, m.	ordinář
ordinatio, onis, f.	nařízení, vysvěcení (kněze)
ordo, inis, m.	řád (církvní)
oro, are, avi, atum	modlit se
parochia, ae, f.	fara, farnost
parochialis, e	farní, farský
parochus, i, m.	farář – viz též curatus
paschalis, e	velikonoční
pastoralis, e	pastýřský
patens, entis, m.	patent
patrocinium, ii, n.	zasvěcení (kostela, kaple)
patronus, i, m.	patron
peculium, ii, n.	jmění, majetek, peníze
perpetuus, a, um	trvalý, ustavičný
personalis, e	osobní
pontifex, icis, m.	papež
postarius, a, um	poštovní
praerogativa, ae, f.	výsada
praestatio, onis, f.	poskytování, prokazování
prex, ecis, f.	modlitba, prosba
privatus, a, um	soukromý
proficiscor, i, profectus sum	cestovat

promptuarium, ii, n.	příručka
propagatio, onis, f.	propagace
propositio, onis, f.	návod, pokyn
prot(h)ocollum, i, n.	protokol
proventus, us, m.	úroda, výnos
publicanda, orum, n.	informace určené ke zveřejnění
publicatio, onis, f.	ohláška, prohláška, zveřejnění
publicus, a, um	veřejný
quadragesima, ae, f.	postní doba, půst
ratio, onis, f.	účet
ratiocinia, ium, n.	účty
realitas, atis, f.	nemovitost
regius, a, um	královský
regularis, e	řeholní
regularis, is, m.	řeholník
relatio, onis, f.	zpráva
religio, onis, f.	náboženství
revisio, onis, f.	kontrola, revize
rubrica, ae, f.	oddělení, oddíl, skupina (tematická)
sacellum, i, n.	kaple
sacerdos, dotis, m.	kněz
sacramentum, i, n.	svátost
secretarius, ii, m.	sekretář
sepultura, ae, f.	pohřeb
schola, ae, f.	škola
signatus, a, um	opatřený pečetí, zpečetěný
simplex, icis	jednoduchý
sodalitas, atis, f.	bratrstvo (zbožné) – viz též confraternitas
sodalitium, ii, n.	spolek
spiritualis, e	duchovní
status, us, m.	situace, stav (i společenská či profesní pozice)
stipendium, ii, n.	příspěvek
stola, ae, f.	štola (<i>poplatek za církevní úkony</i>)

substantia, ae, f.	majetek, jmění
successio, onis, f.	následnost, nástup do funkce po předchozí osobě, posloupnost
summarius, a, um	souhrnný
supplicatio, onis, f.	žádost (úřední)
synodalia, um, n.	synodálie (<i>druhé krátké rukávy ke klerice – forma vyznamenání udíleného diecézním ordinářem klerikům</i>)
taxa, ae, f.	sazba
temporalis, e	světský (pravomoc, majetek apod.)
temptamen (tentamen), inis, n.	zkouška
titulus, i, m.	titul, zasvěcení (kostela, kaple)
tolerantia, ae, f.	tolerance (náboženská)
trabulis, e	břevnový, dřevěný (kříž)
unitas, atis, f.	jednota
vacans, antis	uprázdněný
vernalis, e	jarní
vetitus, a, um	zakázaný, zapovězený
vicariatus, us, m.	vikariát
vicarius, ii, m.	vikář
visitatio, onis, f.	vizitace
vita, ae, f.	život
votum, i, n.	slib

Slovníček terminologických spojení

acta curiae	list (arci)biskupské kurie, ordinariátní list (věstník)
acta miscellanea	různé spisy
acta officiosa	úřední spisy
attestatum vitae et morum	osvědčení o životě a mravech
capella arcensis	zámecká kaple
capella privata	soukromá kaple
capella publica	veřejná kaple
catalogus cleri	katalog duchovenstva
causa civilis	občanský spor

causa disciplinaria	disciplinární záležitost
clerus regularis	řeholní duchovenstvo
computus intercalaris	interkalární účet (<i>v době uprázdněného benefícia</i>)
consignatio paschalis	velikonoční soupis
consignatio proventuum	přehled (soupis) výnosů
consiliarius consistorialis	konzistorní rada
curatus loci	místní duchovní správce, místní farář
decanus personalis (ad personam)	osobní děkan
decreta (archi)episcopalia	(arci)biskupské dekrety
decreta consistorialia	konzistorní dekrety
decreta gubernialia	guberniální dekrety
decreta locumtenentia	místodržitelské dekrety
directio officiosa	úřední směrnice
ecclesia filialis	filiální kostel
ecclesia localis	lokální kostel
ecclesia parochialis	farní kostel
impedimentum matrimonii	překážka manželství
instrumentum erectionis	zřizovací instrument
instrumentum foundationis	fundační (nadační) instrument
inventarium beneficii	inventář benefícia
inventarium ecclesiae (capellae, sacelli)	inventář kostela (kaple)
inventarium parochiae (domus parochialis)	inventář fary
ius patronatus	patronát, patronátní právo
missam cantare	sloužit zpívanou mši
missam celebrare	sloužit mši
missam dicere	sloužit mši
missam legere	sloužit čtenou mši
notarius (archi)episcopalis	(arci)biskupský notář
officium pastorale	pastýřská služba (povinnost), pastýřský úřad
officium status	povinnost stavu (kněžského)
ordinatio (archi)episcopalis	(arci)biskupské nařízení
ordinatio consistorialis	konzistoriální (konzistorní) nařízení

ordinatio regia	královské nařízení
patentes autumnales	podzimní patenty
patentes vernaes	jarní patenty
primam hostiam Deo offere	sloužit primici (<i>první mši svatou</i>)
sacramenta administrare	vysluhovat svátosti
secretarius vicariatus	vikariátní sekretář
status animarum	soupis duší (<i>evidence farníků</i>)
Summus Pontifex	papež
taxa stolae	sazba štolových poplatků (<i>za liturgické úkony</i>)
vicarius (archi)episcopalis	(arci)biskupský vikář
vicarius foraneus	okrskový vikář
vicarius generalis	generální vikář
visitatio canonica	kanonická vizitace (<i>prováděná ordinářem nebo jím pověřenou osobou</i>)

Poznámka: v závorkách jsou uváděny alternativní pojmy nebo rozvíjející údaje; kurzívou jsou vyznačeny vysvětlující informace.

11. Německo-český slovníček pojmů a terminologických spojení užitých v metodickém návodu

r Ausweis der Consistorial-Amtstaxen	výkaz tax odváděných za vikariát/děkanství
r Ausweis der Consistorial-Amtstaxen, e Stempeln und Porto e Tax-Note, e Aufgabs-Recepisse; s Vormerksregister der Konsistorialtaxgebühren, s Zahlungsbüchel, s Recepissebüchl	platební knížky uhrazení konzistorních poplatků
r Bibliothekskatalog, s Bibliotheksinventarium	katalog, soupis knihovny
s Verzeichnis der (Vikariats-, Decanal-, Pfarr- Schul-) Bibliothek	soupis (vikariátní, děkanské, školní) knihovny
s Cassa-Journal	pokladní deník
s Geschäftsprotokoll, s Exhibitenprotokoll, s Gestionsprotokoll	jednací protokol, podací protokol
s Gestions-Protokoll in Schulsachen	podací protokol ve školských záležitostech
s Publications-Protokoll in Schulsachen	publikační protokol ve školských záležitostech
r Fleischkreuzer	přirážka na prodej masa
e Konsistorial-Currenden	Konzistorní kurendy
e bischöflichen Erlasse	biskupské výnosy
r Pfarrkirchenrat	farní kostelní rada
s Publicationsprotokoll	publikační protokol
e Stempeln und s Porto	známky, kolky a porto

e Stiftungen Erträgnis, und Antheile Nachweisung	přehledy splátek vyvazovacích kapitálů
e Stiftungen Erträgnis, und Antheile Nachweisung [Bücher]	knihy evidence výnosů z nadačních kapitálů
e Tax-Note, e Aufgabs-Recepisse, s Vormerksregister der Konsistorialtaxgebühren, s Zahlungsbüchel, s Recepissebüchl	potvrzení o odvedených poplatcích, rukopisné též tištěné stvrzenky
e Verordnungen in publico–ecclesiasticis	knihy evidence nařízení v záležitostech veřejných a církevních
s Verzeichnis der nicht vollständig realisierten Stiftungen	soupis neúplně realizovaných nadací
s Verzeichnis des Lehrpersonals bei jeder Schule	seznamy vyučujícího personálu všech škol vikariátu
s Vikariatsamt/Vicariatsamt	vikariátní úřad
s Vormerkungsbuch des Schuldistriktsamtes über die sämtlichen Pensions – Instituts – Mitglieder und über die mit Pension betheilten Wittwen und Waisen	knihy evidence učitelů členů penzijního institutu, soupis učitelských vdov a sirotek

12. Autoři

Martin Barus

Vladimír Červenka

Magdalena Čoupková

Radka Holendová

Ladislav Holoubek

Jan Kafka

Zdeněk Martínek

David Novotný

Jiří Pavlík

Marie Plevová

Radek Pokorný

Michal Řezníček

Věra Slavíková

Jan Štěpán

13. Zkratky

Ad. – a další

c. k. – císařský a královský

CAM – Centrální archivní modul

CIC 1917, 1983 – Codex Iuris Canonici (kodex církevního práva) z roku 1917, 1983

CMTF – Cyrilometodějská teologická fakulta (Univerzity Palackého v Olomouci)

č. – číslo

č.j. – číslo jednací

ČIS – Česká informační společnost

ČKD – Časopis katolického duchovenstva

ČR – Česká republika

inv. č. – inventární číslo

IS – informační systém

Kán. – kánon(y)

kar. – karton

mj. – mimo jiné

MV – ministerstvo vnitra

NAD – Národní archivní dědictví

např. – například

RČS – Republika československá

ř. z. – Říšský zákoník

s. – strana(y)

SAP – Sborník archivních prací

Sb. – Sbírka (právních norem)

Sb. z. a n. – Sbírka zákonů a nařízení

sk. – skupina

SOA – Státní oblastní archiv

SOkA – Státní okresní archiv

sv. – svatý

tj. – to je

tzv. – takzvaný, takzvaně

z.z. – Zemský zákoník

ZP – Základní pravidla pro zpracování archiválií (verze 3.1)

14. Nabytí účinnosti

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. srpna 2025.

PhDr. Daniel Doležal
ředitel odboru archivní správy
a spisové služby MV
podepsáno elektronicky

V Praze 31. července 2025.

Příloha č. 1: a) Pořádací schéma pro vikariáty/děkanství – obecné, umělé schéma členěné primárně dle jednotlivých agend

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
série	Organizace vikariátu/děkanátu					
		Normálie				
série			Nářízení biskupů a biskupské konzistoře			
					Normálie	Podací protokoly pro evidenci došlých konzistorních kurend a misivů, knihy opisů státních a biskupských nařízení, Extractus omnium missivarum et decretorum, abecední rejstříky ke knihám opisů. Pastýřské listy biskupů; konzistorní kurendy (Konsistorial-Currenden); oběžníky (cirkuláře); tištěné výnosy biskupů (bischöfliche Erlasse); ordinariátní listy; acta curiae episcopalis. Vikariátní oběžníky (cirkuláře).
série			Nářízení panovníka a			

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
			zeměpanských úřadů			
					Normálie	Knihy evidence nařízení v záležitostech publico–ecclesiastica, Verordnungen in publico–ecclesiasticis, publikační protokol (Publications Protokoll). Jednotlivá nařízení týkající se záležitostí politické správy ve formě patentů, mandátů, dvorských dekretů, oběžníků (cirkulářů), vyhlásek a podobně, čtvrtletní výkazy o publikování panovnických (státních) nařízení.
série		Statutární záležitosti				
					Zřízení a řízení vikariátu/děkanátu	Písemnosti o zřízení vikariátu/děkanátu, jmenování vikářů/děkanů a vikariátních sekretářů biskupem, služební přísahy vikářů/děkanů a vikariátních sekretářů skládané před arciknězem, rezignace vikářů/děkanů

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápopvěda
					Obvod vikariátu/děkanátu	Soupisy far a lokálií na území vikariátu/děkanátu, připojování a oddělování farností, zřizování lokálií a povyšování lokálií na farnosti. Promptuarium vicariatus.
série		Vlastní agenda vikáře/děkana				
					Nařízení vikáře/děkana	Lokálně platná nařízení vikáře/děkana pro jeho správní obvod (oběžníky vikářů, roční harmonogramy vizitací v jednotlivých farnostech, harmonogramy zpráv podávaných z far a určených k sumarizaci pro obvod vikariátu/děkanátu, hromadné dotazníkové akce, sdělení o vydání nových předpisů, předávání informací, rozpisy placení daní a dávek, ohlašování úředních kontrol, příkazy ke zveřejnění jmen trestaných osob a podobně)

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Pastorální konference vikariátu/děkanátu	Záznamy o jednání konferencí, podklady pro jednání a programy jednání, zprávy o jednání konferencí pro konzistoře
					Výkon funkce vikáře/děkana	Běžná korespondence vikáře mimo okruhy dalších písemností ve všeobecně správních a společenských záležitostech (návštěvy, novoročenky, blahopřání apod.) Korespondence se sekretářem vikariátu v obecně správních záležitostech, vyhlášení konání synod diecézních, relace o stavu vikariátu, oběžníky vikářů v různých všeobecně správních záležitostech, zápisy z porad konferencí vikariátu, protokoly z jednání zasílané konzistoři, oznámení, pozvánky, programy, oznámení biskupů o návštěvě vikariátu, oznámení o sloužení slavnostní

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						pontifikální mše ve vikariátu, pozvání a programy návštěv významných osobností ve vikariátu (členové panovnického domu, osobnosti veřejného života), pozvání k intronizaci biskupů pro vikáře i klérus vikariátu, oznámení o instalaci nového biskupa, oznámení o úmrtí biskupa, oznámení o jmenování kanovníků kapituly/ úmrtí kanovníků kapituly, blahopřání ke jmenování, blahopřání k různým příležitostem (zisk doktorátu teologie, jubilea, svátky, jmeniny, novoročenky), děkovné dopisy biskupům za zasazení se o různé společenské záležitosti (o znění kongruového zákona, veřejné zakročení proti negativním společenským jevům), oznámení volby/ úmrtí papeže, návrhy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						k vylepšení a zpřesnění různých statistických šetření (status animarum aj.) a ke zlepšení úřadování obecně, korespondence s muzei a obdobnými institucemi (zaslání otisků pečetidel, pomoc s vědeckým výzkumem), oznámení o udělení indigenátu šlechtickým rodům, pokyny ohledně oslavy nástupu panovníka na trůn, jubileí členů panovnického domu, připomínky úmrtí/ zádušní mše za zesnulé členy panovnického domu, výroční zprávy a novoroční blahopřání různých organizací (spolků, spořitelů, spřátelených organizací). Zákazy prodeje svíček na farách, vzory nápisů na zastaveních Křížové cesty, organizace procesí, poutí a dalších církevních slavností, vzory kázání,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						cenzura knih. podklady pro schůze vikářů s biskupem, formuláře opakujících se podání ke konzistoři, žádosti duchovních o formuláře (k matrikám aj.), vzory služebních přísah, dílčí pokyny konzistoře k vyřizování agend obecně (způsoby podání, lhůty, nutné podklady aj.), oznámení o přesunech konzistoře z důvodu válečných událostí, pohrom živelných apod.
					Zprávy o stavu vikariátu	Popisy farností a kostelů a zprávy o stavu farností a kostelů zasílané faráři, další doklady o významných záležitostech správy vikariátu, zprávy o stavu vikariátu podávané vikářem biskupovi a biskupské konzistoři.
					Církevní funkce vykonávané přímo vikářem/děkanem	Svěcení kaplí, obnovených chrámů a oltářů, soch, křížů, školních a jiných budov a liturgických předmětů (monstrance,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						ciboria, nádoby na viaticum pro nemocné, ornáty, pluviály, dalmatiky, oltářní mapy, korporalia), veřejná svěcení a slavná požehnání v záležitostech, pohřby duchovních vikariátu/děkanství vykonané vikářem/děkanem.
					Pamětní knihy vikariátu/děkanátu	pamětní knihy vikariátu/děkanátu
					Zřízení a správa vikariátních knihoven	Katalog knihovny vikariátní, děkanské, farní či školní (knihy jsou uspořádány dle autorů či oborů), Bibliothekskatalog, Bibliotheksinventarium, Verzeichnis der (Vikariats-, Decanal-, Pfarr- nebo Schul-) Bibliothek. Kniha výpůjček, vypůjčených knih, evidence čtenářů (půjčitelů). Pamětní kniha knihovny (zcela ojedinělé).
					Registraturní pomůcky	Podací protokol, Exhibitenprotokoll, jednací protokol,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						Gestionsprotokoll, poštovní knihy
					Vedení registratury a archivu	Repertář vikariátní registratury, abecední osobní a věcný rejstřík k registratuře. Kopiáře vikariátu/děkanátu. Spisové a registraturní plány, seznamy písemností uložených v registratuře (archivu), inventáře spisů, poznámky a korespondence týkající se předávání, studia, výpůjček a ztrát písemností.
					Finanční a daňové záležitosti vikáře/děkana	stvrzenky o přijetí plateb, kvitance, platební knížky, žádosti o prominutí platby, osobní příjmy
série		Záležitosti politické správy vykonávané duchovními				
					Matriční záležitosti	Populační tabely o narozených, zemřelých a oddaných, výkazy o narození, úmrtí a svatbách vojenských osob, žádosti o legitimaci dětí, výkazy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						zemřelých na nakažlivou nemoc, výpisy z matrik, žádosti o provedení změn v matrikách, dodatečné zápisy do matrik o křtu, úmrtí a svatbě uskutečněných mimo farnost, zprávy o revizích matrik, zprávy o matrikách, žádosti o kopie matričních dokladů, výkazy a instrukce o konvertitech, rešerše v matrikách, podklady pro sňatek nezletilých snoubenců, povolení k uzavření sňatku, ohlášky sňatků mimo farnost
					Zprávy a informace podávané státním úřadům	Instrukce a pokyny krajských a okresních úřadů ke spolupráci při jednotlivých šetřeních, sumární počty o nově narozených, oddaných a zemřelých, formuláře pro statistická šetření, výkazy pro sčítání lidu, podklady pro statistická a demografická šetření pro

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápopvěda
						tvorbu topografických příruček (Schallerova, Sommerova, Eichlera, Jakschův lexikon aj.)
					Správní a soudní záležitosti	Pátrání po osobách, hlášení o existenci tajných a podvratných skupin ve vikariátu/děkanátu, spolupráce při vyšetřování trestných činů, při požární a civilní obraně, prošetřování udání na porušování veřejného klidu o svátcích, oznámení o nevhodných veřejných vystoupeních či politické agitaci, obdržena hlášení o trestech.
					Vojenské záležitosti	Sumární seznamy jinochů živých i zemřelých, hlášení o absenci rekrutů při odvozech, seznamy narozených i zemřelých chlapců zasílané úřadům, zasílání tzv. rodinných archů za účelem dočasného osvobození od vojenské povinnosti, žádosti o zproštění branné povinnosti

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						u jednotlivých farníků, hlášení o ubytování vojska na území vikariátu během válečných konfliktů, o jeho stravování a vojenských dezertérech, hlášení o úmrtí vojenských osob.
					Chudinské a sociální záležitosti	Nadační (zakládací) listiny špitálů, chorobinců, opatroven, sociálních ústavů apod. Knihy nalezců, knihy evidence nalezců vychovávaných u pěstounů ve vikariátu; matriky nalezců; knihy almužen; hlavní knihy (opisy); pokladní deníky účtů chudinského ústavu (Armeninstitut), opatroven, špitálů, chorobinců (opisy) aj. Seznamy a výkazy chudých a znevýhodněných, sirotků a osvojců; rozdělování almužen a příspěvků; žádosti o přidělení dítěte do péče; soupisy příspěvků pro pěstouny; dohled nad pěstouny a nalezcem;

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						dobročinné sbírky; posuzování žádostí o umístění znevýhodněných v nalezincích, chorobincích, špitálech aj.; evidence chudinských nadací a podpůrných spolků; statistiky; opisy účtů; korespondence; účetní přílohy aj.
					Zdravotní a hygienické záležitosti	Hlášení o nemocných v jednotlivých farnostech při epidemiích, boj proti nevhodným léčitelským praktikám a pověrám, podpora očkování, zprávy o činnosti porodních bab, o hygienických opatřeních v pohřebnictví, hlášení o zvířecích nálezích.
série	Dohled nad duchovními správami					
série		Kanonické vizitace				
složka					Biskupské generální kanonické vizitace	Předpisy k provádění generálních kanonických vizitací vydávané pro jednotlivé diecéze jejich biskupy, plány a trasy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						vizitačních cest, korespondence s faráři a patrony o organizaci vizitací, podklady k provedení vizitace, vizitační protokoly, (nezařazují se výkazy biřmovanců).
složka					Kanonické vizitace	Vizitační knihy, vizitační protokoly, biskupská povolení k provedení vizitací, pokyny vydávané generálními vikáři, plány a trasy vizitačních cest, korespondence s faráři a patrony o organizaci vizitace, podklady k provedení vizitace, vizitační dotazníky zasílané faráři, souhrnné zprávy vikářů o provedených vizitacích, konzistorní hodnocení stavu vikariátu.
série		Duchovenstvo vikariátu/děkanátu (klérus)				
série			Evidence duchovních			

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
			vikariátu / děkanství			
					Jednotlivé knihy a podklady	Personální vikariátní / děkanské matriky. Zprávy pro katalog kněžstva, podklady z jednotlivých farností pro hlášení vikářů / děkanů o personálním stavu duchovenstva, informační tabely o kněžích v duchovní správě, soupisy kooperátorů, zprávy o kněžích, kteří jsou v duchovní správě méně než šest let, zprávy o řádových kněžích ve vikariátu / děkanství, zprávy o příslušnících zrušených klášterů, zprávy o změnách v personálním stavu duchovenstva s uvedením data příchodu nebo odchodu kněze
série			Obsazování farních beneficií a kaplanských míst			
					Dle jednotlivých duchovních správ	Žádosti kandidátů o konání konkursní zkoušky,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						oznámení vypsání termínu konání konkursní zkoušky a publikace propozic, oznámení o uprázdnění benefícia/ kaplanského místa, žádosti absolventů úspěšných konkursních zkoušek o propůjčení benefícia, žádosti o kaplanská místa, vikariátní vysvědčení o působení kněží žádajících o beneficium (vysvědčení o kněžském působení – způsobilosti pro kněze vikariátu, dispense od konkursních zkoušek, žádosti o přípuštění ke zkoušce, prováděcí předpisy ohledně instalace faráře, delegace vikáře kněžím pro provádění instalace, korespondence ohledně instalace farářů, pastýřské listy k instalaci farářů, zprávy konzistoři o provedené instalaci, zprávy ordinariátům o provedené instalaci, žádosti o odložení

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						instalace, úpravy smluv mezi farářem a kaplanem/y, protokoly z prohlídky inventáře po změně beneficiáta, oznámení o úmrtí kněží deficientů/kooperátorů od farářů kvůli kvitancím, pensím, koromisace, zprávy o provedení a výsledcích kontroly agendy a předání interkalárnímu administrátoru, zmocnění od konzistoře pro vikáře k přeložení duchovních, oznámení konzistoře o ustanovení duchovních na místo v duch. správě, ustanovovací dekrety pro faráře, kaplany a kooperátory, resignace farářů a kaplanů, žádosti o směny beneficia, resignaci ve prospěch jiného beneficiáta, korespondence s církevním soudem v kauzách o amoci farářů.
série			Dohled nad činností			

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
			duchovních a výkonem jejich úřadu			
					Dle agend	Zprávy a výkazy o duchovních pro konzistoř (plnění povinností, zdravotní stav, studium, účast na exerciciích, setkávání duchovních, veřejná činnost), dispence od povinnosti rezidence, dispence od postu a tonzury, povolení ke sloužení mší na území vikariátu pro cizí kněze a novosvěcence, žádosti o povolení binací, žádosti o povolení ke sloužení bohoslužeb v soukromých a vyhrazených kaplích.
série			Disciplinární pravomoc nad duchovními			
					Dle agend nebo duchovních správ	Zprávy o chování duchovních, vysvědčení zachovalosti, vyznamenání duchovních, pochvaly, stížnosti a žaloby na duchovní, anonymní udání,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						šetření vzájemných sporů mezi duchovními (např. zasahování řeholníků do správy farnosti, spory faráře a kaplana), řešení sporů mezi duchovními a laiky, stížnosti věřitelů na neuhrazení dluhu duchovním, pátrání po nezvěstných duchovních, šetření nepatřičných styků duchovního se ženami, předvolání církevního soudu k výsledku duchovního, oznámení konzistoře o suspenzi duchovního.
série			Kandidáti kněžství			
					Dle agend nebo duchovních správ	Zprávy farních úřadů o chování alumnů o prázdninách, zprávy o alumnech na vyžádání konzistoře/ rektorátu semináře, přeposílání požitků alumnům z nadací pro neomysty, oznámení rektorátu semináře/ konzistoře o

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						přijetí/nepřijetí kandidáta do semináře, seznamy přijatých do semináře, seznamy vyloučených ze semináře diecézního i seznamy vyloučených z teologického studia ze všech seminářů v monarchii, stanovení začátku studia v semináři, předpisy ohledně alumnů a jejich možnosti/nemožnosti připuštění k výkonu duchovních funkcí, povolení kázání alumnům semináře, korespondence alumnů ohledně výuky a života v semináři, korespondence ohledně odkazů zesnulých duchovních semináři (breviáře, knihy).
série			Hmotné zabezpečení duchovních			
					Dle agend nebo duchovních správ	Přeposílané žádosti farářů o příspěvky z náboženského fondu, platové výměry (archy),

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						žádosti o navýšení platu, oznámení o ukončení vyplácení či navýšení kongruy, služební výkazy duchovních, šetření o hmotné situaci duchovních, separační protokoly, interkalární účty, sociální podpora duchovních, dohled nad penzionovanými duchovními, spory duchovních s patrony o příjmy z benefícia, spoluúčast při pozůstalostním řízení u duchovních včetně testamentů, dědická řízení, výkazy odvedené dědické daně.
série		Záležitosti duchovní péče (salus animarum) a pastorage				
					Velikonoční a zpovědní seznamy	Výtah z velikonočních seznamů, seznamy farníků, záznamy o příchozích a odstěhovavších se farnicích z jednotlivých kolatur,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápopvěda
						seznamy dětí připuštěných poprvé k svatě zpovědi, poznámky o důvodech nevykonání svatě zpovědi u farníků.
					Soupisy duší	Výtahy ze soupisu duší, podklady a doplnění zasílaná vikáři/děkanovi, vikariátní a děkanské statistiky obyvatel podle vyznání. Podklady ve formě výpisů z matrik, poznámkových lístků, zprávy z jednotlivých farností, sumární hlášení o odstěhování a přistěhování osadníků
					Seznamy biřmovanců	Soupisy biřmovanců a podklady k nim.
					Manželské záležitosti	Podklady k manželským soudům o manželských překážkách, dispence z důvodu příbuznosti, pohlavní neschopnosti, duševních vad, dispenze od lhůty vdovské, rozluky manželství od stolu a lože, zneplatnění manželství (manželský soud), neplatné

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						sňatky, žaloba o rozvod, vyjádření farních úřadů, manželských soudů a manželů k zamýšlenému rozvodu od stolu a lože, rozvod světským soudem, civilní sňatky, konkubináty, bigamie, sňatky s cizinci, vojenské sňatky
					Dohled nad farními knihovnami	Nabídky a objednávky knih a dalších tisků, trienální výkazy knihoven, zprostředkování podpory farních venkovských knihoven.
série		Změny náboženského vyznání				
					Změny náboženského vyznání	Změny vyznání, soupisy odpadlíků od víry, křty nekatolíků a jejich schvalování, výkazy o změnách vyznání.
					Nekatolické církve, náboženští blouznivci, sekty	Sledování činnosti nekatolických kněží, soupisy jinověrců, hlášení o jejich počtech, výkazy o smíšených manželstvích

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						(manželství s nekatolickými křesťany), uzavírání smíšených manželství, hlášení o úmrtích nekatolíků, vedení nekatolických matrik, spory s evangelíky a evangelickými duchovními (např. o odvádění desátku a štolových poplatků), pátrání po osobách podezřelých z bludařství, výslechy tajných nekatolíků, pátrání po kacířských knihách a sledování jejich šíření.
					Židovské záležitosti	Povolení ke křtu Židů (viz též změny vyznání), evidence Židů, statistické přehledy o počtu židovských obyvatel, seznamy pokřtěných Židů.
série		Hospodářské záležitosti				
série				Patronátní záležitosti		

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Dle agend nebo duchovních správ	Knihy protokolů patronátního úřadu, podací protokol styku s patronátními úřady. Oznámení o změně patronátních komisařů, spory o výkon patronátních práv, změny patronů, sestavování přehledů patronů i s titulaturou, zánik a převod patronátních práv, stížnosti na patronát, stížnosti patrona na duchovního, sestavování podkladů pro zprávy o stavu vikariátu, vyšetřování malverzace majetku, zprávy o správě majetku far a kostelů a technickém stavu patronátních budov aj.
série				Majetek záduší a beneficií		
					Dle agend nebo duchovních správ	Předpisná knížka vikariátu – platby vikariátu / děkanátu konzistoři, matriky majetku farností vikariátu / děkanátu,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						záležitosti farních a kostelních zaměstnanců
				Péče o církevní objekty		Hlášení o stavebním stavu objektů, dobrozdání k opravám či přestavbám, korespondence s orgány politické správy, patronátními úřady a podobně, hlášení o historicky cenných objektech včetně jejich mobiliářů; korespondence s památkovými úřady; zapůjčení vzácných sakrálních předmětů na výstavy; zprávy o stavu památek; zprávy a protokoly o restaurování památek.
					Dle agend nebo duchovních správ	
série		Finanční záležitosti duchovních správ				
					Duchovenská daň	Fortifikační daň, dědická daň – od r. 1834 ekvivalent dědické daně, příspěvky pro Náboženský fond, poplatkový paušál za

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						udělení církevních úřadů, alumnaticum / seminaristicum, Fleischkreuzer apod. Subrepartice, stvrzenky o přijetí plateb z farností; kvitance vystavené konzistorním pokladníkem; platební archy; platební knížky – sešitky pro jednotlivé typy plateb (mohly sloužit i více let) nebo pro více plateb, sdružených zejména podle termínu jejich odvodu (s uvedením výše příspěvků za jednotlivé farnosti i celkové částky za jednotlivou akci a vyznačením dne předání na konzistoři); odvolání proti výši výměru; žádosti o prominutí platby
					Výnosy sbírek	Sbírky almužen pro chudé nemocné; příspěvky na Leopoldinskou nadaci – na katolické misie v Severní Americe; na podporu misie u Božího hrobu

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						v Jeruzalémě a rakouský hospic; pokladnička „na misijní účely“; sbírky na misie ve střední Africe; na křesťany v Orientě; sbírky na Afriku; na Rusko; na podporu českých bohoslužeb ve Vídni („na chlapecký seminář; na pomník Benedikta XV., na Masarykovu ligu proti tuberkulóze, na stavbu české koleje v Římě; na dostavbu chrámu sv. Víta v Praze; na Fond velehradský; na restaurování katedrály; sbírka na úmysl papeže (Collectae pro Summo Pontifice, svatopetrský haléř) a jiné příspěvky na účely schválené církví. Sbírký na shořelé kostely a pohořelé obce. Výběr příspěvků od členů náboženských bratrstev a spolků – na Spolek sv. Bonifáce (Stipendia pro sodalitia Bonificiano) – k

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						podpoře stavby katolických kostelů; na Bratrstvo sv. Michaela (Collectae pro sodalities s. Michaelis Archangelis); příspěvky členů Díla šíření víry (Opus propagationis fidei); na Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje (Praestationes membrorum Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii); příspěvky kněží – členů Apoštolátu jednoty na podporu unionistických sjezdů na Velehradě (Apostolatus Unitatis); příspěvky pro Bratrstvo ustavičného klanění se Nejsvětější svátosti oltární (Elemosinae pro sodalitate perpetuae adorationis) (z výtěžku se podporovaly chudé kostely kostelními paramenty); příspěvky Spolku Neposkvrněného početí Panny Marie aj.
					Služební poplatky a kancelářské taxy	Stvrzenky na částky, přijaté z farností, výkazy tax odváděných za vikariát /

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						děkanství (Ausweis der Consistorial-Amtstaxen, Stempeln und Porto); potvrzení o odvedených poplatcích – rukopisné, později tištěné stvrzenky (Tax-Note, Aufgabs-Recepisse); platební knížky (Vormerksregister der Konsistorialtaxgebühren, Zahlungsbüchel, Recepissebüchl)
					Finanční záležitosti záduší a beneficí	Předpisy o správě zádušního jmění odesílání zádušních účtů a sumárních výtahů ke konzistoři, druhopisy účtů; soupis kostelních kapitálů, včetně kaplanství (Consignatio capitalium ecclesiarum et capellarum, Fassio capitalium), soupisy štolových poplatků, dohled nad uzavíráním půjček a vymáháním zapůjčených zádušních kapitálů; knihy evidence výnosů z nadačních kapitálů (Stiftungen Erträgniss und

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						Antheile Nachweisung); přehledy splátek vyvazovacích kapitálů; specifikace příjmů a vydání jednotlivých farností; účetní rozvahy; sumáře zádušních účtů; výtahy z kostelních účtů; lesní účty; povinnosti farníků vůči duchovním a jejich vyvázání, vyúčtování příjmů z poplatků, štoly, výkonu církevních funkcí, ofěr a darů; odměny kostelním zaměstnancům, poplatky za zpracování účetnictví evidence odvodu desátku a vyúčtování nedoplatků; výkazy poplatků a sbírek, soupisy příspěvků far k různým účelům;
série		Mešní nadace a jiné zbožné nadace				
					Dle agend nebo duchovních správ	Redukční a repartiční výkazy, nařízení a pokyny k nadacím; doklady o schvalování nadací, resp. nadačních listin, doklady o

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						potvrzování druhopisů nadačních listin biskupem a jejich zaknihování v konzistorní kanceláři; přehledy nadací a zbožných odkazů v jednotlivých farnostech, přehledy nadačních příjmů; korespondence k nadacím; převody nadačního kapitálu, nakládání s nadačním jměním; výkazy a korespondence týkající se redukce nadačních povinností; výkazy o persolvování nadačních povinností, soupis neúplně realizovaných nadací (Verzeichniss der nicht vollständig realisierten Stiftungen).
série	Školské záležitosti					
série			Organizační záležitosti		Školské záležitosti – směrnice	Směrnice pro správu školství (řada byla publikována formou konzistoriálních kurend); manuály a vzory pro vypracování přehledů o stavu školství; metodické

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						pokyny k organizaci výuky, ke skladbě předmětů, vzory úkolů.
					Organizace školství	Žádosti o zřízení/zrušení školy či expozitury, zřízení a vydržování školy či expozitury, zřizování/rušení tříd ve škole, žádosti o změny ve školních obvodech (příškolení, odškolení)
					Dohled nad školami a vyučováním	Protokoly o vizitaci škol. Přehledy a výkazy o stavu školství, školní fase, tabely o stavu škol, hlášení stavu včelstev při školách, výtahy z výkazů o docházce a prospěchu, výtahy ze zpráv o stavu škol, výkazy o opakovacím vyučování, zřizování a výkazy o ovocnářských školkách, předání školdozorské agendy okresní školní radě, zprávy o nábožensko-mravním stavu škol
					Opakovací hodiny (nedělní škola)	Zprávy faráře/obvodního školdozorce o opakovacích

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						hodinách, hlášení o docházce do opakovacích hodin, zkoušky žáků, pochvaly učitelům za výuku v nedělní škole, remunerace učitelům za výuku v nedělní škole.
					Výuka náboženství	Výkazy a hlášení o výuce náboženství, hlášení o nepřístojnostech při výuce náboženství, oznámení o datu zkoušek z náboženství (pokud není součástí agendy kanonické vizitace), učební plány výuky náboženství, pověření (kanonická mise) pro učitele k výuce náboženství, stížnosti duchovních na obtíže při výuce náboženství, spory o poskytování povozů obcemi pro vyučujícího náboženství, spory o výši cestovného, žádosti o zvýšení odměny za výuku náboženství.
					Hmotné zabezpečení škol	Školní budovy-zakládání škol, příspěvky na stavbu,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						opravy, zimní otop; vybavení škol, školní inventáře, učební pomůcky; přehledy o stavu školních knihoven (celkové soupisy, výkazy přírůstků) a skladbě učitelových knihoven
					Konfesní školy	Pokyny a oběžníky o svobodě vyučování náboženství, korespondence týkající se výuky náboženství pro nekatolíky, úprava výuky nekatolického náboženství na školách, zajištění výuky evangelického náboženství, zajištění výuky židovského náboženství, zápis židovských dětí do matriky, jmenování učitelů a další záležitosti židovských škol a učitelů.
					Školní nadace	Výkazy školních nadací, zakládací listiny nadací, revize fondů státem.
					Dohled nad školními knihovnami	Nabídky a objednávky knih a dalších tisků, trienální

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						výkazy knihoven, zakázané knihy.
					Školské záležitosti – registraturní pomůcky	Podací protokol ve školských záležitostech (Exhibitenprotokoll; Gestions-Protokoll in Schulsachen); publikační protokol ve školských záležitostech (Publications-Protokoll in Schulsachen).
série			Personální záležitosti			
					Personální záležitosti učitelů, školních pomocníků, industriálních učitelů, katechetů	Předpisy pro ustanovování učitelů a jejich pomocníků, vypsání konkursu na učitelská místa, podklady pro konzistoř ohledně způsobilosti učitelů; laiků i kněží k vyučování, seznamy pořadí pro obsazování učitelských míst, konferenční tabulky, služební popisy učitelů nedělní školy, kompetenční tabulky, doporučení/ nedoporučení kandidátů na učitelská místa, vyrovnání majetku mezi odstupujícím a nastupujícím učitelem,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						uvolňování/přidělování učitelských bytů, oznámení o úmrtí učitelů, oznámení o nástupu na učitelské místo, žádosti o přidělení pomocníků, katechetské zkoušky a kurzy, údaje o nich, dispense od nich, žádosti o připuštění ke zkouškám katechetským, kanonické mise, služební sliby/ přísahy učitelů, vysvědčení o kvalifikaci učitele, žádosti o přijetí, propuštění ze služebního poměru, dovolenou učitelů, o změnu vyučovací doby, o zástup v době nemoci, žádosti učitelů o přijetí/ propuštění jejich pomocníků, zprostředkování povolení k výuce náboženství pro světské učitele k ordinariátu, žádosti o povolení učitelů k sňatku, oznámení nemoci, zástupu za nemoc, oznámení o jmenovaná učitelů do

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						jiných veřejných funkcí (obecní kronikář, komisař katastrálního úřadu aj.), odměny finanční za vzornou činnost, remunerace za cesty na vyučování pro katechety, seznamy vyučujícího personálu všech škol vikariátu (Verzeichniß des Lehrpersonals bei jeder Schule), seznam všech učitelů ve vikariátě s jejich osobními údaji, seznamy obsahující služební údaje o učitelích, smlouvy mezi učiteli a jejich pomocníky, ustanovování pomocníků pro případ povolání učitele do vojska, žádosti o přeložení učitelů a jejich pomocníků z různých příčin, resignace na místo učitele/katechety), kniha poplatků přijatých od duchovenstva a učitelů, podpory učitelům pro případ loupeže, živelných pohrom, nemoci, zprávy o

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						osobních poměrech ve školách, vyznamenání učitelů/ katechetů, stížnosti na katechety/ učitele, odměny pro katechety/učitele, řešení osobních sporů (obrány proti pomluvám, konflikty s žáky atp., disciplinární řízení, soudní řízení s učiteli a jejich pomocníky v různých příčinách (zejm. týrání dětí), stížnosti farních úradů na přesuny v učitelském sboru, které se udály mimo jejich vědomí, protokoly o vizitaci ve školách, školní a visitační zprávy pro konzistoř, zkoušky ve školách z náboženství – zápisy o nich.
					Výkon disciplinárních pravomocí nad školním personálem	Vyznamenání a pochvaly učitelů, stížnosti a anonymní udání na učitele a jejich šetření, řešení sporů mezi učiteli, řešení sporů mezi učitelem a duchovním, informace o

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						odsouzení učitele a zákazu přijetí do služby.
					Hmotné zajištění učitelů	Evidence učitelů-členů penzijního institutu, soupis učitelských vdov a sirotek (Vormerkungsbuch des poděbrader Schuldistriktsamtes über die sämtlichen Pensions – Instituts – Mitglieder und über die mit Pension betheilten Wittwen und Waisen vom Jahre 1834)
					Záležitosti žáků	Zakládací (zřizovací) listiny stipendijních fondů, nadací a podpůrných spolků. Kniha podpor žáků (Liber stipendiorum tum fundationalium tum manualium); seznamy dětí školou povinných a žáků ve formě knihy (kontinuálně vedené za delší časový úsek); hlavní knihy nadací či podpůrných spolků apod.
série	Náboženské a společenské organizace					Variantou k navrženému dalšímu členění je vytvoření okruhu pro

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						jednotlivé duchovní správy bez rozlišení typu organizace
série		Náboženská bratrstva				
					Jednotlivá bratrstva	Zprávy z farností, výkazy vikáře, zakládání a rušení, evidence členů, vlastní dokumenty bratrstev (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Církevní spolky				
					Jednotlivé církevní spolky	Zprávy z farností, výkazy vikáře, zakládání a rušení, evidence členů, vlastní dokumenty spolků (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Politické strany				

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Jednotlivé strany	Zprávy z farností, korespondence, vlastní dokumenty stran (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Církevní řády				
					Jednotlivé řády	Zprávy z farností, korespondence

Příloha č. 1: b) Pořádací schéma vikariáty/děkanství – obecné, umělé schéma členění primárně dle záležitostí jednotlivých duchovních správ

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
série	Organizace vikariátu/děkanátu					
		Normálie				
série			Nařízení biskupů a biskupské konzistoře			
					Normálie	Podací protokoly pro evidenci došlých konzistorních kurend a misivů, knihy opisů státních a biskupských nařízení, Extractus omnium missivarum et decretorum, abecední rejstříky ke knihám opisů. Pastýřské listy biskupů; konzistorní kurendy (Konsistorial-Currenden); oběžníky (cirkuláře); tištěné výnosy biskupů (bischöfliche Erlasse); ordinariátní listy; acta curiae episcopalis. Vikariátní oběžníky (cirkuláře).
série			Nařízení panovníka a zeměpanských úřadů			

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Normálie	Knihy evidence nařízení v záležitostech publico–ecclesiastica, Verordnungen in publico–ecclesiasticis, publikační protokol (Publications Protokoll). Jednotlivá nařízení týkající se záležitostí politické správy ve formě patentů, mandátů, dvorských dekretů, oběžníků (cirkulářů), vyhlášek a podobně, čtvrtletní výkazy o publikování panovnických (státních) nařízení.
série		Statutární záležitosti				
					Zřízení a řízení vikariátu/děkanátu	Písemnosti o zřízení vikariátu/děkanátu, jmenování vikářů/děkanů a vikariátních sekretářů biskupem, služební přísahy vikářů/děkanů a vikariátních sekretářů skládané před arciknězem, rezignace vikářů/děkanů podklady pro schůze vikářů s biskupem.

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápopvěda
					Obvod vikariátu/děkanátu	Soupisy far a lokálií na území vikariátu/děkanátu, připojování a oddělování farností, zřizování lokálií a povyšování lokálií na farnosti. Promptuarium vicariatus.
série		Vlastní agenda vikáře/děkana				
					Nařízení vikáře/děkana	Lokálně platná nařízení vikáře/děkana pro jeho správní obvod (oběžníky vikářů, roční harmonogramy vizitací v jednotlivých farnostech, harmonogramy zpráv podávaných z far a určených k sumarizaci pro obvod vikariátu/děkanátu, hromadné dotazníkové akce, sdělení o vydání nových předpisů, předávání informací, rozpisy placení daní a dávek, ohlašování úředních kontrol, příkazy ke zveřejnění jmen trestaných osob a podobně)

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Pastorální konference vikariátu/děkanátu	Záznamy o jednání konferencí, podklady pro jednání a programy jednání, zprávy o jednání konferencí pro konzistoře
					Výkon funkce vikáře/děkana	Běžná korespondence vikáře mimo okruhy dalších písemností ve všeobecně správních a společenských záležitostech (návštěvy, novoročenky, blahopřání apod.) Korespondence se sekretářem vikariátu v obecně správních záležitostech, vyhlášení konání synod diecézních – oznámení, pozvánky, programy, oznámení biskupů o návštěvě vikariátu, oznámení o sloužení slavnostní pontifikální mše ve vikariátu, pozvání a programy návštěv významných osobností ve vikariátu (členové panovnického domu, osobnosti veřejného

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						života), pozvání k intronizaci biskupů pro vikáře i klérus vikariátu, oznámení o instalaci nového biskupa, oznámení o úmrtí biskupa, oznámení o jmenování kanovníků kapituly/ úmrtí kanovníků kapituly, blahopřání ke jmenování, blahopřání k různým příležitostem (zisk doktorátu teologie, jubilea, svátky, jmeniny, novoročenky), děkovné dopisy biskupům za zasazení se o různé společenské záležitosti (o znění kongruového zákona, veřejné zakročení proti negativním společenským jevům), oznámení volby/ úmrtí papeže, návrhy k vylepšení a zpřesnění různých statistických šetření (status animarum aj.) a ke zlepšení úřadování obecně, korespondence s muzei a obdobnými institucemi (zaslání otisků

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						pečetidel, pomoc s vědeckým výzkumem), oznámení o udělení indigenátu šlechtickým rodům, pokyny ohledně oslavy nástupu panovníka na trůn, jubileí členů panovnického domu, připomínky úmrtí/ zádušní mše za zesnulé členy panovnického domu, výroční zprávy a novoroční blahopřání různých organizací (spolků, spořitel, spřátelených organizací). Zákazy prodeje svíček na farách, vzory nápisů na zastaveních Křížové cesty, organizace procesí, poutí a dalších církevních slavností, vzory kázání, cenzura knih, formuláře opakujících se podání ke konzistoři, žádosti duchovních o formuláře (k matrikám aj.), vzory služebních přísah, dílčí pokyny konzistoře k

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						vyřizování agend obecně (způsoby podání, lhůty, nutné podklady aj.), oznámení o přesunech konzistoře z důvodu válečných událostí, pohrom živelných apod. Podklady pro schůze vikářů s biskupem náleží spíše do skupiny Zřízení a řízení vikariátu.
					Zprávy o stavu vikariátu	Relace o stavu vikariátu, popisy farností a kostelů a zprávy o stavu farností a kostelů zasílané faráři, další doklady o významných záležitostech správy vikariátu, zprávy o stavu vikariátu podávané vikářem biskupovi a biskupské konzistoři.
					Církevní funkce vykonávané přímo vikářem/děkanem	Svěcení kaplí, obnovených chrámů a oltářů, soch, křížů, školních a jiných budovy a liturgických předmětů (monstrance, ciboria, nádoby na viaticum pro nemocné, ornáty, pluviály, dalmatiky,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						oltářní mapy, korporalia), veřejná svěcení a slavná požehnání v záležitostech, pohřby duchovních vikariátu/děkanství vykonané vikářem/děkanem.
					Pamětní knihy vikariátu/děkanátu	Pamětní knihy vikariátu/děkanátu
					Vedení úřední agendy vikářů/děkanů	Písemnosti týkající se vedení úřední agendy, kopiáře korespondence vikářů/děkanů
					Zřízení a správa vikariátních knihoven	Katalog knihovny vikariátní, děkanské, farní či školní (knihy jsou uspořádány dle autorů či oborů), Bibliothekskatalog, Bibliotheksinventarium, Verzeichnis der (Vikariats-, Decanal-, Pfarr- nebo Schul-)Bibliothek. Kniha výpůjček, vypůjčených knih, evidence čtenářů (půjčitelů). Pamětní kniha knihovny (zcela ojedinelé).
					Registraturní pomůcky	Podací protokol, Exhibitenprotokoll, jednací protokol,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						Gestionsprotokoll, poštovní knihy.
					Vedení registratury a archivu	Repertář vikariátní registratury, abecední osobní a věcný rejstřík k registratuře. Spisové a registraturní plány, seznamy písemností uložených v registratuře (archivu), inventáře spisů, poznámky a korespondence týkající se předávání, studia, výpůjček a ztrát písemností.
					Finanční a daňové záležitosti vikáře/děkana	Stvrzenky o přijetí plateb, kvitance, platební knížky, žádosti o prominutí platby, osobní příjmy
série		Záležitosti politické správy vykonávané duchovními				
					Matriční záležitosti	Populační tabely o narozených, zemřelých a oddaných, výkazy o narození, úmrtí a svatbách vojenských osob, hromadné žádosti o legitimaci dětí, výkazy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						zemřelých na nakažlivou nemoc, hromadné výpisy z matrik pro vojenské účely, zprávy o revizích matrik, zprávy o matrikách, výkazy a instrukce o konvertitech.
					Zprávy a informace podávané státním úřadům	Instrukce a pokyny krajských a okresních úřadů ke spolupráci při jednotlivých šetřeních, sumární počty o nově narozených, oddaných a zemřelých, formuláře pro statistická šetření, výkazy pro sčítání lidu, podklady pro statistická a demografická šetření pro tvorbu topografických příruček (Schallerova, Sommerova, Eichlera, Jakschův lexikon aj.)
					Správní a soudní záležitosti	Pátrání po osobách, hlášení o existenci tajných a podvratných skupin ve vikariátu/děkanátu, spolupráce při vyšetřování trestných činů, při požární a civilní obraně,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						prošetřování udání na porušování veřejného klidu o svátcích, oznámení o nevhodných veřejných vystoupeních či politické agitaci, obdržená hlášení o trestech.
					Vojenské záležitosti	Sumární seznamy jinochů živých i zemřelých, hlášení o absenci rekrutů při odvodech, seznamy narozených i zemřelých chlapců zasílané úřadům, zasílání tzv. rodinných archů za účelem dočasného osvobození od vojenské povinnosti, žádosti o zproštění branné povinnosti u jednotlivých farníků, hlášení o ubytování vojska na území vikariátu během válečných konfliktů, o jeho stravování a vojenských dezertérech, hlášení o úmrtí vojenských osob.
					Chudinské a sociální záležitosti	Dobročinné sbírky; evidence chudinských nadací a podpůrných spolků; chudinské

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						statistiky; knihy nalezců, knihy evidence nalezců vychovávaných u pěstounů ve vikariátu; matriky nalezců.
					Zdravotní a hygienické záležitosti	Souhrnná hlášení o nemocných, při epidemiích, boj proti nevhodným léčitelským praktikám a pověrám, podpora očkování, zprávy o činnosti porodních bab, o hygienických opatřeních v pohřebnictví, souhrnná hlášení o zvířecích nákazách.
série	Dohled nad duchovními správami					
série		Kanonické vizitace				
složka					Biskupské generální kanonické vizitace	Předpisy k provádění generálních kanonických vizitací vydávané pro jednotlivé diecéze jejich biskupy, plány a trasy vizitačních cest, korespondence s faráři a patrony o organizaci vizitací, podklady k

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						provedení vizitace, vizitační protokoly, (nezařazují se výkazy biřmovanců).
složka					Kanonické vizitace	Vizitační knihy, vikariátní vyhotovení vizitačních protokolů, biskupská povolení k provedení vizitací, pokyny vydávané generálními vikáři, plány a trasy vizitačních cest, korespondence s faráři a patrony o organizaci vizitace, podklady k provedení vizitace, vizitační dotazníky zasílané faráři, souhrnné zprávy vikářů o provedených vizitacích, konzistorní hodnocení stavu vikariátu.
série		Duchovenstvo vikariátu/děkanátu (klérus)				
série			Evidence duchovních vikariátu / děkanství			
					Jednotlivé knihy a podklady	Personální vikariátní / děkanské matriky. Zprávy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						pro katalog kněžstva, podklady z jednotlivých farností pro hlášení vikářů / děkanů o personálním stavu duchovenstva, informační tabely o kněžích v duchovní správě, soupisy kooperátorů, zprávy o kněžích, kteří jsou v duchovní správě méně než šest let, zprávy o řádových kněžích ve vikariátu / děkanství, zprávy o příslušnících zrušených klášterů, zprávy o změnách v personálním stavu duchovenstva s uvedením data příchodu nebo odchodu kněze
série			Obsazování farních beneficí a kaplanských míst			
					Dle jednotlivých duchovních správ	Žádosti kandidátů o konání konkursní zkoušky, oznámení vypsání termínu konání konkursní zkoušky a publikace propozic,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						oznámení o uprázdnění benefícia/ kaplanského místa, žádosti absolventů úspěšných konkursních zkoušek o propůjčení benefícia, žádosti o kaplanská místa, vikariátní vysvědčení o působení kněží žádajících o beneficium (vysvědčení o kněžském působení – způsobilosti pro kněze vikariátu, dispense od konkursních zkoušek, žádosti o přípuštění ke zkoušce, prováděcí předpisy ohledně instalace faráře, delegace vikáře kněžím pro provádění instalace, korespondence ohledně instalace farářů, pastýřské listy k instalaci farářů, zprávy konzistoři o provedené instalaci, zprávy ordinariátům o provedené instalaci, žádosti o odložení instalace, oznámení o úmrtí kněží deficientů/kooperátorů od

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						farářů kvůli kvitancím, pensím, koramisace, zprávy o provedení a výsledcích kontroly agendy a předání interkalárnímu administrátoru, zmocnění od konzistoře pro vikáře k přeložení duchovních, oznámení konzistoře o ustanovení duchovních na místo v duch. správě, žádosti o směny benefícia, resignaci ve prospěch jiného beneficiáta, korespondence s církevním soudem v kauzách o a moci farářů.
série			Dohled nad činností duchovních a výkonem jejich úřadu			
					Dle agend	Zprávy a výkazy o duchovních pro konzistoř (plnění povinností, zdravotní stav, studium, účast na exerciciích, setkávání duchovních, veřejná činnost),

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						dispenzace od povinnosti rezidence, dispenzace od postu a tonzury, povolení ke sloužení mši na území vikariátu pro cizí kněze a novosvěcence, žádosti o povolení ke sloužení bohoslužeb v soukromých a vyhrazených kaplích.
série			Disciplinární pravomoc nad duchovními			
					Dle agend	Zprávy o chování duchovních, vysvědčení zachovalosti, vyznamenání duchovních, pochvaly, stížnosti a žaloby na duchovní, anonymní udání, šetření vzájemných sporů mezi duchovními (např. zasahování řeholníků do správy farnosti, spory faráře a kaplana), řešení sporů mezi duchovními a laiky, stížnosti věřitelů na neuhrazení dluhu duchovním, pátrání po nezvěstných duchovních, šetření nepatřičných styků

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						duchovního se ženami, předvolání církevního soudu k výsledku duchovního, oznámení konzistoře o suspenzi duchovního.
série			Kandidáti kněžství			
					Dle agend	Zprávy farních úřadů o chování alumnů o prázdninách, zprávy o alumnech na vyžádání konzistoře/ rektorátu semináře, přeposílání požitků alumnům z nadací pro neomysty, oznámení rektorátu semináře/ konzistoře o přijetí/nepřijetí kandidáta do semináře, seznamy přijatých do semináře, seznamy vyloučených ze semináře diecézního i seznamy vyloučených z teologického studia ze všech seminářů v monarchii, stanovení začátku studia v semináři, předpisy ohledně alumnů a

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						jejich možnosti/nemožnosti přípuštění k výkonu duchovních funkcí, povolení kázání alumnům semináře, korespondence alumnů ohledně výuky a života v semináři, korespondence ohledně odkazů zesnulých duchovních semináři (breviáře, knihy).
série			Hmotné zabezpečení duchovních			
					Dle agend	Sociální podpora duchovních, dohled nad penzionovanými duchovními, spory duchovních s patrony o příjmy z benefícia, spoluúčast při pozůstalostním řízení u duchovních včetně testamentů, dědická řízení, výkazy odvedené dědické daně.
série		Záležitosti duchovní péče				

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
		(salus animarum) a pastorage				
					Statistiky obyvatel podle vyznání	Vikariátní/děkanské statistiky obyvatel podle vyznání.
					Manželské záležitosti	Podklady k manželským soudům o manželských překážkách, dispensace z důvodu příbuznosti, pohlavní neschopnosti, duševních vad, dispenze od lhůty vdovské, rozluky manželství od stolu a lože, zneplatnění manželství (manželský soud), neplatné sňatky, žaloba o rozvod, vyjádření farních úřadů, manželských soudů a manželů k zamýšlenému rozvodu od stolu a lože, rozvod světským soudem, civilní sňatky, konkubináty, bigamie, sňatky s cizinci, vojenské sňatky
					Dohled nad farními knihovnamí	Nabídky a objednávky knih a dalších tisků, trienální výkazy knihoven, zprostředkování podpory

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						farních venkovských knihoven.
série		Změny náboženského vyznání				
					Změny náboženského vyznání	Změny vyznání, soupisy odpadlíků od víry, křty nekatolíků a jejich schvalování, výkazy o změnách vyznání.
					Nekatolické církve, náboženští blouznivci, sekty	Sledování činnosti nekatolických kněží, soupisy jinověrců, hlášení o jejich počtech, výkazy o smíšených manželstvích (manželství s nekatolickými křesťany), uzavírání smíšených manželství, hlášení o úmrtích nekatolíků, vedení nekatolických matrik, spory s evangelíky a evangelickými duchovními (např. o odvádění desátku a štolových poplatků), pátrání po osobách podezřelých z bludařství, výslechy tajných nekatolíků, pátrání po

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						kacířských knihách a sledování jejich šíření.
					Židovské záležitosti	Povolení ke křtu Židů (viz též změny vyznání), evidence Židů, statistické přehledy o počtu židovských obyvatel, seznamy pokřtěných Židů.
série		Hospodářské záležitosti				
					Patronátní záležitosti	Knihy protokolů patronátního úřadu, podací protokol styku s patronátními úřady. Oznámení o změně patronátních komisařů, spory o výkon patronátních práv, změny patronů, sestavování přehledů patronů i s titulaturou, zánik a převod patronátních práv, stížnosti na patronát, stížnosti patrona na duchovního, sestavování podkladů pro zprávy o stavu vikariátu, vyšetřování malverzace majetku, zprávy o správě majetku far a kostelů a technickém

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						stavu patronátních budov aj.
					Majetek záduší a beneficí	Předpisná knížka vikariátu – platby vikariátu / děkanátu konzistoři, matriky majetku farností vikariátu / děkanátu
série		Finanční záležitosti duchovních správ				
					Duchovenské daně	Fortifikační daň, dědická daň – od r. 1834 ekvivalent dědické daně, příspěvky pro Náboženský fond, poplatkový paušál za udělení církevních úřadů, alumnaticum / seminaristicum, Fleischkreuzer apod. Subrepartice, stvrzenky o přijetí plateb z farností; kvitance vystavené konzistorním pokladníkem; platební archy; platební knížky – sešitky pro jednotlivé typy plateb (mohly sloužit i více let) nebo pro více plateb, sdružených zejména podle

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						termínu jejich odvodu (s uvedením výše příspěvků za jednotlivé farnosti i celkové částky za jednotlivou akci a vyznačením dne předání na konzistoři); odvolání proti výši výměru; žádosti o prominutí platby
					Výnosy sbírek	Sbírky almužen pro chudé nemocné; příspěvky na Leopoldinskou nadaci – na katolické misie v Severní Americe; na podporu misie u Božího hrobu v Jeruzalémě a rakouský hospic; pokladnička „na misijní účely“; sbírky na misie ve střední Africe; na křesťany v Orientě; sbírky na Afriku; na Rusko; na podporu českých bohoslužeb ve Vídni („na chlapecký seminář; na pomník Benedikta XV., na Masarykovu ligu proti tuberkulóze, na stavbu české koleje v Římě; na dostavbu chrámu sv. Víta

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						v Praze; na Fond velehradský ; na restaurování katedrály; sbírka na úmysl papeže (Collectae pro Summo Pontifice, svatopetrský haléř) a jiné příspěvky na účely schválené církví. Sbírký na shořelé kostely a pohořelé obce. Výběr příspěvků od členů náboženských bratrstev a spolků – na Spolek sv. Bonifáce (Stipendia pro sodalitia Bonificiano) – k podpoře stavby katolických kostelů; na Bratrstvo sv. Michaela (Collectae pro sodalitia s. Michaelis Archangelis); příspěvky členů Díla šíření víry (Opus propagationis fidei); na Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje (Praestationes membrorum Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii); příspěvky kněží – členů Apoštolátu jednoty na podporu unionistických

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						sjezdů na Velehradě (Apostolatus Unitatis); příspěvky pro Bratrstvo ustavičného klanění se Nejsvětější svátosti oltární (Elemosinae pro sodalitate perpetuae adorationis) (z výtěžku se podporovaly chudé kostely kostelními paramenty); příspěvky Spolku Neposkvrněného početí Panny Marie aj.
					Služební poplatky a kancelářské taxy	Stvrzenky na částky, přijaté z farností, výkazy tax odváděných za vikariát / děkanství (Ausweis der Consistorial-Amtstaxen, Stempeln und Porto); potvrzení o odvedených poplatcích – rukopisné, později tištěné stvrzenky (Tax-Note, Aufgabs-Recepisse); platební knížky (Vormerksregister der Konsistorialtaxgebühren, Zahlungsbüchel, Recepissebüchl)

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Finanční záležitosti záduší a beneficí	Předpisy o správě zádušního jmění odesílání zádušních účtů a sumárních výtahů ke konzistoři, soupisy štolových poplatků, dohled nad uzavíráním půjček a vymáháním zapůjčených zádušních kapitálů; knihy evidence výnosů z nadačních kapitálů (Stiftungen Erträgniss und Antheile Nachweisung); přehledy splátek vyvazovacích kapitálů.
série		Mešní nadace a jiné zbožné nadace				
					Dle agend	Redukční a repartiční výkazy, nařízení a pokyny k nadacím; doklady o schvalování nadací, resp. nadačních listin, doklady o potvrzování druhopisů nadačních listin biskupem a jejich zaknihování v konzistorní kanceláři; přehledy nadací a zbožných odkazů v jednotlivých farnostech, přehledy

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						nadačních příjmů; korespondence k nadacím; soupis neúplně realizovaných nadací (Verzeichniss der nicht vollständig realisierten Stiftungen).
série	Záležitosti jednotlivých farností					
		Farnost ...				
Složky, v případě většího množství archiválií série nižší úrovně zahrnující několik složek					Správní záležitosti	Zřízení či obnova farnosti, hranice farnosti, popisy a statistiky farnosti, vedení správy farnosti a úřední agendy, vizitace farnosti, farní fase, patronát.
					Velikonoční a zpovědní seznamy	Výtah z velikonočních seznamů, seznamy farníků, záznamy o příchozích a odstěhovavších se farnících z jednotlivých kolatur, seznamy dětí připuštěných poprvé k svaté zpovědi,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						poznámky o důvodech nevykonání svaté zpovědi u farníků.
					Soupisy duší	Výtahy ze soupisu duší, podklady a doplnění zasílaná vikáři/děkanovi, podklady ve formě výpisů z matrik, poznámkových lístků, zprávy z jednotlivých farností, sumární hlášení o odstěhování a přistěhování osadníků
					Seznamy biřmovanců	Soupisy biřmovanců a podklady k nim.
					Pastorační záležitosti	Mešní licence, redukce mší, svěcení, výkazy bohoslužeb, povolení ke sloužení bohoslužeb, binace, misie ve farnosti, stížnosti farníků.
					Matriční záležitosti	Matriční šetření, matriční doklady, jednotlivé výpisy z matrik, statistiky, revize matrik, manželské a sňatkové záležitosti, dispensace, podklady pro sňatek nezletilých snoubenců, povolení k

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						uzavření sňatku, ohlášky sňatků mimo farnost, žádosti o legitimaci dětí, žádosti o provedení změn v matrikách, dodatečně zápisy do matrik o křtu, úmrtí a svatbě uskutečněných mimo farnost, hlášení o úmrtí vojenských osob.
					Chudinské záležitosti	Chudinský fond, chudinský ústav, soupisy chudých, příspěvky, nadační (zakládací) listiny špitálů, chorobinců, opatroven, sociálních ústavů apod., seznamy a výkazy chudých a znevýhodněných, sirotků a osvojců; rozdělování almužen a příspěvků; žádosti o přidělení dítěte do péče; soupisy příspěvků pro pěstouny; dohled nad pěstouny a nalezcí; posuzování žádostí o umístění znevýhodněných v nalezcích, chorobincích, špitálech aj.

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Zdravotní a hygienické záležitosti	Hlášení o nemocných v jednotlivých farnostech při epidemiích, karanténní opatření ve farnostech, výkazy očkovaných dětí, hygienická opatření (k nakládání se zesnulými na infekční choroby, v kostelích v době epidemií), hlášení o zvířecích nálezích.
					Nadační záležitosti	Nadační listiny, schvalování nadací, výkazy a seznamy nadací, převody nadačního kapitálu, nakládání s nadačním jměním; výkazy a korespondence týkající se redukce nadačních povinností; výkazy o persolvování nadačních povinností.
					Majetkové záležitosti	Inventáře a soupisy majetku farnosti, pozemky, pronájmy, deputáty, majetkové spory, cenné papíry, obligace, soupisy kostelních kapitálů, včetně kaplanství (Consignatio

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						capitalium ecclesiarum et capellarum, Fassio capitalium).
					Finanční záležitosti	Druhopisy zádušních, farních a interkalárních účtů, taxy, sbírky, daně a poplatky, účetní kontrola, specifikace příjmů a vydání jednotlivých farností; účetní rozvahy; sumáře zádušních účtů; výtahy z kostelních účtů; lesní účty; výkazy poplatků a sbírek, soupisy příspěvků far k různým účelům; knihy almužen; preposílané žádosti farářů o příspěvky z náboženského fondu a navýšení platu, platové výměry (archy), oznámení o ukončení vyplácení či navýšení kongruy, služební výkazy duchovních, šetření o hmotné situaci duchovních, separační protokoly, povinnosti farníků vůči duchovním a jejich vyvázání, vyúčtování příjmů z poplatků, štoly,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						výkonu církevních funkcí, ofěr a darů; odměny kostelním zaměstnancům, poplatky za zpracování účetnictví evidence odvodu desátku a vyúčtování nedoplatků.
					Stavební záležitosti	Stavby a opravy církevních budov, pořizování a opravy inventáře
					Personální záležitosti	Všeobecné personální záležitosti, osobní záležitosti duchovních působících ve farnosti, případně farních a chrámových zaměstnanců, opisy smluv mezi farářem a kaplanem/y, protokoly z prohlídky inventáře po změně beneficiáta, ustanovovací dekrety pro faráře, kaplany a kooperátory, resignace farářů a kaplanů.
série	Školské záležitosti					
série			Organizační záležitosti		Školské záležitosti – směrnice	Směrnice pro správu školství (řada byla publikována formou konzistoriálních kurend);

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						manuály a vzory pro vypracování přehledů o stavu školství; metodické pokyny k organizaci výuky, ke skladbě předmětů, vzory úkolů.
					Organizace školství, dohled nad školami a vyučováním	Přehledy a výkazy o počtu a struktuře školní sítě. tabely o stavu škol, hlášení stavu včelstev při školách, výtahy z výkazů o docházce a prospěchu, výtahy ze zpráv o stavu škol, výkazy o opakovacím vyučování, zřizování a výkazy o ovocnářských školkách, předání školdozorské agendy okresní školní radě, zprávy o nábožensko-mravním stavu škol.
					Dohled nad školami a vyučováním	Souhrnné protokoly, přehledy a výkazy o stavu školství
					Opakovací hodiny (nedělní škola)	Zprávy faráře/obvodního školdozorce o opakovacích hodinách, hlášení o docházce do opakovacích

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						hodin, zkoušky žáků, pochvaly učitelům za výuku v nedělní škole, remunerace učitelům za výuku v nedělní škole.
					Výuka náboženství	Výkazy a hlášení o výuce náboženství, hlášení o nepřístojnostech při výuce náboženství, oznámení o datu zkoušek z náboženství (pokud není součástí agendy kanonické vizitace), učební plány výuky náboženství, pověření (kanonická mise) pro učitele k výuce náboženství, stížnosti duchovních na obtíže při výuce náboženství, spory o poskytování povozů obcemi pro vyučujícího náboženství, spory o výši cestovného, žádosti o zvýšení odměny za výuku náboženství.
					Hmotné zabezpečení škol	Přehledy o hmotném zabezpečení škol, školních budovách, stavu školních knihoven (celkové soupisy,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						výkazy přírůstků) a skladbě učitelských knihoven
					Konfesní školy	Pokyny a oběžníky o svobodě vyučování náboženství, korespondence týkající se výuky náboženství pro nekatolíky, úprava výuky nekatolického náboženství na školách, zajištění výuky evangelického náboženství, zajištění výuky židovského náboženství, zápis židovských dětí do matriky, jmenování učitelů a další záležitosti židovských škol a učitelů.
					Školní nadace	Výkazy školních nadací, zakládací listiny nadací, revize fondů státem.
					Dohled nad školními knihovnami	Nabídky a objednávky knih a dalších tisků, trienální výkazy knihoven, zakázané knihy.

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Školské záležitosti – registraturní pomůcky	Podací protokol ve školských záležitostech (Exhibitenprotokoll; Gestions-Protokoll in Schulsachen); publikační protokol ve školských záležitostech (Publications-Protokoll in Schulsachen).
série			Personální záležitosti			
					Personální záležitosti učitelů, školních pomocníků, industriálních učitelů, katechetů	Předpisy pro ustanovování učitelů a jejich pomocníků, vypsání konkursu na učitelská místa, podklady pro konzistoř ohledně způsobilosti učitelů; laiků i kněží k vyučování, seznamy pořadí pro obsazování učitelských míst, konferenční tabulky, služební popisy učitelů nedělní školy, kompetenční tabulky, doporučení/ nedoporučení kandidátů na učitelská místa, katechetské zkoušky a kurzy, údaje o nich, dispense od nich, žádosti o připuštění ke zkouškám katechetským,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						kanonické mise, služební sliby/ přísahy učitelů, zprostředkování povolení k výuce náboženství pro světské učitele k ordinariátu, oznámení o jmenování učitelů do jiných veřejných funkcí (obecní kronikář, komisař katastrálního úřadu aj.), odměny finanční za vzornou činnost, remunerace za cesty na vyučování pro katechety, seznamy vyučujícího personálu všech škol vikariátu (Verzeichniß des Lehrpersonals bei jeder Schule), seznam všech učitelů ve vikariátě s jejich osobními údaji, seznamy obsahující služební údaje o učitelích, kniha poplatků přijatých od duchovenstva a učitelů, podpory učitelům pro případ loupeže, živelných pohrom, nemoci, zprávy o osobních poměrech ve školách,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						vyznamenání katechetů, stížnosti na katechety, odměny pro katechety, řešení osobních sporů (obransy proti pomluvám, konflikty s žáky atp.), disciplinární řízení, stížnosti farních úřadů na přesuny v učitelském sboru, které se udály mimo jejich vědomí, protokoly o vizitaci ve školách, školní a visitační zprávy pro konzistoř, zkoušky ve školách z náboženství – zápisy o nich.
					Výkon disciplinárních pravomocí nad školním personálem	Řešení sporů mezi učiteli, řešení sporů mezi učitelem a duchovním, informace o odsouzení učitele a zákazu přijetí do služby.
					Hmotné zajištění učitelů	Evidence učitelů-členů penzijního institutu, soupis učitelských vdov a sirotek (Vormerkungsbuch des poděbrader Schuldistriktsamtes über die sämtlichen Pensions – Instituts – Mitglieder und

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						über die mit Pension theilten Wittwen und Waisen vom Jahre 1834)
					Záležitosti žáků	Zakládací (zřizovací) listiny stipendijních fondů, nadací a podpůrných spolků. Kniha podpor žáků (Liber stipendiorum tum fundationalium tum manualium); seznamy dětí školou povinných a žáků ve formě knihy (kontinuálně vedené za delší časový úsek); hlavní knihy nadací či podpůrných spolků apod.
série			Záležitosti jednotlivých škol			
				Škola ...		
Složky, v případě většího množství archiválií série nižší úrovně					Organizace a správa školy	Zřízení/zrušení školy či expozitury, změny školního obvodu (přiškolení, odškolení), zřizování/rušení tříd ve škole, protokoly o vizitaci školy, školní fasa.

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
zahrnující několik složek						
					Hmotné zajištění školy	Školní budova-stavba, opravy, zimní otop; vybavení školy, školní inventáře, učební pomůcky.
					Organizace výuky a záležitosti žáků	Seznamy žáků, školní docházka, výuka náboženství a dalších předmětů, učebnice a knihy pro chudé žáky, školné, sbírky pro chudé žáky.
					Záležitosti učitelů	Osobní záležitosti učitelů a dalšího školního personálu, příjmy učitelů, vyrovnání majetku mezi odstupujícím a nastupujícím učitelem, uvolňování/přidělování učitelských bytů, oznámení o úmrtí učitelů, oznámení o nástupu na učitelské místo, žádosti o přidělení pomocníků, vysvědčení o kvalifikaci učitele, žádosti o přijetí, propuštění ze služebního poměru, žádosti o dovolenou učitelů,

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
						žádosti o změnu vyučovací doby, žádosti učitelů o přijetí/ propuštění jejich pomocníků, žádosti o povolení učitelů k sňatku, oznámení nemoci, zástupu za nemoc, smlouvy mezi učiteli a jejich pomocníky, ustanovování pomocníků pro případ povolání učitele do vojska, žádosti o přeložení učitelů a jejich pomocníků, z různých příčin, resignace na místo učitele, vyznamenání a pochvaly učitelů, stížnosti na učitele a jejich šetření, odměny pro učitele, řešení osobních sporů, obrany proti pomluvám, konflikty s žáky atp., disciplinární řízení, soudní řízení s učiteli a jejich pomocníky v různých příčinách (zejm. týrání dětí), stížnosti farních úradů na přesuny v učitelském sboru, které se udály mimo jejich vědomí.

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
série	Náboženské a společenské organizace					
série		Náboženská bratrstva				
					Jednotlivá bratrstva	Zprávy z farností, výkazy vikáře, zakládání a rušení, evidence členů, vlastní dokumenty bratrstev (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Církevní spolky				
					Jednotlivé církevní spolky	Zprávy z farností, výkazy vikáře, zakládání a rušení, evidence členů, vlastní dokumenty spolků (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Politické strany				

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda
					Jednotlivé strany	Zprávy z farností, korespondence, vlastní dokumenty stran (stanovy, výroční zprávy, propagační materiály, žádosti o podporu činnosti, poděkování za příspěvky, pozvánky a oznámení)
série		Církevní řády				

Příloha č. 2: Pořádací schéma pro děkanské úřady Olomoucké arcidiecéze vycházející z nařízení arcibiskupa Ferdinanda Marie Chotka pro děkanské archivy z 15. 4. 1835

Použije se, pokud bylo využito pro původní uložení v registratuře původce.

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série	Vlastní děkanský úřad					
série		A. Spisy týkající se celého děkanátu				
série			I. Matriky			
série/jednotlivosti, složky				děkanátní matrika		popisy beneficí děkanátu a příjmů z nich; knihy, případně spisy zachycující jednotlivé farnosti v obvodu děkanství, jejich majetky a příjmy z nich
série/jednotlivosti, složky				matrika nemovitostí		soupisy a popisy kostelů, farních budov, farních hospodářství ve farnostech děkanského obvodu
série/jednotlivosti, složky				personální matrika		matrika farářů, duchovních správců a dalších zaměstnanců jednotlivých farností, písemnosti zachycující personální stav děkanátu (přehledy, výkazy apod.)
série			II. Jednací protokoly			registraturní pomůcky (podací protokoly)

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti				jednací protokoly děkanství		týkající se vlastní agendy; podací protokoly školního okresu byly obvykle vedeny zvlášť a jsou řazeny v samostatné sérii pro okresní školní dozor; v případě nedochování jiných písemností okresního školního dozoru je možné zařadit podací protokoly školního okresu sem jako samostatnou sérii (budou zde dvě série nižší úrovně)
série			III. Sbírka politických nařízení			
jednotlivosti, složky				nařízení politických úřadů, zákony, vyhlášky, oběžníky		většinou svázané do ročních fascikulů a opatřeny repertářem
série			IV. Sbírka arcibiskupských a konzistoriálních nařízení			

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti, složky				obecná nařízení arcibiskupství a arcibiskupské konzistoře, různé pokyny a oběžníky církevních institucí		většinou svázané do ročních fasciklů a opatřeny repertářem
série			V. Vizitační záležitosti			
jednotlivosti, složky				oznámení o vizitaci, vizitační protokoly, zprávy z vizitací a další písemnosti týkající se vizitací		je možné sem zařadit i písemnosti týkající se biřmování, které mohlo být s vizitacemi spojeno, v případě většího množství těchto písemností možno vytvořit série nižší úrovně (např. vizitace, biřmování)
série			VI. Prezidiální spisy			

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti, složky				nařízení, pokyny a opatření arcibiskupa a prezidia konzistoře vůči děkanátu a opatření vůči kněžím děkanátu, též koncepty zpráv o chování kléru děkanátu zasílaných na konzistoř		mohou zde být zařazena i torza obdobných spisů arcikněžství, pokud jsou ve fondu dochovány a nebyly vyčleněny do samostatného fondu arcikněžství nebo do samostatné vyšší série pro agendu arcikněžského úřadu
série			VII. Daně, poplatky a příspěvky děkanátu			

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti, složky				Spisy týkající se vybíraných daní, poplatků, záloh a různých finančních příspěvků z děkanátu, fassé štolových poplatků apod.		zde různé výkazy a korespondence, účetní knihy a související účty viz skupina XI. Účetní materiál.
série			VIII. Povolení ke svěcení			
jednotlivosti, složky				Povolení ke svěcení, které bylo delegováno děkanovi (fakultates benedicendi)		
série			IX. Podání na konzistoř			Periodická a jiná podání na konzistoř, různé zprávy a výkazy (koncepty), obvykle uspořádané v ročních fasciklech; při větším množství různých typů písemností (výkazů) možno rozdělit ještě věcně na série nižší úrovně

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti, složky				Výkazy práce duchovních (Tabellae laborum apostolicorum)		
jednotlivosti, složky				Výkazy počtu farníků (Status animarum)		
jednotlivosti, složky				Výkazy o výuce náboženství		
jednotlivosti, složky				Výkazy smíšených manželství		
jednotlivosti, složky				Hlášení o změnách vyznání		
jednotlivosti, složky				Výkazy o činnosti spolků		
jednotlivosti, složky				Výkazy o špitálech		

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série			X. Podání a periodické zprávy pro politické úřady			Periodické výkazy a hlášení pro politické úřady (koncepty); obvykle uspořádané v ročních fasciklech; při větším množství různých typů písemností (výkazů) možno rozdělit ještě věcně na série nižší úrovně
jednotlivosti, složky				Výkazy o očkování proti neštovicím		
jednotlivosti, složky				Výkazy o pěstování ovocných stromů		
jednotlivosti, složky				Výkazy o včelstvech		
série			XI. Účetní materiál			
série				1. Hlavní účetní knihy		

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
jednotlivosti					Kniha účtů děkanství, Hlavní kniha děkanského úřadu	
série				2. Pokladní deníky		
jednotlivosti, složky					pokladní deník, Cassa-journal, Výkazy o příjmech a vydáních děkanství; Pokladní deníky o příjmech a výdajích děkanátu; Pokladní deník děkanství; Soupis tax a poplatků odvedených konzistoři	

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série			XII. Nadace a nadační kapitály			
jednotlivosti, složky				Korespondence v záležitostech nadací a nadačních kapitálů, schvalování nadací a nakládání s nadačními kapitály, výkazy, pokyny aj.		periodické roční výkazy jsou řazeny do sk. IX. nebo X., zde tedy především korespondence týkající se návrhů a schvalování nadačních listin, spisy pro konkrétní farnosti jsou však obvykle u spisů jednotlivých farností.
série		B. Spisy jednotlivých farností				spisy farností uspořádané podle abecedy, obvykle byly původně řazeny nejprve samostatné farnosti (kurácie) a potom lokálie; při větším množství materiálu tvoří farnosti samostatné série, které jsou dále členěny na série dle agend

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky			Farnost/lokálie XY			Spisy jednotlivých farností měly být původně členěny do ročních fasciкулů. Při zpracování možno ponechat buď původní členění, nebo použít uměle vytvořené schéma dle agend, případně členění dle Kohnovy spisové normy pro farní úřady
série/jednotlivosti, složky				1. Stavby, nemovitosti		stavba a údržba budov, svěcení a žehnání, korespondence v těchto záležitostechs místnímu duchovními správci
série/jednotlivosti, složky				2. Záležitosti patronátu		spory o výkon patronátních práv, změny patronů, sestavování přehledů patronů i s titulaturou, zánik a převod patronátních práv, stížnosti na patronát, stížnosti patrona na duchovního, zprávy o správě majetku far a kostelů a technickém stavu patronátních budov aj. korespondence v patronátníchzáležitostech

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky				3. Faráři a kooperátoři		jmenování farářů a koperátorů, stížnosti na duchovní správce apod., služební výkazy duchovních, šetření o hmotné situaci duchovních, žádosti farářů o příspěvky z náboženského fondu a navýšení platu, platové výměry (archy), oznámení o ukončení vyplácení či navýšení kongruy, separační protokoly
série/jednotlivosti, složky				4. Duchovní správa, záležitosti farní obce a farníků		zřízení či obnova farnosti, hranice farnosti, popisy a statistiky farnosti, vedení správy farnosti a úřední agendy, vizitace farnosti, mešní licence, redukce mší, svěcení, výkazy bohoslužeb, povolení ke sloužení bohoslužeb, binace, misie ve farnosti, soupisy duší, záležitosti biřmování, matriční záležitosti
série/jednotlivosti, složky				5. Desátky, štola a další poplatky		povinnosti farníků vůči duchovním, odvádění desátků, štolových poplatků, spory o ně apod.

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky				6. Kostelní účty		předkládání účtů ke schválení, výtahy z kostelních účtů, různé účetní výkazy apod.
série/jednotlivosti, složky				7. Nadace a nadační kapitály		korespondence v záležitostech nadací, schvalování nadací, výkazy nadací a nadačních kapitálů aj.
série/jednotlivosti, složky				8. Péče o chudé		chudinský fond, chudinský ústav, zakládání špitálů, opatroven, sociálních ústavů apod., seznamy a výkazy chudých a znevýhodněných, sirotků a osvojenců, přidělení dítěte do péče, příspěvky pro pěstouny, dohled nad pěstouny a nalezcí apod.
série/jednotlivosti, složky				9. Zdravotní péče		zprávy o šíření nakažlivých nemocí a opatření proti nim (pokud nejsou součástí zprávy za celý děkanát)

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky	Arcikněžský úřad					Korespondence děkana ve funkci arcikněze; vesměs dochováno jen malé množství písemností, které se těžko odděluje od korespondence děkanské u děkana, který byl zároveň i arciknězem; dle rozsahu možno zařadit buď mezi prezidiální spisy děkanského úřadu (kapitola VI.), při větším rozsahu vyčlenit jako samostatných fond
série	Úřad okresního školního dozoru					
série		I. Jednací protokoly školního okresu				registraturní pomůcky (podací deníky)
jednotlivosti			Jednací protokoly			
série		II. Záležitosti školního okresu jako celku				

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky			Pokyny a nařízení ve školních záležitostech			pokyny konzistoře, pokyny státních institucí ve školních záležitostech
série/jednotlivosti, složky			Vizitační protokoly škol			uspořádané v ročních fasciklech pro celý školní okres
série/jednotlivosti, složky			Výkazy o školách			
série/jednotlivosti, složky			Výkazy o zkouškách a prospěchu žáků			
série/jednotlivosti, složky			Výkazy o postižených dětech (hluchoněmé, slepé děti aj.)			
série/jednotlivosti, složky			Knihy pro chudé děti			výkazy o potřebě knih pro chudé, požadavky
série/jednotlivosti, složky			Školní nadace			výkazy o nadacích, jejich zřizování

Úroveň popisu	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Obsah/regist	Poznámka/nápověda
série/jednotlivosti, složky			Učitelé			výkazy, stížnosti na učitele, obsazování míst, podpora vdov a sirotků po učitelích apod.
série		III. Záležitosti jednotlivých škol				
série/jednotlivosti, složky			Škola XY			uspořádány abecedně dle sídla školy, podle množství materiálu dochovaného pro jednotlivé školy možno dále dělit na složky nebo i na série nižší úrovně
série/jednotlivosti, složky				Záležitosti učitelů		schvalování učitelů, řešení stížností na učitele apod.
série/jednotlivosti, složky				Záležitosti žáků		podpora chudých žáků, hodnocení žáků, záležitosti žáků zdravotně postižených nebo sociálně znevýhodněných (romské děti)
série/jednotlivosti, složky				Záležitosti školních budov		

Příloha č. 3 Pořádací schéma pro část registratury, u níž bylo na území budějovické diecéze použito Dittrichovo schéma z roku 1791

Úroveň	Obsah/regist	Obsah/regist	Okruh pro vytváření složek, jednotlivostí	Nápověda, poznámky
série	I. Biskupský okrskový vikariát			Vicariatus foraneus episcopalis
série		I.1. Jmenování vikáře a vikariátního sekretáře		Acta nominationis vicarii foranei et officii secretarii
série		I.2. Instrukce pro úřad vikáře		
složky			I.2.a. Všeobecné	Generales
složky			I.2.b. O úřadu pastýře	Circa officium pastorale
složky			I.2.c. O taxách	Circa taxas
složky			I.2.d. O listinách s pečeti	Circa chartam signatam
složky			I.2.e. O poštovní manipulaci	Circa manipulationem postarum
složky			I.2.f. O konkurzech na obsazování beneficií	Circa concursus tentamen pro beneficia curatis
složky			I.2.g. O propozicích pro uchazeče o benefícia	Circa propositionem candidatorum pro beneficiis
složky			I.2.h. O publikování panovnických a jiných nařízení	Circa publicationem regiarum, aliarumque ordinationum
složky			I.2.i. O kanonické vizitaci	Circa visitationem canonicam
složky			I.2.k. O kontrole kostelních účtů	Circa revisionem computuum ecclesiarum
složky			I.2.l. O kostelním jmění a realitách	Circa peculia et realitates ecclesiarum
složky			I.2.m. O nadačních listinách	Circa instrumenta foundationum

složky			I.2.n. O interkalárních účtech uprázdněných beneficíí	Circa computus intercalares beneficiorum vacantium
složky			I.2.o. O výběru poplatků	Circa collectionem gabellarum
složky			I.2.p. O zásadách pro vedení úřední korespondence	Circa ea, quae in correspondentia officiosa observanda sunt
složky			I.2.q. O jiných úředních relacích, jako jsou velikonoční seznamy, seznamy kléru atd.	Circa reliquas officiosas relationes, ut sunt consignatio paschalis, cleri etc.
jednotlivosti nebo složky			I.2.r. O úředních knihách náležejících do archivu: - lokální popis beneficíí a kostelů, - katalog kléru, - sumární výtah z kostelních účtů, - záznamy o právech a příjmech atd. beneficíí, - úřední protokoly	Notantur libri officiosi ad archivum spectantes, nempe: - descriptio localis beneficiorum et ecclesiarum, - catalogus cleri, - extractus summarius rationum ecclesiarum, - notitia iurium, proventuum e. g. beneficiorum, - protocolla officii
série		I.3. Jurisdikce v záležitostech spiriutuálních		Jurisdictio spiritualis
složky			I.3.a. Jurisdikce prosté	Jurisdikce, které jsou dané pouze pro zpovědníky a kooperátory, neboť jurisdikce beneficiářů a kaplanů spadají níže do rubriky záležitostí beneficíí. Jurisdictiones simplices, id est tales, quae solum ad audiendas confessiones et cooperandum dantur; nam jurisdicatio beneficiarum et capellanorum

				spectant ad rubricam beneficium, ut infra
složky			I.3.b. Jurisdikce speciální	Jurisdictiones speciales
složky			I.3.c. Jurisdikce pro řeholníky v kláštorech	Jurisdictiones pro regularibus in monasteriis
série		I.4. Dispensace		Dispensationes
složky			I.4.a. V překážkách manželství	In impedimentis matrimoniis
složky			I.4.b. V záležitostech slibu čistoty	In voto simplici castitatis
složky			I.4.c. V záležitostech řádových slibů	In votis regularium
složky			I.4.d. V záležitostech požívání masa v postě pro řádové duchovní	In esu carniū pro monachis tempore jejunii regularis
složky			I.4.e. V záležitostech modliteb breviáře a čtení mší	In orando breviario et missa dicenda
složky			I.4.f. V záležitostech požívání masa v čtyřicetidenním postě	In esu carniū pro quadragesima
složky			I.4.g. V záležitostech požívání masa ve dnech zapovězených církví	In esu carniū pro diebus ab ecclesia vetitis
série		I.5. Licence		Licentiae
složky			I.5.a. Ke čtení kacířských knih	Libros hereticos legendi
složky			I.5.b. K žehnání kostelů, hřbitovů, dřevěných křížů ad.	Ecclesias, caemetaria, cruces trabules etc. beneficendi
složky			I.5.c. Ke čtení mší u lůžka a udělování jiných svátostí	Missam in cubili legendi vel legi faciendi aut alia sacramenta administrandi etc.
složky			I.5.d. K udělování prvního přijímání novosvěcencům	Pro neomystis primam deo hostiam offerendi
složky			I.5.e. K používání paruk kněžími	Pro sacerdotibus facto capillitio utendi
složky			I.5.f. K cestování duchovních	Pro clericis proficiscendi

složky			I.5.g. K sloužení bohoslužeb kněžími z jiných diecézí	Pro sacerdotibus extradioecesanis celebrandi
složky			I.5.h. K sloužení mši v soukromých kaplích a budovách	Missas in capellis privatis et arcensibus habendi
série		I.6. Prerogativa kléru	Tituly, svobody, záležitosti synod.	Praerogativae quibusdam de clero concessae: huc referentur tituli, licentiae, synodalia etc. afferendi
série		I.7. Spisy v záležitostech kléru		Acta officiosa circa clerum
složky			I.7.a. Propouštění duchovních z diecéze a přijímání kněží z jiných diecézí	Dimissiones dioecesanorum et receptiones extradioecesanorum
složky			I.7.b. Potvrzení o životě a mravech	Attestata vitae et morum
složky			I.7.c. Informace, které nelze zařadit do jiných rubrik	Informationes ad insinuationem datae, nisi ad aliam rubricam spectare dignoscantur
Série		I.8. Jurisdikce v temporálních záležitostech kléru		Jurisdictio temporalis in clerum
složky			I.8.a. V záležitostech disciplíny, ctností a nápravy pochybení	In causis disciplinaribus, civilibus et circa correctionem errantium
složky			I.8.b. V záležitostech majetku zemřelých	Circa substantias defunctorum
série		I.9. Nařízení v záležitostech publico ecclesiastica		Ordinationes in publico ecclesiasticis
složky			I.9.a. O kultu a záležitostech náboženství	Circa cultum et res religionis
složky			I.9.b. O prosbách a suplikách	Circa preces et supplicationibus ex ordinationibus habendas

složky			I.9.c. O pohřbech, hřbitovech, kryptách	Circa sepulturas, caemeteria, cryptas
složky			I.9.d. O štole	Circa taxam stolae
složky			I.9.e. O farních matrikách	Circa matricas parochiales
složky			I.9.f. O pokřtěných Židech	Circa Juadeos baptisandos
složky			I.9.g. O toleranci	Circa tolerantiam
složky			I.9.h. O záležitostech škol	Circa rem scholarem
složky			I.9.i. V záležitostech odhalení zneužívání a nedodržování panovnických nařízení	Záležitosti, které nelze zařadit do jiných rubrik a které se týkají nápravy jednotlivců. Acta in causa detectorum abusuum et non observatorum regiarum ordinationum, nisi iam ad aliam rubricam et numerum puta: correctionis singulorum petineant
série		I.10. Panovnická nařízení, která se netýkají církevní jurisdikce		Ordinationes regiae, quae non sunt obiectum jurisdictionis ecclesiasticae
složky			I.10.a. K publikování pro všeobecnou známost	Ad effectum publicationis et pro statu notitiae emanatae
složky			I.10.b. Sbírký pro postižené pohromami	Collectae pro damnificatis
série		I.11. Oficiální sdělení pro správu vikariátu		Sdělení o úmrtí generálního vikáře a nastoupení nového atd. Notitiae pro directione officiosa obtentae: haec spectat e. g. notitiae de obitu Reverendissimi Domini vicarii generalis, de aditu novi etc.

série		I.12. Různé spisy		Všechny zbývající spisy, které vycházejí z povinností a agendy vikáře a které nelze zařadit do předcházejících rubrik Acta miscellanea: huc referentur omnia residua, quae ex officio vicarii foranei vi muneris seu agenda habet, et quae ad nullum praedictorum numerorum pertinere dignoscuntur
série	II. Klérus			Clerus
složky			II.1. Na řízení týkající se života a důstojnosti kléru	Ordinationes circa vitam et honestatem cleri
složky			II.2. Úřední informace pro klérus	Informationes ad clerum circa officia status
složky			II.3. Prostředky pro zabezpečení kléru	Media pro conservanda successione cleri
složky			II.4. Příspěvky svatých řádů	Collatio sanctorum ordinum
složky			II.5. Nařízení o penzistech a nezpůsobilých duchovních (myšleno tělesně, zdravotně, duševně, sešlých věkem)	Ordinationes circa deficientes et inhabiles
složky			II.6. Nařízení o řádovém kléru a klášterech	Ordinationes clerum regularem et monasteria
složky			II.7. Různé spisy týkající se kléru	Acta miscellanea clerum concernentia
série	III. Beneficia a beneficiáti			Beneficia et beneficiantes
série		III.1. Nařízení panovníků a biskupů		Ordinationes regiae et episcopales

série		III.2. Listiny a spisy týkající se jednotlivých beneficí		Listiny a spisy týkající se jednotlivých beneficí zapsané v repertáři. Instrumenta et acta omnia, ad hanc rubricam spectantia, quae respectu cuiusvis beneficii ita disponenda, et in repertorio praenotanda sunt, ut
složky			III.2.a. Beneficium	Instrumenta et acta ipsum beneficium
složky			III.2.b. Kostel	Ecclesiam
složky			III.2.c. Faráři a kaplani	Ustanovování, potvrzování a jurisdikce. Beneficiantum, et quidem parochum seu capellanum concernentia, nempe horum nominationem, confirmationem et jurisdictionem respicientia suo loco videri possint

Příloha č. 4: Příklady popisu původců:

V archivní pomůcce se používají hypertextové odkazy na záznamy o entitě v databázi CAM, případně na Národním archivním portálu. V případě, že v archivní pomůcce nelze provést odkaz, použije se strukturovaná verze dle příkladu níže. Rozsah údajů o původci (především dějiny původce) se adekvátně přizpůsobuje množství dostupných informací se zřetelem k obsahu fondu, eventuálně představám zpracovatele.

Níže prezentovaný příklad lze užít pro Čechy, respektive pro území Arcidiecéze pražské, kde úřad vikáře existoval od 1. poloviny 17. století. Úřad vikáře byl vázán na osobu, nikoliv na konkrétní farnost, děkanství, arciděkanství či proboštství. Vikářem se však velmi často stával duchovní správce většího a významnějšího benefícia, nešlo však o závazné pravidlo. Právomoci z titulu úřadu vikáře a z titulu správce konkrétní farnosti (faráře, děkana, arciděkana, probošta) je nutno rozlišovat a – je-li to možné – rozlišovat rovněž mezi konkrétními písemnostmi vzniklými v jejich gesci. Popis původce uvedený níže i celá předložená metodika se **nevztahují** na úřady vikáře apoštolského, generálního a kapitulního.

Popis původce – příklad strukturovaný dle systému ELZA (verze 2.3.9)

Oblast entit: vybereme určenou oblast (například CAM)

Třída archivních entit: korporace

Podtřída: náboženské organizace a instituce

OZNAČENÍ

Vikariátní úřad Kružberk nad Vltavou

Vedlejší část jména: ---

Typ formy jména: úřední

Datace použití jména od: 1630

Datace použití jména do: 1949

Jazyk jména: čeština

Geografický doplněk: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko

Obecný doplněk: římskokatolický¹⁴

Chronologický doplněk: 1630-1949

Označení + (úřední jméno v jiném jazyce)

Vicariatsamt Kreuzberg an der Moldau

Vedlejší část jména: ---

¹⁴ Vhodné uvést, neboť vikariátní strukturu užívala rovněž Církev československá.

Typ formy jména: úřední

Datace použití jména od: 1641

Datace použití jména do: 1945

Jazyk jména: němčina

Geografický doplněk: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov,

Česko

Obecný doplněk: římskokatolický

Chronologický doplněk: ---

Označení + (další možnosti podoby názvu)

Vždy stálý v pravdě ctihodný Vikariátní úřad Kružberk nad Vltavou

Vedlejší část jména: ---

Typ formy jména: podoba s čestným názvem

Datace použití jména od: 1683

Datace použití jména do: 1849

Jazyk jména: čeština

Geografický doplněk: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov,

Česko

Obecný doplněk: římskokatolický

Chronologický doplněk: ---

Označení + (další podoby názvu)

Vikariát Kružberk nad Vltavou

Vedlejší část jména: ---

Typ formy jména: zjednodušená podoba

Datace použití jména od: 1630

Datace použití jména do: 1949

Jazyk jména: čeština

Geografický doplněk: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov,

Česko

Obecný doplněk: římskokatolický

Chronologický doplněk: ---

VZNIK

Způsob: působnost od

Datace: 1630

Poznámka: První zmínka o existenci/dochovaný vydaný dokument.

Vznik (jiná podoba záznamu)

Způsob: vznik

Typ vzniku: vznik zahájením činnosti

Datace: 1630

Poznámka: Záznam o zahájení činnosti vikariátního úřadu v kronice kláštera v Nižším Brodě.

Vznik (jiná podoba záznamu)

Způsob: vznik

Typ vzniku: vznik zřízením/založením

Datace: 1630

Poznámka: Zřizovací listina vydaná v Drkolné 12. září 1630.

ZÁNIK

Způsob: zánik
Datace: 1949

Zánik (jiná podoba)

Způsob: zánik

Typ zániku: zánik zrušením/změnou, 1949

Poznámka: Zánik v důsledku změny správní struktury diecéze.

TĚLO

Stručná charakteristika: regionální organizační jednotka římskokatolické církve.

Funkce korporace: organizace náboženského života a nižšího školního vzdělávání, dohled nad podřízenými místními organizačními jednotkami římskokatolické církve, zprostředkování informací pro potřeby duchovní, patrimoniální a státní správy, spolupůsobení při náboženských obřadech a ceremoniích. (...)

Vnitřní struktury původce: Výkonným orgánem původce byla kancelář, za jejíž řádný chod zodpovídal vikář. Závěrem 18. století se objevuje funkce vikariátního sekretáře, jenž vykonával vymezené agendy původce a zastupoval vikáře v době jeho nepřítomnosti. Vikariátní kancelář de iure neměla další personál, fakticky v ní však vykonával pomocné písařské práce kaplan kružberského benefícia. Doručování vikariátních písemností bylo svěřováno personálu tamějšího dvora, později bylo doručování úředních písemností svěřováno státní poště. (...)

Normy – konstitutivní: Zřizovací listina Vikariátního úřadu Kružberk nad Vltavou vydaná v Drkolné 12. září 1630; Instrukce Biskupské konzistoře v Drkolné k správní reorganizaci diecéze ze dne 20. ledna 1633; Instrukce Biskupské konzistoře v Drkolné k organizaci farních a vikariátních kancelářů ze dne 8. února 1699; Dvorský reskript ze dne 17. března 1817, jímž se potvrzuje změna hranic diecézí Drkolná a Frýdlant. (...)

Normy – působnost původce: Synodus archi-dioecisana Pragensis: Habita ab Illustrissimo & Reverendissimo Domino, Domino Sbigneo Berka, Dei et Apostol. Sedis Gratia Archi-Episcopo Pragensi etc., Pragae 1605; Rituale Pragense Ad Usum Romanum Accommodatum Jussu & Autoritate eminentiss et reverendiss Domini Domini Ernesti Adalberti Card. Ab Harrach, archiepiscopus Pragensis, Pragae 1642; Norma visitationis pro Diecézi Drkolná z 16. února 1699; Císařský patent ze 4. května 1651, jímž se nařizuje obyvatelům království, kteří ještě nepřistoupili ke katolické víře, aby tak neprodleně učinili a nařizuje vrchnostem dbát na dodržování tohoto i předchozích nařízení vydaných v tom smyslu; Císařský patent z 20. října 1781 o toleranci vyznavačů augspurské konfese, helvetů a nesjednocených Řeků (tzv. Toleranční patent); Zákon č. 268/1949 Sb. o matrikách. (...)

Služební poznámka: --- (není povinné)

Dějiny: Vikariátní úřad zřízen roku 1630 na základě rozhodnutí Biskupské konzistoře v Drkolné. Roku 1633 byl rozšířen o několik farností náležejících dosud k vikariátu Nižší Brod. Roku 1683 byly věrnost obyvatelstva a duchovenstva církvi a značné oběti ve válce s Turky oceněny udělením čestného označení „vždy stálý v pravdě ctihodný“ (zrušeno 1849). Roku 1699 byl v souladu s konzistoriální instrukcí upraven vnitřní chod kanceláře. Roku 1723 byly z obvodu vikariátu přerazeny dvě farnosti a jedna expozitura k vikariátu Mašlín. Od roku 1775 se v písemnostech vikariátu ve větší míře objevuje agenda související s dozorem nad triviálními školami. Roku 1801 se v souvislosti s územní reorganizací diecéze Drkolná vikariát rozšířil o farnost Ovesnice. V roce 1817 přešlo území vikariátu pod diecézi Frýdlant. Mezi roky 1859-1866 sídlil vikariátní úřad v Rožmberku na Šumavě, v letech 1871-1878 v Rožmitálu nad Vltavou. V polovině 19. století se objevily úvahy o sloučení vikariátního obvodu Kružberk s vikariátem Ústí nad Vltavou, což však nakonec nebylo realizováno. Z náboženského hlediska byl sledovaný vikariát poměrně homogenní, jinověrců v jeho obvodu žilo velmi málo, z hlediska národnostního lze příslušné území označit za národnostně smíšené. Od počátku 19.

století sledujeme postupný pokles a následně stagnaci počtu obyvatel. Po roce 1945 byla část obyvatelstva odsunuta. Z důvodů demografického poklesu a změny společenských poměrů byl Vikariátní úřad Kružberk nad Vltavou v roce 1949 zrušen. (...)

Zdroje informací: SOkA Nový Krumlov, Vikariátní úřad Kružberk nad Vltavou, inv. č. 1 (zřizovací listina z roku 1630); WLASAK, Georg: Geschichte der Stadt Kreuzberg an der Moldau, Niederfurt: Christoph Neumann Verlag: 1897; WIEDERMANN, Joseph: Bistum Schlagenschwert und Friedlant (1625-1925), München: Katholischer Verlag, 1925. (...)

Odkaz na zdroje informací: www.biskupstvifrydlant.cz/vikariaty (generováno dne 8. 2. 2022).

Poznámka: ---

UDÁLOST

Typ události: udělení ocenění.

Datace události od: 1683.

Datace události do: 1849.

Poznámka: udělení a zrušení čestného označení.

Typ události: přerážení.

Datace události od: 1817.

Datace události do: 1949.¹⁵

Poznámka: Přerážení Vikariátního úřadu Kružberk nad Vltavou z diecéze Drkolná do diecéze Frýdlant.

VZTAH – nadřazená korporace

Specifikace vztahu: nadřazená korporace.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Biskupství drkolenské (římskokatolické : Drkolná, Drkolná, Česko, 1625-).

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1817.

Specifikace vztahu: nadřazená korporace.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Biskupství frýdlantské (římskokatolické: Frýdlant, Frýdlant, Česko, 1765-).

Datace vztahu od: 1817.

Datace vztahu do: 1949.

VZTAH – sídlo

Poznámka: V případě reflektování skutečnosti, že úřad nebyl vázán na místo, nýbrž na osobu, lze uvádět více sídel farních úřadů, jejichž duchovní správce momentálně zastával funkci vikáře.

Specifikace vztahu: sídlo.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1859.

¹⁵ Platné do data zániku původce.

Specifikace vztahu: sídlo.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Rožmberk na Šumavě, Rožmberk na Šumavě, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1859.

Datace vztahu do: 1866.

Specifikace vztahu: sídlo.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1866.

Datace vztahu do: 1871.

Specifikace vztahu: sídlo.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Rožmitál nad Vltavou, Rožmitál nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1871.

Datace vztahu do: 1878.

Specifikace vztahu: sídlo.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1878.

Datace vztahu do: 1949.

VZTAH – vazba na objekt

Poznámka: Vikariátní/děkanský úřad de iure nebyl trvale vázán na konkrétní objekt. De facto sídlil v konkrétním farním úřadě (personální propojení). Z tohoto důvodu lze uvést příslušnou farní budovu.

Nová entita – nutno vytvořit

Třída: Dílo, výtvar.

Podtřída archivních entit: stavby, trasy, zásahy do přírodních útvarů s vlastním jménem nebo jinou identifikací.

Entita: Kružberk nad Vltavou (Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 8).

Poznámka: Údaj o farní budově uvedeme v obecném doplňku.

Specifikace vztahu: vazba na objekt.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou (Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 8)

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1859.

Specifikace vztahu: vazba na objekt.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Rožmberk na Šumavě (Rožmberk na Šumavě, Rožmberk na Šumavě, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 5)

Datace vztahu od: 1859

Datace vztahu do: 1866.

Specifikace vztahu: vazba na objekt.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou (Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 8)

Datace vztahu od: 1866

Datace vztahu do: 1871.

Specifikace vztahu: vazba na objekt.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Rožmitál nad Vltavou (Rožmitál nad Vltavou, Rožmitál nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 18)

Datace vztahu od: 1871

Datace vztahu do: 1878.

Specifikace vztahu: vazba na objekt.

Oblast hledání: všechny části popisu.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou (Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : budova fary čp. 8)

Datace vztahu od: 1878

Datace vztahu do: 1949.

VZTAH – geografická působnost

Poznámka: V současné době software neumožňuje vymezovat geografickou působnost pomocí obvodu působnosti jiných původců. Tudíž je zvoleno taxativní vymezení prostřednictvím obcí a jejich částí, které tvořily příslušné farnosti náležející do vikariátního obvodu.

Specifikace vztahu: geografická působnost.

Oblast hledání: všechna označení.

Navázaná archivní entita: Kružberk nad Vltavou, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Latrán, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Žumberk, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : nižší sídelní jednotka : zaniklo

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Studenec, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : nižší sídelní jednotka.

Datace vztahu od: 1633.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Hlásná, Kružberk nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko : nižší sídelní jednotka.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1723.

Navázaná archivní entita: Rožmitál nad Vltavou, Rožmitál nad Vltavou, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Rožmberk na Šumavě, Rožmberk na Šumavě, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1630.

Datace vztahu do: 1949.

Navázaná archivní entita: Ovesnice, Ovesnice, Nový Krumlov, Česko.

Datace vztahu od: 1801.

Datace vztahu do: 1949.

(...)

VZTAH – tematický celek

Tematický celek: církevní správa.

Tematický celek: vikariáty (církevní správní jednotky).

Tematický celek: církevní knihovny (korporace).

Tematický celek: církevní vizitace (kontroly).

(...)

IDENTIFIKÁTOR

Identifikační číslo nebylo přiděleno (zánik původce 1949) – nelze uvést.